

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

YEDİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇEŞİTLİ MESLEK
GRUPLARI HAKKINDAKİ ALGILARININ KELİME
İLİŞKİLENDİRME TESTİ (KİT) ARACILIĞIYLA
İNCELENMESİ VE ÖĞRENCİLERİN GELECEKTE MESLEK
SEÇİMİNDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ayten KARACA

Niğde
Haziran, 2018

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

YEDİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇEŞİTLİ MESLEK
GRUPLARI HAKKINDAKİ ALGILARININ KELİME
İLİŞKİLENDİRME TESTİ (KİT) ARACILIĞIYLA
İNCELENMESİ VE ÖĞRENCİLERİN GELECEKTE MESLEK
SEÇİMİNDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayten KARACA

Danışman: Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA

Niğde
Haziran, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Meslek Grupları Hakkındaki Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) Aracılığıyla İncelenmesi ve Öğrencilerin Gelecekte Meslek Seçiminde Rol Oynayan Faktörlerin Belirlenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 25/06/2018

Ayten KARACA

ONAY SAYFASI

Doç. Dr. ELVAN YALÇINKAYA danışmanlığında AYTEN KARACA tarafından hazırlanan "Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Meslek Grupları Hakkındaki Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) Aracılığıyla İncelenmesi ve Öğrencilerin Gelecekte Meslek Seçiminde Rol Oynayan Faktörlerin Belirlenmesi" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi.Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

25 / 06 / 2018

JÜRİ :

Danışman : Doç. Dr. ELVAN YALÇINKAYA

Üye : Doç. Dr. Halil TOKCAN

Üye : Doç. Dr. Bülent AKSOY

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdür V.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YEDİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇEŞİTLİ MESLEK GRUPLARI HAKKINDAKİ ALGILARININ KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ (KİT) ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ VE ÖĞRENCİLERİN GELECEKTE MESLEK SEÇİMİNDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

KARACA, Ayten

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA

Haziran 2018, xx + 146 sayfa

Okullar, bireyleri küçük yaşlardan itibaren gelecekte olmak istediği meslekler konusunda karar verme becerisi kazandıran ve onları meslek yaşamına hazırlayan kurumlardır. Bu süreçte bireylerin karar vermesi ve meslek yaşamlarına hazırlanmasında etkili olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu araştırmayla, meslekler konusuna yer vermiş Sosyal Bilgiler ders kitaplarında adı geçen meslekler ve diğer bazı meslekler hakkında bireylerin algılarını ve meslek seçiminde nelerin etkili olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı betimsel bir araştırma olup tarama modeline dayalıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, Niğde ili merkez ilçesinde bulunan 6 ortaokul ve merkez ilçeye bağlı 2 köy ortaokulu olmak üzere toplam 8 ortaokulda öğrenim gören yedinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada kelime ilişkilendirme testi (KİT) kullanılmıştır. Teste anahtar kavram olarak verilen 10 meslek yansıtılmıştır. Test, 8 okuldan 610 yedinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Testin sonunda öğrencilere gelecekte seçmek istediği

meslek ve o mesleği seçme nedeni açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Verilerin özömlenmesinde kelime ilişkilendirme testinde (KİT) belli kesme noktası aralıklarıyla oluşmuş kavram ağları ve frekans-yüzde tabloları kullanılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin verilen meslekler hakkında yeterli düzeyde bilgi biliyor oldukları söylenebilir. Verilen meslekler ile ilgili kavram yanılgılarının olmadığı ve bunun yerini uzak ilişkilendirmelerin aldığı görölmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin 45 farklı meslek türünü seçmek istediği ve farklı nedenlerden dolayı bu meslekleri gelecekte olmak istedikleri görölmüştür. Öğrencilerin bu meslekleri seçmesinde aynı zamanda yazılı ve görsel medyanın, televizyon dizilerinin ve toplumun zihninde derin etkiler bırakan olayların etkili olduğu izlenimine rastlanılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin gelecekte olmak istediği toplumda yaygın olan mesleklerin dışında, geleceğin meslekleri olarak gösterilen mesleklerle ilgili daha fazla tanıtım yapılması, öğrencileri ilgi, yetenek ve beklentileri doğrultusunda olmak istediği mesleklere yönlendirirken aile ile işbirliği içinde olunması ve bu alandaki çalışmaların eksikliğini giderebilmek için meslekler konusunun farklı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanarak ele alınması gerektiği gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meslek, Meslek Seçimi, Sosyal Bilgiler, Kelime İlişkilendirme Testi.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINING THE 7th GRADE STUDENTS THE PERCEPTIONS ABOUT OF VARIOUS OCCUPATIONAL GROUPS THROUGH THE WORD ASSOCIATION TESTS AND STUDENTS IN THE FUTURE THE FACTORS THAT PLAY A ROLE IN THE CHOICE OF OCCUPATION

KARACA, Ayten

Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Associate Professor Elvan YALÇINKAYA

June, 2018, xx + 146 pages

Schools are institutions that give individuals the ability to make decisions about the occupations they want to be in the future and prepare them for their professional life from their early ages. In this process, there are many factors that are effective in making decisions for individuals and preparing them for their professional lives. With this research, it was aimed to reveal the perceptions of the individuals about the occupations mentioned in the Social Studies textbooks and some other occupations and what is influential in the choice of occupation.

Research is based on the survey method that descriptive research using qualitative and quantitative methods together. The sample of the study consists of 8 secondary school in 6 secondary schools located in the central district of Niğde and 2 village secondary schools connected to the central district.

The word association test was used in the research. The test is reflected in 10 occupations given as key concepts. The test was applied to 610 seventh grade students from 8 schools. At the end of the test, the occupation that the students wanted to choose in the future and the reason for choosing that occupation were asked as open-ended question. In the analysis of the data were used in the word association test concept networks formed at certain cut-off points and frequency-percentage tables.

According to the findings of the research, it can be said that the students know enough information about the occupations given. It has been seen that there are no conceptual misconceptions about the occupations that have been given and that it has taken its place remote associations. It has been seen that the students who participated in the research wanted to choose 45 different occupations and that these occupations wanted to be in the future due to different reasons. At the same time, when the students choice these occupations it has been observed that the printed and visual media, the television series and the events that have a profound effect on the mind of the community are influential.

According to the results obtained in the research, it was suggested such as that the students should have more publicity about the occupations that are shown as occupations of the future apart from the occupations that are common in the society that the students want to be in the future and should be in cooperation with the family while directing students to the occupations they want to be in the interest, talents and expectation and to overcome the lack of studies in this area, the issue of occupations should be addressed using different measurement and evaluation techniques.

Key words: Occupation, Occupation Choice, Social Studies, Word Association Test.

ÖN SÖZ

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin üstlendiği en önemli amaç bireyleri hem kendisi için hem de toplum için yetiştirmek olmuştur. Dinamik bir yapı olan toplumun her alanında olumlu gelişmeler göstermesi, bireylere eğitim ile kazandırılmak istenen iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olma, sosyal ve ekonomik hayat için verimli, üretken ve nitelikli insan gücü kaynağı sağlayabilme gibi hedeflere bağlıdır. Birey adına, bireyin kendisi ve toplum için yetişmesinde amaçlanan tüm bu hedefler, bireyleri mesleki yönden gelişmeye zorlamaktadır. Çok yönlü bir süreç ve karmaşık bir davranış olan mesleki gelişim süreci, bireylere küçük yaşlarda okul sıralarında eğitim ve paydaşları tarafından kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bireyin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları doğrultusunda meslek seçiminde karar verme becerisi, mesleki yönlendirme ve gelecekte olmak istediği mesleği seçmede etkili olan faktörler bu süreçte üzerinde çalışılan başlıca konulardır. Bu araştırma, öğrencilerin çeşitli meslek grupları hakkındaki algılarını inceleme ve meslek seçmede etkili olan faktörleri belirme üzerine yapılmış bir araştırmadır. Çalışmanın, meslek konusunu ele almış araştırmalara ve ilgilenenlerine katkı sayılabacağı umulmaktadır.

Kuşkusuz tek başına ortaya konmuş bir çalışma olmadığı gibi bu çalışmada emeği geçen eserler ve birçok kişi olmuştur. Öncelikle araştırmanın her aşamasında görüş ve önerileriyle her türlü desteği veren, bilgi ve tecrübesiyle yol gösterip aklımda yeni fikirlerin belirmesini sağlayan ve bana değerli vaktinden çalma imkânı sunan saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA'ya sevgi ve şükranlarımı sunarım. Araştırmanın konusunu belirleme ve analizi kısmında yardımlarını esirgemeyen, her zaman her türlü konuda görüş, öneri ve yardımına başvurduğum ilk insanlardan olan, kendisini ikinci bir danışmanım olarak gördüğüm saygıdeğer hocam Doç. Dr. Halil TOKCAN'a da ayrıca şükranlarımı sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca kendilerini örnek aldığım ve bizlere katkısı çok olan, güler yüz ve samimiyetleri ile hiç çekinmeden yanlarına gidebildiğim her biri ayrı ayrı çok değerli olan saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Nihal BALOĞLU UĞURLU, Dr. Öğr. Üyesi Ebru AY, Dr. Öğr. Üyesi Cengiz KAYACILAR ve Dr. Öğr. Üyesi Bayram POLAT'a bana kattıkları ve bende bıraktıkları bu güzel duygular adına teşekkür ederim.

Çalışmamda verilerin analizi ve bulgular kısmında yorumuna başvurup görüş ve önerilerini dikkate alarak değerlendirdiğim ve kendisini lisans eğitimim sırasında tanıma şansına nail olduğum saygıdeğer hocam Doç. Dr. Bülent AKSOY'a da minnettarım. Lisansüstü eğitimin bizleri öğrenmek için zorladığı bir alan olan İngilizce öğrenimi sırasında desteğini esirgemeyip vaktini çalma imkânı sunan, kendisi her zaman örnek alacağım hocalarımdan olan Öğr. Gör. Veysel ŞENOL'a da teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamda uygulama okullarındaki müdür ve öğretmenlere anlayış ve yardımları için teşekkür ederim. Bu araştırmanın benden daha çok sahibi ve araştırmada bilgilerine başvurduğum çalışma grubum olan uygulama okullarındaki 610 yedinci sınıf öğrencisine ayrı ayrı minnettarlığımı belirtmek isterim.

Araştırma süresince beni yalnız bırakmayan, lisansüstü eğitimim ile kendilerini tanıma fırsatı bulduğum, aynı süreçleri beraber yaşadığım ve çalışmam boyunca bana yardım eden, iyi ki tanımışım dediğim arkadaşlarım olan Aylin DOĞAN ve Merve BALCI'ya sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın, alana ve ilgilenenlerine katkı sağlaması temennilerimle...

Ayten KARACA

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xix
EKLER LİSTESİ	xx

BÖLÜM - I

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM - II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. MESLEK NEDİR?.....	7
2.1.1. Meslek Tanımı.....	7
2.1.2. Mesleğin İnsan Yaşamındaki Önemi	9
2.1.3. Mesleki Gelişim Süreci	11
2.1.3.1. Uyanış ve Farkında Olma (Awareness)	12
2.1.3.2. Meslekleri Keşfetme ve Araştırma (Exploration).....	12
2.1.3.3. Karar Verme (Decision Making).....	12
2.1.3.4. Hazırlık (Preparation).....	12

2.1.3.5. İşe Yerleştirme (Employment)	13
2.1.4. Meslek Seçimi	13
2.1.5. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler	13
2.1.5.1. Yetenek	14
2.1.5.2. İlgi	15
2.1.5.3. Cinsiyet ve Yaş	15
2.1.5.4. Psikolojik Gereksinimler	16
2.1.5.5. GÜdülenme	16
2.1.5.6. Eğitim ve Zekâ	17
2.1.5.7. Aile	18
2.1.5.8. Sosyo-Ekonomik Düzey	19
2.1.5.9. Meslek Değerleri	20
2.1.5.10. Mesleki Prestij	20
2.2. SOSYAL BİLGİLER VE MESLEKLER	21
2.3. KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ (KİT)	32
2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	35
2.4.1. Meslek İle İlgili Yapılan Araştırmalar	35
2.4.2. Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) İle İlgili Yapılan Araştırmalar	39

BÖLÜM III

YÖNTEM	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Çalışma Grubu	43
3.3. Veri Toplama Aracı	47
3.4. Verilerin Toplanması	48
3.5. Verilerin Analizi	48

BÖLÜM - IV

BULGULAR VE YORUMLAR	50
4.1. Anahtar Kavramlara Verilen Toplam Cevap Kavramların Sayısına İlişkin Bulgular ve Yorum	50
4.2. Anahtar Kavram Olarak Verilen Mesleklere İlişkin En Fazla Tekrarlanan Cevap Kavramların Kendi İçindeki Dağılımına Dair Bulgular ve Yorum	51

43. Anahtar Kavramlara Verilen Cevap Kavramlara Göre Oluşturulmuş Kavram Ağlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53
4.3.1. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum	53
4.4.1. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum	59
4.5.1. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	65
4.6.1. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum	70
4.7.1. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	74
4.8.1. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum	80
4.9.1. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	85
4.10.1. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	90
4.11.1. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	95
4.12.1. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum	98
44. Gelecekte Seçmek İstenen Meslek ve Nedeni Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum	103

BÖLÜM - V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	125
5.1. Sonuçlar	125
5.2. Öneriler	132
KAYNAKÇA.....	134

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. İş ve Meslek Arasındaki Başlıca Farklılıklar	8
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersinde Meslekler İle İlgili Olan Kazanımlar	22
Tablo 3. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 5. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler	23
Tablo 4. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 6. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler	26
Tablo 5. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 7. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler	29
Tablo 6. Uygulama Okullarına Göre Katılımcı Dağılımı.....	44
Tablo 7. Cinsiyete Göre Dağılım	45
Tablo 8. Çalışma Grubundaki Katılımcıların Kişisel Bilgileri.....	46
Tablo 9. Anahtar Kavramlar ile İlişkilendirilen Cevap Kavramların Dağılımı.....	50
Tablo 10. Anahtar Kavram Olarak Verilen Mesleklere İlişkin En Fazla Tekrarlanan Cevap Kavramların Kendi İçindeki Dağılımı	52
Tablo 11. Gelecekte Seçmek İstenen Meslek ve Nedeni Sorusunu Cevaplandıran Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	103
Tablo 12. Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Dağılım	104
Tablo 13. Cinsiyete Göre Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Tercih Dağılımı	105
Tablo 14. Cinsiyete Göre Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Tercih Dağılımında %1'in Altına Düşen Meslekler.....	106
Tablo 15. Mesleklerin Sınıflandırılması (Öğrencilerden Alınan Cevaplara Göre)...	107
Tablo 16. Gelecekte Öğretmenlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	108
Tablo 17. Gelecekte Doktorluk Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	110
Tablo 18. Gelecekte Polislik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	112

Tablo 19. Gelecekte Askerlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	113
Tablo 20. Gelecekte Mühendislik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	115
Tablo 21. Gelecekte Mimarlık Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	116
Tablo 22. Gelecekte Avukatlık Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	117
Tablo 23. Gelecekte Hemşirelik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	119
Tablo 24. Gelecekte Psikolog Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	120
Tablo 25. Gelecekte Bilgisayar Uzmanı Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	121
Tablo 26. Gelecekte Futbolculuk Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	122
Tablo 27. Gelecekte Veterinerlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	122
Tablo 28. Gelecekte Hâkimlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	53
Şekil 2. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 169-150 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	53
Şekil 3. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	54
Şekil 4. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	54
Şekil 5. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	55
Şekil 6. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	56
Şekil 7. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	56
Şekil 8. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	57
Şekil 9. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	58
Şekil 10. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 250 Ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı	59
Şekil 11. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	59
Şekil 12. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	60
Şekil 13. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	60
Şekil 14. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	61
Şekil 15. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	61
Şekil 16. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	62
Şekil 17. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	63
Şekil 18. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı	64

Şekil 19. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	65
Şekil 20. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	65
Şekil 21. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	66
Şekil 22. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	66
Şekil 23. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	67
Şekil 24. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	68
Şekil 25. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	68
Şekil 26. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	69
Şekil 27. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	70
Şekil 28. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	71
Şekil 29. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	71
Şekil 30. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	72
Şekil 31. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	72
Şekil 32. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	73
Şekil 33. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	74
Şekil 34. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 450 Ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı.....	74
Şekil 35. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	75
Şekil 36. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	76
Şekil 37. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	76

Şekil 38. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	77
Şekil 39. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	77
Şekil 40. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağına İlişkin Bulgular Ve Yorum	78
Şekil 41. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	79
Şekil 42. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 400 Ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı.....	80
Şekil 43. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	80
Şekil 44. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	81
Şekil 45. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	81
Şekil 46. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	82
Şekil 47. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	83
Şekil 48. Polis Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	84
Şekil 49. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	85
Şekil 50. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 169-150 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	85
Şekil 51. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	86
Şekil 52. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	86
Şekil 53. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	87
Şekil 54. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	87
Şekil 55. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	88
Şekil 56. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	89

Şekil 57. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 300 Ve Yukarisına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı.....	90
Şekil 58. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	90
Şekil 59. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	91
Şekil 60. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	91
Şekil 61. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	92
Şekil 62. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	92
Şekil 63. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	93
Şekil 64. Asker Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	94
Şekil 65. Memur Anahtar Kavramına İlişkin KN 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	95
Şekil 66. Memur Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	95
Şekil 67. Memur Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	96
Şekil 68. Memur Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	97
Şekil 69. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 250 Ve Yukarisına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı.....	98
Şekil 70. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	98
Şekil 71. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	99
Şekil 72. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	100
Şekil 73. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	100
Şekil 74. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	101
Şekil 75. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı.....	101

Şekil 76. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin KN 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı..... 102

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK: Türk Dil Kurumu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

KİT: Kelime İlişkilendirme Testi

KN: Kesme Noktası

Akt: Aktaran

f: Frequency

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

&: ve

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Araştırma İzni	140
Ek 2. Veri Toplama Aracı	145

BÖLÜM – I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada yer verilen çeşitli kavramların tanımları üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Eğitim hiç şüphesiz doğumdan ölüme kadar süren bir oluşum, gelişim ve değişim sürecidir. Bir bakıma yaşamın kendisi, başlı başına bir eğitim kurumudur. Genel anlamda eğitim istendik davranış değiştirme ya da oluşturma süreci olarak tanımlanır. Birey bu istendik davranış değiştirme ya da oluşturma sürecini bizzat kendi yaşantısı yoluyla gerçekleştirmektedir. İstendik davranışlar kazanma süreci istenilmeyen davranışlarda olumlu değişiklikler sağlar. Dâhil olduğu formal ve informal eğitim çevresi, yaşamı boyunca bireyi kasıtlı olarak kültürleme süzgeci içerisinden geçirmektedir (Senemoğlu, 2012).

Çağdaş anlayışa göre eğitimin genel amacı; bedence, ruhça sağlıklı, topluma etkin şekilde uyabilen insanlar yetiştirmektir. Diğer bir deyişle toplumsal, çevresel koşullara sorgulamadan aynen uymak ve sürdürmek (edilgen uyum) yerine toplumu ileri götürebilecek, geliştirebilecek değişimleri de sağlayabilecek (etken uyum) bireyler yetiştirmektir. Bu genel amacı çözümlediğimizde çağdaş eğitimin amacının özet olarak, bireyi ‘kendisi için’ ve ‘toplum için’ yetiştirmek olduğu görülmektedir.

1. Bireyi kendisi için yetiştirmek:

Eğitimde amaç bireyin önce ‘kendisi için’ yararlı ve gerekli donanımları kazanmasını sağlamaktır. Eğitim bunu gerçekleştirmek için şu alt aşamalara ulaşmaya çalışır:

- a) Bireyi bir meslek sahibi yapmak,
- b) Toplumsal uyumunu sağlamak,
- c) Kendisini geliştirme olanakları vermek.

2. Bireyi toplum için yetiştirmek:

- a) Toplumun düzenini ve sürekliliğini sağlayacak iyi bir insan, iyi bir vatandaş olarak yetişmesine çalışmak,
- b) Toplumun ekonomik yaşamı için nitelikli insan gücünü sağlamak,
- c) Bireye iş yaşamında esnek, gelişmeye açık, yaratıcı ve verimli olabilecek davranışlar kazandırmak (Yeşilyaprak, 2012: 2-3).

Bu amaçlar doğrultusunda bireyde çok yönlü bir gelişim hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu amaçlar, toplumsal gelişmeye ve ülke ekonomisine de yansımaktadır. Günümüzde, gelişen teknolojiyle beraber sürekli değişimde olan iş dünyası ve pazarı, daha fazla yüksek becerili çalışan ihtiyacı, yeni iş sahaları ve kolları gibi durumlar eğitimin üstlendiği mesleki gelişim alanında önemli rol oynamakta ve bu alanda birçok yeniliğe imza atmaktadır. Mesleki gelişim süreci bireyde erken yaşta ya da ilkökul sıralarında başlayan bir meslek sahibi oluncaya kadar süren ve bu süreyi aşabilen uzun soluklu bir süreçtir. Süreç boyunca birçok etmen bireyin yaşamına yön vermektedir. Aile, bireyin doğuştan getirdiği özellikler, cinsiyet, öğrenim durumu, psikolojik doyum, sosyal gereksinim, çevresel faktörler, teknoloji, eğitimde yapılan reformlar vb. durumlar hem mesleki gelişimde hem de meslek seçiminde etkili olan faktörlerdir. Bireyin meslek hakkındaki verdiği kararı gelecek yaşantısını şekillendirirken bu konuda yanlış meslek edinme ya da meslek seçiminde yanlış yönlendirme yaşaması bireyi hayattan koparmaya dahi sebep olabilmektedir. Bireyin mesleki gelişimini gerçekleştirmesi, meslek seçimi ve karar verme sürecinde okul eğitim kurumunda rehber öğretmen, sınıf rehber öğretmeni, psikolojik danışma ve rehberlik servisi bireye bu konuda yardımcı olurken, meslekler ve ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslek seçimi konusuna aynı zamanda derslerde de yer verilmiştir.

Bu noktada Sosyal Bilgiler dersi bu görevin tamamına yakını üstlenmiş sayılır. Sosyal Bilgiler dersi kazanımlar, beceriler, ara disiplinler aracılığıyla meslekler konusunu ele almıştır. Bireyde böylelikle mesleklere dair bir algı oluşmakta ve kişisel nitelikleri ile mesleğin gerektirdikleri arasında bağlantı kurup bireyin kendine en uygun mesleği seçmesinde Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla fayda sağlanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde ele alınan meslekler konusıyla öğrencilerin mesleklere dair bilgileri, yeni öğrendikleri, algıları, bu algılarda varsa kavram yanılgıları da belirlenebilmektedir.

Çeşitli meslek grupları hakkındaki algıları yoklayan bu araştırmada son yıllarda eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan kelime ilişkilendirme testi (KİT) tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmanın, meslekler, meslek algısı ve kavramlarla ilişkilendirme ve meslek seçiminde nelerin etkili olduğu konusunda yarar sağlayacağı ve farklı bir bakış açısı sunabileceği düşünülmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

1. Yedinci sınıf öğrencilerinin çeşitli mesleklere ilişkin algıları nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

1. Yedinci sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
2. Yedinci sınıf öğrencilerinin doktorluk mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
3. Yedinci sınıf öğrencilerinin avukatlık mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
4. Yedinci sınıf öğrencilerinin mühendislik mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
5. Yedinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
6. Yedinci sınıf öğrencilerinin polislik mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
7. Yedinci sınıf öğrencilerinin mimarlık mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
8. Yedinci sınıf öğrencilerinin askerlik mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
9. Yedinci sınıf öğrencilerinin memurluk mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
10. Yedinci sınıf öğrencilerinin bilgisayar uzmanı mesleğine ilişkin algıları nelerdir?
11. Yedinci sınıf öğrencilerinin gelecekte meslek seçimine etki eden faktörler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, yedinci sınıf öğrencilerinin kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla anahtar kavram olarak verilen öğretmen, doktor, avukat, mühendis, hemşire, polis, mimar, asker, memur, bilgisayar uzmanı gibi mesleklere ilişkin zihinlerindeki meslek algısını varsa kavram yanılgılarını ve öğrencilerin gelecekte meslek seçimine etki eden faktörleri belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanlığın geleceğini şekillendiren ve insanın bütün hayatına etki eden kararlardan biri de meslek seçimidir. Meslek seçimi karmaşık bir davranış ve çok yönlü bir süreçtir. Meslek seçiminde birey yetenek, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda kendine en uygun olan mesleği, mesleğin özelliklerini de göz önünde bulundurarak seçmelidir. Yanlış bir meslek seçimi kişiyi hayattan koparabilecek kadar büyük sorunlar yaratabilir. Yaşamımızın yaklaşık 40 yılını bir mesleğe hazırlanarak ya da onu icra ederek geçiririz. Bu demektir ki, hafta sonları ve tatiller hariç yaşamımızın 10.000 gününü mesleğimiz ile ilgili etkinliklerle geçiririz. Bu da 80.000 saat yapar (Yeşilyaprak, 2012: 192-193). Bu durum göz önüne alındığında meslek seçimi ve karar vermenin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Meslek sadece fiziksel ihtiyaçları karşılamak amaçlı değil aynı zamanda psikolojik olarak doyum ve sosyal gereksinim için de icra edildiği için yanlış bir meslek seçiminde bireyin hayatından giden gün ya da saatin çokluğu doğru kararlar almada üzerinde düşünülmesi gereken en önemli noktadır. Burada sadece bireyin kendi kararı, ilgi ve yetenekleri değil mesleki yönlendirme de bireyin meslek hayatını şekillendirmektedir. Bu kadar önemli bir süreçte mesleki yönlendirme, mesleki rehberlik ve özellikle Sosyal Bilgiler dersi bireyin yaşamını inşa etmesinde ona yardım eden ilk etmenlerdir.

Konu ile ilgili yapılan literatür taramasında konuya dair birçok çalışma görülmüştür. Meslekler konusu, her alanın (eğitim, rehberlik, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, tıp, ...) üzerinde önemine değindiği bir araştırma sahası olmuştur (Aytekin, 2005; Bekleviş, 2007; Vurucu, 2010; Kars, 2012; Gezer, 2010; Yıldız, 2001). Bu araştırma, Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında meslekler konusunu ele alan araştırmalardan biri olup meslek algısını kelime ilişkilendirme testi (KİT) aracılığıyla inceleyen bir çalışma olması bakımından da önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, Niğde ili merkez ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 6 ortaokul ve merkez ilçeye bağlı 2 köy ortaokulu olmak üzere toplam 8 ortaokulda öğrenim gören 7.sınıf öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.

3. Araştırma, öğrencilere verilen kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş meslekler ve dolayısıyla mesleklere dair algılar ve kavram yanılgıları ile son soru olarak verilmiş bir açık uçlu soruyla sınırlandırılmıştır.
4. Araştırma, konu ile ilgili ulaşılan kaynaklar ve öğrencilerden alınan veriler ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Varsayımlar

1. Katılımcılar tarafından veri toplama araçlarına verilen cevapların tutarlı ve samimi olduğu varsayılmıştır.
2. Kontrol altına alınamayan değişkenlerden öğrencilerin eşit derecede etkilendiği varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
4. Kelime ilişkilendirme testini dolduran öğrencilerin, verilen meslekler konusunda kendilerinde algı oluşturabilecek kadar bilgi biliyor oldukları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Meslek: Türk Dil Kurumu Sözlüğünde ‘Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş’ olarak tanımlanmıştır

(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=MESLEK). Bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Kuzgun 1994; Akt. Yeşilyaprak, 2010: 191-192).

Kavram: Türk Dil Kurumu Sözlüğünde ‘Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı’ olarak tanımlanmıştır (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KAVRAM). Benzer nesnelere, insanları, olayları, fikirleri, süreçleri gruplamada kullanılan bir kategoridir. Kavramlar, bireyin bir grup varlık, olay, fikir ve süreçleri diğer gruplardan ayırt

etmesini sağladığı gibi, diğer grup varlık, olay, fikir ve süreçlerle ilişkiler kurmasına da yardım eder. Örneğin; psikoloji, sosyoloji, eğitim psikolojisi vb. kavramlar her bir bilim dalını diğerinden ayırt etmemizi sağladığı gibi, bir bilim dalının diğer bilim dallarıyla ilişkilerini kurmamıza yardım eder (Senemoğlu, 2004: 511; Akt. Tokcan, 2015: 7).

Kelime İlişkilendirme Testi: Öğrencinin bilişsel yapısını, bu yapıyı oluşturan kavram arasındaki bağlantıyı, zihinde kurulmuş olan bilgi ağını gözlemlemesini sağlayan, uzun süreli hafızadaki kavramlar arası bağlantının yeterince kurulup kurulmadığını ya da kurulan bağın anlamlı olup olmadığını tespit edebilmesini sağlayan alternatif ölçme değerlendirme tekniğidir (Bahar, Johnstone ve Sutcliffe, 1999; Bahar ve Özatlı, 2003: 75; Özatlı ve Bahar, 2010: 10; Akt. Tokcan, 2015: 144-145).

Meslek Seçimi: Bir kimsenin kendisine açık olan meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönleri çok, istenilmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir (Kuzgun 2000; Akt. Yeşilyaprak, 2012: 192-193).

BÖLÜM – II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. MESLEK NEDİR?

2.1.1. Meslek Tanımı

Meslek kavramı bugüne kadar çok çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. İngilizcedeki ‘occupation, profession, vocation, job’ vb. kelimeleri karşılamaktadır. Küçük Oxford Sözlüğünde, ‘profess’ sözcüğünün ilk anlamının dinsel bir kökten geldiği ve ‘dinsel düzen adına yemin etmeyi’ dile getirdiği yer almaktadır. 1675 yılından itibaren, sözcük, dinsel anlamını yitirmiş ve ‘yeteri kadar nitelikli olma’ anlamına gelmeye başlamıştır (Cirhinlioğlu, 1996: 26; Akt. Yıldız, 2001). Meslek kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiği Türk Dil Kurumu Sözlüğünde ifade edilmekte ve aynı sözlükte ‘belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş’ olarak tanımlanmaktadır (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=MESLEK).

Meslek bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Kuzgun, 1994). Meslek (profession): 'Genellikle uzun ve yüksek dereceli bir öğrenim gerektiren, kendine özgü yasal ve ahlaksal kuralları bulunan ve bir kimsenin geçimini sağlayan uğraş' olarak tanımlanmaktadır (Ulusoy ve Görgülü 1995; Akt. Karadağ, 2002).

Tanımlara baktığımızda mesleğin bir iş ve uğraş olduğu ifade edilmektedir. Meslek kavramı her ne kadar iş, uğraş kelimeleri ile tanımlansa da iş kavramı ile özünde birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğünde iş kavramı, ‘bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma’ olarak belirtilmiştir (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=iş).

İş (occupation): 'Herhangi bir şey üretmek, ortaya koymak, bir verim, sonuç elde etmek için güç harcayarak yapıları çalışma, etkinlik veya bir ürün ortaya koyan,

bir değer yaratan emek' olarak tanımlanmaktadır (Püsküllüoğlu 1994; Akt. Karadağ, 2002).

Dilimizde iş terimi hem mesleki bilgi ve becerinin uygulanma alanı (job) hem de görevler (task) anlamında kullanılmaktadır. Bir kimsenin iş bulduğunu söylediği zaman, onun mesleki bilgi ve becerisini kullanma olanağı sağlayan bir ortam olduğunu anlarız. Bir iş yerinde bulunan bir kimse ile konuşmak istediğimizde 'Şu anda meşgulüm, işim var, bitince konuşalım' diyen bir kişi mesleğin gerektirdiği görevlerden söz etmektedir. Meslek beceriler bütünü, iş ise bu becerilerin uygulanabileceği ortamdır. Bir kimsenin mesleği olabilir ama işi olmayabilir; ancak işi olanın mesleği de vardır (Kuzgun, 2014: 4).

Tablo 1: İş ve Meslek Arasındaki Başlıca Farklılıklar

İŞ	MESLEK
Eğitim iş başında yapılabilir.	Eğitim üniversitede gerçekleşir.
Eğitimin süresi değişir.	Uzun bir eğitim süresi vardır.
Değerler, inanç, etik hazırlıkta ön planda değildir.	Değerler, inanç ve etik hazırlığın bir parçasıdır.
İşe bağlılık değişir.	Mesleğe bağlılık güçlüdür.
Çalışanların gözlenmesi gerekir.	Çalışanlar bağımsızdır.
Kişiler sıklıkla işi değiştirir.	Kişiler mesleği değiştirmeye eğilimli değildir.
Sorumluluk işverene aittir.	Sorumluluk bireylere aittir.

*(Karadağ, 2002)

Tanımlar ve tablo 1'de görüldüğü gibi meslek ve iş kavramının arasında belirgin bir fark vardır. İş yapmak, maddi ve somut olan bir sonuca odaklı etkinlik türü olarak görülebilir. Bir meslek sahibi olmak ise her ne kadar öncelikle maddi kazanç sağlamak amaçlı bir etkinlik olarak görülse de sadece para kazanmak için yapılmamaktır. Birey, icra ettiği meslek sayesinde aynı zamanda psikolojik ve sosyal olarak da kendini iyi hisseder ve mesleğinde de doyumuna ulaşır. İş kavramında ön planda olmayan değerler, bağlılık, inanç ve etik gibi unsurlar bir mesleği yerine getirme, sevme ve o meslekte mutlu olma konusunda mesleğin en temel öğeleridir.

Meslek ve onunla karıştırılan iş kavramının dışında bu kavramlar ile anılan diğer bir kavram da kariyerdir. Kariyer kavramı meslek seçiminin bir gelişim süreci içinde oluştuğunu düşünen psikologlar tarafından meslek danışmanlığı alanına getirilmiş bir kavramdır. Kariyer, bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, mesleklerin ve diğer yaşam rollerinin birbirini izlemesi sonucu oluşan genel görünüm ve mesleki gelişim çizgisinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri ifade eden bir kavramdır. İnsan kariyerini, önüne çıkan seçeneklerin bazılarını değerlendirerek, bazılarını da reddederek biçimlendirir. Kariyer yaşam boyu devam eden dinamik bir süreç olup bir meslek seçmekle veya bir mesleğe girmekle tanımlanmaz. Çünkü kariyer kavramı mesleğe hazırlanma, meslek görevlerini yerine getirme, hizmet-içi eğitimi, boş zaman faaliyetlerini, toplumda üstlenilen diğer rolleri ve bütün bu görevlerdeki gelişimi içeren bir kavramdır (Kuzgun, 2014: 3).

2.1.2. Mesleğin İnsan Yaşamındaki Önemi

Adler'e göre hayatın bütün sorunları üç problemde toplanmaktadır: Meslek, aşk ve sosyal hayat. Bu üç problem gelip geçici olmayıp, sürekli karşımıza çıkan ve kaçınmadığımız problemlerdir (Çev. Özgü, 2002). Böylesine önemli olan bir konu, bireyin bütün hayatına yön vereceğinden üzerinde daha çok düşünmeyi ve doğru karar verebilmeyi gerektirir.

Meslek, kazanç elde etmek amacıyla yürütülen etkinlikler bütünü olarak tanımlanmışsa da, sadece para kazanma aracı değildir. Çünkü insanlara; 'elinizde yaşamınızı sağlayacak bir para geçse yine çalışmak ister misiniz?' sorusunu yönelttiğimizde %80-85'i 'evet' yanıtını vermektedir. Çünkü biz sadece para kazanmak için iş sahibi olmayız. Bir meslek edinmenin temelinde para kazanarak fizyolojik ihtiyaçları karşılamanın dışında sosyal ve psikolojik ihtiyaçların doyumu söz konusudur. İnsanın doğuştan getirdiği yetenekleri, potansiyeli, gizil güçleri vardır. Biz yaşam içinde bunları ortaya koymak, kullanmak ve geliştirmek isteriz. İşte sahip olduğumuz bu yetenekleri kullanma ve geliştirme olanağı sağlayacak alan, meslek alanlarıdır, işimizdir. Biz çalışırken aynı zamanda bu yetenekleri ifade etme, güçlerimizi artırma fırsatı elde ederiz. Böylece birey varoluşunun anlamını yakalar. Sahip olduğu yetileri, güçleri kullanarak doyuma ulaşır. Kendini, bir iş yaptığı, üretken olduğu için de daha değerli ve önemli görür. Böylece kendine saygısı ve güveni gelişir. Toplum içinde yararlı olma, hizmet verme yoluyla toplumsal saygınlık

kazanma söz konusudur. İş etkinlikleri içinde biz başkalarıyla etkileşimde bulunuruz, belli rol ve görevler yoluyla sosyal kimliğimizi kazanırız. O halde çalışmanın temelinde bireyin çok yönlü psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanması söz konusudur (Yeşilyaprak, 2012: 191-192).

Meslek bireye bağımsızlık, güvence, bir gruba ait olma, tanınma gibi gereksinimlerini doyurma olanağı da sağlar. Bunlardan daha önemlisi özü gerçekleştirme yolu olmasıdır. Sağlıklı insan çalışarak, bir şeyler üreterek gizilgüçlerini kullanır ve geliştirir, bundan haz ve doyum sağlar. Bu nedenle yaşamak için paraya gereksinimi olmayan insanların da bir meslek edininip çalıştıklarını, bazı kimselerin az gelir getiren bir mesleği daha çok gelir sağlayabilecekleri mesleklere tercih ettiklerini görmekteyiz. Çünkü meslek para kazanmanın ötesinde, gizilgüçleri kullanma, dünyayı güzelleştirme aracıdır (Kuzgun, 2014: 5-6).

Birey için bir meslek sahibi olmak, yaşamını sürdürebilmek ve yaşamda duygusal yönden bir doyum sağlayabilmek için zorunluluk olurken, toplumsal yönden de bireylerin bir meslek edinerek üretime ve toplumsal yaşama katılmaları temel bir öge olmaktadır. Hem ferdi hem de toplumsal önemine rağmen meslek seçimi ülkemizde hâlâ büyük ölçüde tesadüflere bağlıdır (Efilti, 1998). Gençlerin çoğu; temel eğitimi veya ortaöğretimi bitirip meslek seçimi konusunda kesin bir karar verme durumunda kaldıkları zaman şaşkınlığa düşmekte ve çoğu kez bütün hayatını geçirecekleri uğraşı alanlarının seçimini tesadüfe bırakmaktadırlar. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ve toplumun insan gücü ihtiyacını dikkate almaksızın yaptıkları tercihler hem kendilerini ve yakınlarını hayal kırıklığına uğratmakta hem de toplum kalkınması bakımından ihtiyaç duyulan insan gücünün ihtiyacına uygun olmayan israflara yol açmaktadır (Yılmaz ve Üre, 1998: 157; Akt. Efilti, 1998).

Mesleğin sadece bir mesleği yapıyor olmak için seçilmeyeceği, seçilirken birçok durumun da göz önüne alınıp seçilmesi gerektiği gerçeği, bu konudaki en önemli noktalardan birini oluşturmaktadır. Mesleği yapmadaki amacı sadece para kazanmak olan bir insanın sosyal hayatta mutlu olması beklenemez. Mesleğinden gelir sağlayan ama mutlu olmayan bir insan aynı zamanda mesleği ile arasında duygusal bağ kurması ve mesleki değerleri taşıması sorunu da yaşayan bir insandır. Mesleğinde mutsuz olan insanların yaşadıkları bu durum dolayısıyla ait oldukları

toplumlara da olumsuz bir şekilde yansımaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında meslek seçiminde doğru bir karar vermenin ne kadar önemli olduğu görülmektedir.

2.1.3. Mesleki Gelişim Süreci

Mesleki gelişim süreci, çocukluktan bir meslek fikrinin oluşmaya başlamasından, yetişkinlikte bir meslek sahibi oluncaya kadar geçen gelişim evrelerini kapsar. Artık günümüzde, bireyin meslek seçmesinin bir anda verilen bir karar olmadığı, mesleki gelişim süreci içinde biçimlenip ortaya çıktığı kabul edilen bir anlayıştır (Yesilyaprak, 2012: 193). Meslek seçimini bir gelişim süreci olarak gören gelişim kuramcıları, meslek seçiminin bir anda verilen kararlarla açıklanamayacağı vurgusuna dikkat çekmektedirler. Onlara göre birey bir işe girme çağına gelinceye kadar oluşan, gelişen ve büyük ölçüde geri dönülmez olan davranış örüntülerinin birikimi sonucunda bir mesleğe ilgi duyup yönelmektedir (Vurucu, 2010).

Bu süreç içinde çeşitli aşamalarda bireye yapılması gereken yardım hizmetlerinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Anaokulundan başlayarak üniversiteye dek öğrenciyle en çok ilişkide bulunan öğretmenin, rehberlik uzmanı ve veli ile işbirliği yaparak çocuğa/gence mesleki gelişim sürecini en iyi şekilde yaşaması için yapabileceği önemli yardımlar vardır. Ancak öncelikle bu sürecin anlaşılması gerekir. Bireyi, sonuçta bir mesleği seçmeye götürecek mesleki gelişme oldukça karmaşık bir süreçtir. Bu süreci etkileyen etmenlerin başında bireyin ailesi, ilişki kurduğu kişiler, okul öncesi ve okul içi eğitimi, bireyin ihtiyaçları, ilgileri, değerler sistemi, benlik kavramı, genel ve özel yetenekleri, diğer kişilik özellikleri, yaşadığı çevrenin özellikleri, toplumdaki mevcut iş alanları, istihdam koşulları, piyasada ki arz talep durumu vb. etmenler gelir. Bunlara bireyin yaşamında karşılaştığı rastlantıların, aldığı eğitim ve özel hazırlık faaliyetlerinin etkilerini de eklemek gerekir (Yeşilyaprak, 2012: 193-194).

Bireyin karmaşık olan bu gelişim sürecini olumlu ve mutlu bir şekilde tamamlamasında ona yardımcı olan aile, rehberlik uzmanı, öğretmen, eğitim sistemi, akran grubu yada arkadaş çevresi gibi etmenler burada mesleki yönlendirme görevi görmektedir denilebilir. Olumlu bir şekilde yönlendirme yaşanması hem bireyi hem de ona yardımcı olanları mutlu etmektedir.

Mesleki gelişim süreci üzerinde, birçok araştırmacı konu ile ilgili çeşitli kuramlar ortaya koymuştur. Bu çalışmada da Isaacson (1986)'un mesleki gelişim sürecini 5 aşamada ifade ettiği kuramı ele alınmıştır.

2.1.3.1. Uyanış ve Farkında Olma (Awareness)

Bu dönem çocuklukta meslek bilincinin oluşmaya başladığı dönemdir. Bu dönem okul öncesi dönemden başlayarak, ilkökul dönemini kapsar (5-12 yaş arası). Çocuk bu dönemde önce, çevresindeki insanların farklı uğraşları olduğunu, çeşitli mesleklerin varlığını görmeye ve anlamaya başlar. İlkokulun son yıllarında ise çocuk, kendisi ve diğer insanlar arasında ilgiler, yetenekler, amaçlar ve motivasyon yönünden farklılıkların ve benzerliklerin farkına varmaya başlar.

2.1.3.2. Meslekleri Keşfetme ve Araştırma (Exploration)

Bu dönem ortaokul yılları olan 12-15 yaşlarını kapsar. Çocuk bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak olan yönlerini ve farklı nitelikleri üzerinde daha çok bilgi sahibi olmaya, yeni yönleri keşfetmeye ve anlamaya başlar. Meslekleri keşfetme, inceleme ve araştırma dönemi bir bakıma çoğumuz için ömür boyu sürer.

2.1.3.3. Karar Verme (Decision Making)

Gencin lise yıllarını, 15-18 yaşlarını kapsayan bu dönemde birey artık kendisi ve meslekler hakkında oluşturduğu algılara dayanarak, bilgileri değerlendirerek eşleştirmeye, birbirine uydurmaya ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar. Bu ideal ve düşünceler başlangıçta geçici olabilir ancak giderek daha açık ve temel bir plan yapmaya başlar ve genç mesleki kararını oluşturur.

2.1.3.4. Hazırlık (Preparation)

18-23 yaşları arasını kapsayan bu dönemde birey, seçtiği alan, okul veya yaptığı etkinliklerle mesleğe hazırlanmaya başlar. Meslekle ilgili beceriler geliştirmeye, bilgi birikimi oluşturmaya ve o alanda mesleki tutumlar geliştirerek

mesleği icra etmeye hazır duruma gelir. Aynı zamanda o meslek alanında iş araştırmaya başlar ve hazırlık dönemini uzatarak sürdürebilir.

2.1.3.5. İşe Yerleştirme (Employment)

Bireyin iş dünyasında yerini alarak çalışmaya başladığı dönemdir. Bu dönemde birey kazandığı bilgi ve becerileri uygulama alanına koyar. Mesleği icra ederken bir yandan da mesleki gelişimini sürdürür (Yeşilyaprak, 2012: 194-195).

2.1.4. Meslek Seçimi

Meslek seçimi bireyin tercih ettiği yani girmek istediği meslekler arasından birinde karar kılması ve buna hazırlanmak için çaba göstermesi meslek seçimi olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda meslek seçimi, beğenilen mesleklerden birine hazırlanmaya karar vermiş olmaktır. Seçim tercihten daha kapsamlıdır. Çünkü, seçilen meslek aynı zamanda tercih edilen bir dizi meslekten biridir. Tercihlerin belirlenmesinde istekler rol oynar. Seçimde ise birey fiziksel ve zihinsel yeteneklerini, ekonomik durumunu, meslek eğitimi başarıma olasılığını ve daha birçok faktörü göz önüne alarak kısaca, erişme olasılığını hesap ederek, tercih listesindeki meslek seçeneklerinden birine karar vermiş olmaktır (Kuzgun, 2014: 5).

Seçilen bir meslek kişinin ekonomik yaşantısını etkileyeceği gibi devamlı ilişkide bulunduğu insanların kimler olacağı hatta eş seçimini de etkiler. O nedenle meslek seçimiyle ilgili olarak verilen karar insanın yaşamı boyunca verebileceği en önemli kararlardan biridir. Bu kararın en isabetli bir biçimde verilmesini hem birey hem de toplum için bir zorunluluktur (Yelken, 2008).

2.1.5. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

Bir meslek seçme, bir meslek için karar verme, insan hayatının en önemli olaylarından birisidir. Çünkü meslek yaşantıları, meslekten alınan doyum, çalışma koşulları vb. bireyin tüm yaşantılarını etkiler. Bireyin kendini gerçekleştirebilmesi, çevresiyle ve kendisiyle uyumlu olabilmesi, eş seçimi, aile içi huzuru gibi ruh sağlığını doğrudan etkileyen daha pek çok olgu ile bireyin çalışma hayatı ve şartları

arasında sıkı bağlar bulunmaktadır. Bütün bunlar meslek seçmenin ya da mesleğe yönlendirmenin son derece bilinçli ve bilimsel verilerle desteklenerek yapılmasını zorunlu kılmaktadır (Otrar ve Kulaksızoğlu, 1997). Tüm bunlar göz önüne alındığında meslek seçimi ve mesleki gelişim sürecinin karmaşık bir davranış olduğu gibi birçok etmenden de etkilenen bir süreç olduğu görülmektedir. Bireyin bu süreçte seçimini etkileyen faktör yada faktörler, meslek seçimi ile ilgili alınan bir karardan belki de vazgeçmeye yada kararları tekrar gözden geçirmeye sebep olabilmektedir. Bireyin hayatında, meslek seçiminde böylesine geniş çapta rol oynayan faktörler şunlardır:

2.1.5.1. Yetenek

Yetenek, herhangi bir davranışı (bilgi ve/veya beceriyi) öğrenebilme gücüdür. Bu güç, doğuştan sahip olunan gizilgücün (kapasitenin) çevre ile etkileşim ve eğitim sonucu işlenmiş ve yeni öğrenmeler için hazır hale getirilmiş kısmıdır. Bu anlamda yetenek bir kimsenin belli bir yaşa kadar kapasitesini kullanarak geliştirdiği zihinsel, duyuşsal yada psikomotor beceri olup, daha sonra kişinin göreceği eğitimden ne ölçüde yararlanabileceği hakkında bir tahminde bulunmamıza yardımcı ip uçları sayılabilir. Bir kişinin yeteneği, o kişi bir eğitim programına alınacağı zaman gündeme gelen bir özelliğidir (Kuzgun, 2014: 23).

Genel Akademik Yetenek ve Özel Yetenek bir meslekte başarıyı etkileyen önemli etmenlerdir. Kuşkusuz meslekte başarıyı etkileyen çok çeşitli etmenler vardır ve yetenek bunlardan sadece biridir. Ancak yetenek meslekte başarı için temel bir gerekliliktir. Bir kimse bir işin yürütülmesi için gerekli en az yetenek düzeyine sahip değilse, mesleğin başarılı bir üyesi olamayacaktır (Kuzgun,1989: 55; Akt. Yelken, 2008).

Bireyin, yeteneklerinin farkında olmadan yaptığı yanlış meslek seçiminde o meslekte başarılı olması beklenemez. Bireyler meslek seçiminde eğitim hayatları ile farkına vardığı yeteneklerini göz önüne alarak bir tercih yapmak zorunda kalırlar. Bireylerin yeteneklerinin farkına varmalarında yada yeteneklerinin neler olduğunu belirlemede rehber uzmanı, öğretmen, aile, çevre ve çeşitli yetenek testleri ona yardımcı olmakta ve kararları üzerinde yönlendirmeler yapmaktadır.

2.1.5.2. İlgi

İlgi, bir kimsenin bir kişiye, nesneye ya da faaliyete karşı gösterdiği hoşlanma, hoşlanmama veya kayıtsız kalma şeklindeki tepki ya da doyum sağlayıcı görünen bir dış uyarıcının harekete geçirdiği bir dürtü olarak tanımlanabilir (Yelken, 2008). İlgi bir faaliyetin özünden elde edilen doyum anlamına gelir. Başka bir anlatımla, bireyin bir faaliyetten haz alma ve hoşlanma derecesidir. Sevmediğimiz faaliyetlerden oluşan bir işi ömür boyu yapmak çok zordur, bu sebeple yeteneklerin yanında ilgilerin de belirlenmesi gereklidir. Çünkü ilgiler iş doyumunu doğrudan etkilemektedir. Ayrıca işten doyum sağlandığında büyük bir ihtimalle başarı da beraberinde gelecektir (Pişkin, 2012: 53; Akt. Canal, 2013).

Ginzberg ve ark. (1951), ilgilerin deneme döneminin ilgi basamağında yani 11-12 yaşlarında billurlaşmaya başladığını ifade etmişlerdir. Tyler (1959)'a göre küçük yaşlarda ilgiler yaygın ve belirsizdir; yetenekler gibi henüz ilgiler de ayrışmamıştır. Küçük çocuklar her şeye karşı yaklaşma tepkisi gösterirler. İlgilerden söz edilebilmesi için ilginin ayrışması yani kişinin bazı şeylere yaklaşırken bazılarında uzaklaşması, bazı şeyleri reddetmesi gerekir. Böyle bir ayrışma 10-12 yaşlarına doğru gerçekleşir. Çocuk kendini, yeteneklerini ve diğer olanaklarını tanıdıkça faaliyetlerini belli alanlara yoğunlaştırmakta ve diğer alanları ihmal etmeye; böylece giderek ilgi alanını daraltmaya başlamaktadır. Ergenlik çağına doğru edindiği değişik yaşantılar sonucunda kişinin ilgi profilinde sivrilikler belirir. Bu onun ilgilerinin ayrıştığının bir işaretidir (Kuzgun, 2014: 38). Dolayısıyla ergenlik çağına gelen bireyler ilgileri doğrultusunda bir mesleki yönelim yaşar ve gelecekte de ilgi duydukları mesleği olmak istemektedirler.

2.1.5.3. Cinsiyet ve Yaş

Meslek seçimi, cinsiyet tarafından oldukça etkilenir. Kadınların faaliyetlerine ve çalışan kadın sayısındaki büyük artışa rağmen, hâlâ cinsiyet farkı gözeterek bazı işlerin 'kadın işi', bazılarının 'erkek işi' olduğu gerçektir. Erkek işleri daha çeşitlidir, daha tekniktir ve hem statü hem de geliri daha yüksektir. Kadın işleri, düşük statülü ve düşük gelirle daha çok hizmet sektöründe toplanır. Çocuklar, bu kültürel denetleyicilerin erkekler ve kadınlar için ayrılan meslekleri ilk yaşlarından itibaren

öğrenirler (Bee, a.g.e., 348; Akt. Yıldız, 2001). Kızların çoğu meslek seçerken geleneksel olarak kadın mesleği diye bilinen alanlara yönelmekte ve meslekleri kadınlara özgü olan ve olmayan diye ayırmada erkeklerden daha duyarlı davranmaktadırlar (Kuzgun, 2014: 65).

Erkekler matematik, teknik, yönetim ve ticaret alanlarına kızlardan, kızlar ise dil-edebiyat, sosyal hizmet ve büro işlerine erkeklerden daha fazla ilgi duymaktadırlar (Super ve Crites, 1962; Akt. Kuzgun, 2014: 64). Yaş ilerledikçe ilgi duyulan mesleklere doğru eğilimler olmakta ve bilgi ve tecrübeler de kazanıldığı için karar vermede daha olgun düşüncelerle hareket edilmektedir. Bir meslek tercihinde bulunanlar aynı zamanda o mesleğe cinsiyet algısı da yüklemiş olmaktadır. Toplumda yaygın bir algılama olan kadın mesleği yada erkek mesleği tabiri bu şekilde doğmuştur denilebilir. Bu nedenle meslek seçiminde bireyin cinsiyeti ve mesleğe atfedilen cinsiyet yakıştırması, bireyin alacağı karar üzerinde etkin bir şekilde rol oynamaktadır.

2.1.5.4. Psikolojik Gereksinimler

Meslek görevlerinin temel gereksinimlerle ilişkili olduğu görüşünde olan Hoppock'a (1957) göre insan önce en önemli gereksinimini giderme çabasında olacaktır. Örneğin aç bir insan bulabildiği herhangi bir işe girecek, temel gereksinimleri karşılandıktan sonra sıradaki daha güçlü gereksinimleri gündeme gelecek, onların doyumunu için kaynak arayacaktır. Bir meslek gereksinimlerinin doyumuna olanak sağladığı ölçüde kişiye çekici gelecektir. Meslekte doyum kişinin gereksinimleri ile, bu gereksinimleri karşılayacağını düşündüğü meslekler arasındaki tutarlılık ölçüsünde gerçekleşecektir (Kuzgun, 2014: 54-55).

2.1.5.5. Güdülenme

Bireylerin başarı güdüsü, ait oldukları sosyal sınıfın değerlerinden etkilenmekteyse de, hangi sosyal sınıftan olursa olsun bireylerin pek çoğu buldukları konumdan daha üst bir konuma geçme çabası göstermektedirler (Kuzgun, 2017: 105). Her bireyin doğasında, çalışma koşullarının rahat olması ve kendilerine iyi ve mutlu bir yaşam sağlayabilme arzusu vardır. Bu arzular, her zaman

bireyin hayatında ileriye dönük olarak yaşanır. Bu durum da yaşamdan memnuniyet beklentisinin giderek artmasına sebep olacaktır. Tüm bu beklentiler başarı güdüsünü de tetiklemektedir. Hayatta başarılı olma duygusu, bireyin sahip olduğu herşeye olumlu bir şekilde yansımaktadır. Dolayısıyla başarılı bireylere sahip toplumlar da kendilerine bu durumdan pay çıkarmaktadır. Böylelikle başarı güdüsü, hem bireysel hem de toplumsal olarak olumlu gelişmelere imza atmaktadır.

Bireyin, meslek seçiminde bulunurken sadece para kazanmak amacının dışında başarı güdüsünün de kendisini etkileyeceğini bilerek bir tercihte bulunması gerekmektedir.

2.1.5.6. Eğitim ve Zekâ

Zekâ, meslek seçimini, mesleki eğitim sürecini ve bir meslekte başarılı olmayı doğrudan etkileyen bir unsurdur. İnsanlar arasındaki bireysel farklılıklardan biri olup öğrenmeyi ve öğrenmek için harcanan süreyi de etkilemektedir. Öğrenme hızı arttıkça öğrenmek için harcanan süre de kısılacaktır. Bu, insanın bilgiyi kavrama gücünü göstermektedir. Bilgiyi kavrama gücü yüksek bir birey, ilgi duyduğu şeylere yöneldiğinde severek yapacak yada öğrenecektir. Bu durum mesleki eğitim sürecinde bireye avantaj olarak yansımaktadır. Dolayısıyla meslek seçiminde zekâ kapasitesinin de dikkate alınarak bir tercihte bulunulması gerekmektedir.

Gardner zekâ türlerini ve ona karşılık gelen meslekleri şu şekilde sıralamıştır:

- 1) **Linguistik (Dilsel):** Okuma, yazma, dinleme ve konuşmayla ilgili zekâ türü. Yüksek dilsel zekâ, yazarlarda ve bazı politikacılarla bilim adamlarında görülür.
- 2) **Mantıksal-Matematiksel:** Mantıksal sorunları çözmek, kanıtlama yolları geliştirmek, matematiksel işlemleri yapmak için gerekli olan zekâ türü. Yüksek mantıksal zekâ, araştırmacılar, bilim adamları ve felsefecilerde görülür.
- 3) **Coğrafi (Mekânsal):** Coğrafi konum ve yönleri akılda tutmak ve bu bilgilerden yararlanarak, bireysel hareketleri kontrol etmeye ilişkin zekâ türü. Yüksel mekânsal zekâ mimar ve denizcilerde görülür.
- 4) **Müziksel:** Müzik ürünleri (şarkı, türkü, konçerto, senfoni vb.) besteleme veya müzik aletleri çalmaya ilişkin zekâ türü. Müzisyenlerde görülür.

5) Vücut-Kinestetik: Vücudu bir bütün olarak veya değişik bölümlerini belli amaçlar doğrultusunda etkin, hızlı ve estetik biçimde kullanma becerisine ilişkin zekâ türü. Dansçılar, sporcular ve sanatçılarda görülür.

6) İçedönük (Intrapersonal): Kişinin kendini anlama, düşüncelerini, duygularını ve devinimlerini yönlendirme yetisine ilişkin zekâ türüdür. Intrapersonal zekâyâ sahip bireyler, kendi varoluşlarını geliştirerek anlamlı ve üretken amaçlara yönelirler. Felsefecilerde, Zen ustalarında ve bilim adamlarında görülür (Yıldız, 2001).

2.1.5.7. Aile

Bireyin meslek seçiminde alacağı kararları etkileyen bir başka etmen de ailedir. Ana baba çocuğun bazı yeteneklerini geliştirici ortamlar hazırlarken bazılarını ihmal edebilir hatta bastırıcı önlemler alabilir. Ana baba tercih ettikleri yeteneklerini geliştirebilmesi için çocuğa olanaklar sağlayabilir ve çocuğun o yeteneklerle ilgili alanlardaki çalışmalarını ödüllendirerek pekiştirebilirler. Çocuğun psikolojik enerjisini, tercih edilen yetenekler yoğunlaştırması, diğer yeteneklerini ihmal etmesi demektir. Bazı ana babaların bu konuda çok ileri gittikleri, parasal getirisi az diye çocuklarının sanat yeteneğini geliştirici etkinliklere vakit ayırmasını önledikleri, hatta daha ileri giderek, arzu ettikleri bir eğitim kurumuna veya meslek alanına yönelmediği zaman çocuklarını, mali desteği çekmekle tehdit ettikleri gözlenmektedir. Ana babalar, belli mesleklere karşı olumlu ve olumsuz tutumlarını çocuklarına aşulamakta ve onların değerler hiyerarşisini oluşturabilmektedirler. Gelir ve eğitim düzeyi, mensup olduğu sosyal sınıf ana babanın meslek değerlerini belirlemekte, bu da sosyal kalıtım yolu ile çocuklarına aktarılmaktadır. İnsan toplumsal değerlerini çok küçük yaşlarda, ana babası ile ilişkileri yolu ile edinmektedir. Onun için bunların bazılarının kaynağı bilinçdışıdır. Bir kimsenin şu veya bu mesleğe karşı olumlu veya olumsuz tutumunun, çok kere kendi doğrudan yaşantıları ile değil, çevreden, daha özgül olarak ana babadan aldığı sözlü ve sözsüz mesajlarla biçimlendiği söylenebilir (Kuzgun, 2014: 60-61).

Ailenin çocuktan beklentisi çocuğun zekâsına ve okul başarısına da bağlıdır. Ailenin çocuğu ele alınış biçimi ve çocuğa verilen değer ile ailede çocuktan olan beklenti arasında da ilişki vardır. Ailenin çocuktan beklentisi anne ve babanın çocuğunun neleri yapacağına ve neleri yapamayacağına dair düşünce ve kanaatlerini

ve çocuğun kendini değerlendirmesini ve algılamasını doğrudan etkilemektedir. Çocuğundan düşük seviyede beklentileri olan anne ve babalar onda çoğunlukla düşük benlik değer ve düşük benlik saygısı yaratmaktadırlar. Aile ve çevrenin, çocuğun gücünün üstünde başarılar beklemesi ve onun için zorlaması veya onun mesleki ilgi ve isteklerine önem vermeden, kendi arzuları doğrultusunda mesleklere yönlendirmek istemesi ergenlerde zorlama ve gerilim yaratmaktadır (Bekleviş, 2007). Karşılıklı beklentiler meslek seçiminde hem birey hem de ailesi üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Ailelerin ve bireyin bu süreci iyi değerlendirerek sonunda iki tarafın da mutlu olabileceği bir tercihte bulunulması gerekmektedir.

2.1.5.8. Sosyo-Ekonomik Düzey

Sosyal sınıfları birbirinden ayırt eden çeşitli göstergelerden en önemlisi ekonomik durum ve buna bağlı olan meslektir. Bir meslek edinmenin yolu eğitimden geçer. Eğitim de herşeyden önce parasal olanaklarla elde edilir. Bir ülkede eğitim masraflarının tümü devlet tarafından karşılanırsa bile, bir gencin uzun süre okulda kalması, çalışma hayatına atılıp üretken olamamasına yoksul bir ailenin katlanabilme olasılığı çok zayıftır. Ancak eğitime bağlanan değer tek göstergesi parasal olanaklar değildir. Eğitimin toplumsal hareketlilikteki değerini kavrayabilen aileler, toplumdaki olanakları (burs, yatılılık vb.) araştırarak çocuklarını okutmaya çalışabilirler (Kuzgun, 2014: 57).

Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, çocuğun eğitim hayatından, alacağı eğitimin süresine, eğitim için ayrılan aile bütçesinden, çocuğun maddi imkânlarını da göz önünde bulundurarak tercihler yapmasına kadar pek çok durum üzerinde belirleyici hatta bazen de sınırlayıcı bir faktör olmaktadır. Sosyo-ekonomik düzey sadece birey ve ailesi ile değil toplum ile de ilgili bir durumdur. Her ne kadar eğitim herkes için ve parasız olsa da okulların başarısı, fiziki çevre koşulları, okul türleri vb. durumlar da sosyo-ekonomik düzeyden etkilenmektedir.

Sosyo-ekonomik düzey aynı zamanda bireyin meslek seçiminde alacağı karar üzerinde, şuanda bulunduğu düzeyden daha yüksek ve daha iyi bir düzeyde olma arzusu konusunda da rol oynayan bir faktördür. Bu gibi nedenlerden dolayı meslek seçiminde bulunurken bireyin sosyo-ekonomik düzeyi de dikkate alarak tercihleri üzerinde düşünmesi gerekmektedir.

2.1.5.9. Mesleki Değerler

Değerler gereksinmelerden kaynaklanırlarsa da gereksinmelerle aynı şeyler değillerdir. Değerler bazı gereksinmelerin doyumuna öncelik veren ve yol açan, bazılarını ise bastıran bir tercih çerçevesidir. Zytowski'ye (1970) göre meslek değerleri bireye, duyuşsal yönelişi (birinci psikolojik ihtiyacı) ile, bu ihtiyacı giderebilecek dışsal obje grupları arasındaki bağlantıyı kuran bir kavramlar takımıdır. Super'a (1996) göre değerler arzu edilen sonuçlar (erişilmek istenen doyumlar) ya da bu sonuçlara götüren araçlardır. Değerler kişiyi belli bir hedefe yönlendiren iç uyarıcı, ilgiler ise bunu ifade yoludur. Değerler ilgilerden daha kapsamlıdır. Çünkü değerler erişilmeye çalışılan hedefleri, ilgiler ise o hedeflere götüren nesne yada etkinliklere bağlanmayı ifade eder (Kuzgun, 2014: 48). Mesleki faaliyetlerle ilgili değerler literatürde mesleğin yeteneği kullanmaya, yaratıcılığa, bağımsız çalışmaya olanak vermesi, iş görevlerinin ilgi çekici olması gibi beklentiler *Meslek Değerleri (occupational values)*, iş yerinde takdir edilme, hak edilen ücreti alabilme, iş yerinin temiz, çalışma saatlerinin belirli olması gibi, iş ortamından beklentiler ise *İş Değerleri (work values)* olarak sınıflandırılmaktadır. Meslek değerleri ile iş değerleri arasında kesin bir ayırım yapmak olanaklı değildir. Ancak meslek değerleri iş değerlerinden daha temellidir (Kuzgun, 2014: 49).

Mesleki yönelimde erkekler kazanç ve güvenceye kızlardan daha fazla, kızlar ise topluma hizmet ve insanlarla bir arada olma değerine erkeklerden daha fazla önem vermektedirler. Mevki ve iktidar sahibi olmaya öğrenciler görünüşte pek az önem vermektedirler. Buna önem verenler daha çok kırsal kesimlerden gelen öğrencilerdir. Sosyal güvence daha çok başarıları düşük prestijli işlerde çalışan veya kırsal kesimden gelen öğrencilerde gözlenmektedir (Kuzgun, 1976: 5; Akt. Özen ve Gülaçtı, 2006).

2.1.5.10. Mesleki Prestij

Bir mesleğin toplum içindeki saygınlığı o mesleğin prestijini belirlemektedir. Bireylerin doğasında, toplumda saygınlık görme, takdir edilme, beğenilme, mesleği ile iyi anılmayı isteme gibi duygular vardır. Bireyler bu isteklerini yaşamak istedikleri için de bir meslek seçiminde bulunabilmektedir.

Bir bireyin işi çoğunlukla onun sosyal statüsünü, onun ekonomik durumunu belirler. Endüstrileşmiş toplumlarda insanlar çoğunlukla kendilerini meslekleri ile tanıtır. Sonuçta mesleki karar verme sürecinde mesleki prestij bilgisinin yetenekler, eğitim zorunlulukları, ilgiler, fiziki talepler, mesleki pekiştireç ve huylarla birlikte ele alınması mesleklerin prestiji açısından önemlidir. (Charfrand ve ark., 1987: 32; Akt. Özen ve Gülaçtı, 2006).

Mesleki prestij, bireylerin mesleği seçmede bazen en güçlü neden de olabilir. Uysal'ın 'Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri' çalışması sonucunda meslek seçimine özel yetenek, ilgi gibi bireysel faktörlerin değil, toplumsal faktörlerin etkili olduğu ortaya çıkarılmıştır (Yıldız, 2001).

2.2. SOSYAL BİLGİLER VE MESLEKLER

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 02.04.2005 gün ve 62 sayılı kararı ile kabul edilen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında öğrencilere aktarılmak istenen meslekler konusu, öğrenme alanları içinde kazanımlar aracılığıyla ifade edilmiştir. Kazanımlar, girişimcilik, kariyer bilinci geliştirme, özel eğitim ve rehberlik ve psikolojik danışma ara disiplinleri ile desteklenmiştir. Programda yer verilen karar verme ve girişimcilik becerileri de ara disiplinler gibi kazanımlar üzerinde etkili olmuştur. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının genel amaçlarına bakıldığında buradaki iki amacın doğrudan meslekler ile ilgili olduğu görülür. Bu amaçlar:

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

2. Meslekleri tanıyarak, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır (MEB, 2005).

Bu amaçlar bireyin öncelikle kendisini bilerek, ilgi, ihtiyaç, yetenek ve istekleri doğrultusunda bir seçim yapmasına ve kendi olmak istediği mesleğin dışında, toplumda ihtiyaçlardan doğmuş diğer mesleklerin de varlığının farkına varmasına ve mesleklerin önemini anlamasına teşvik etmektedir.

Sosyal Bilgiler 2005 programında ve 2005 programının güncellenen son hali olan 2018 programında meslekler konusunun hangi kazanımlar ile ele alındığı tablolar halinde yansıtılmıştır.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersinde Meslekler İle İlgili Olan Kazanımlar

SINIF	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM (2005)	KAZANIM (2018)
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	- Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere ilişkin meslekleri belirler.	- Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır.
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	- İlgili duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, beceri ve kişilik özelliklerini araştırır.	- İlgili duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	- Tarih boyunca Türklerde meslek edinme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır. - Eğitimin meslek edinme hedefini kavrayarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda meslekî tercihlerine yönelik planlama yapar.	- Tarih boyunca Türklerde meslek edinme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır. - Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.

5. sınıf düzeyinde meslekler konusu tabloda görüldüğü gibi tanıma evresindedir. Ekonomik faaliyetler ve dolayısıyla bu faaliyetlerin hem nedeni hem sonucu olan meslekler birlikte ele alınmıştır. Burada meslekler geliştirme düzeyindedir. 6. sınıf düzeyinde meslekler konusu öğrencilerin ilgilerine ve ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdikleri üzerine o mesleği araştırmak ile ilgilidir.

7. sınıf düzeyinde meslekler konusu, tarihten bu yana meslek edinme kurumlarını tanıma ve güncellenen programdaki hali olan dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan meslekleri de göz önüne alarak mesleklere yönelik planlama yapma üzerine ele alınmıştır.

Tablo 3. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 5. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler

SINIF	ÖĞRENME ALANI	ARA DİSİPLİN	ARA DİSİPLİN KAZANIMI
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	6. Meslek seçimini etkileyen faktörleri açıklar.
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Kariyer Bilinci Geliştirme	11. Kendi yerel çevresinde bulunan meslekleri belirler.
5	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Girişimcilik	28. Yaşadığı bölge içinde ekonomik dayanışmayı fark ederler.

Tablo 3'te 'yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanı' kazanım ifadesinin ilişkili olduğu ara disiplinler ve kazanımları görülmektedir. Verilen ara disiplin kazanımları, mesleklerin birlikte ele alındığı ekonomik faaliyetler konusu doğrultusunda aktarılmıştır. Sınıf düzeyine bakıldığında mesleklerin henüz tanıma, farkında olma aşamasında olduğu görülmektedir. Girişimcilik ara disiplini aynı zamanda bir beceridir ve 'meslekleri ve çevresindeki iş yerlerini tanıma'(Meb, 2005) şeklinde ifade edilmiştir.

Akdeniz Bölgesi'nin geniş kıyılara sahip olması, bölgede yaz mevsiminin uzun sürmesi turizm faaliyetlerinin gelişmesini sağlamıştır. Turizm faaliyetlerine bağlı olarak da bölgede turist rehberliği, aşçılık, animatörlük, tercümanlık, otel işletmeciliği gibi meslekler yaygındır.

5.49

Marmara Bölgesi sanayinin en çok geliştiği bölgedir. İş imkanlarının çok olması nedeniyle göç aldığından nüfusu da fazladır. Bu nedenle bölgede ticaret, ulaşım, bankacılık, turizm, eğitim, sağlık gibi hizmet sektörleri çok gelişmiştir. Bu sektörlerle bağlı olarak kaptanlık, şoförlük, bankacılık, öğretmenlik, akademisyenlik, mimarlık, doktorluk gibi meslek grupları yaygındır.

5.50

Karadeniz Bölgesi dört mevsim yağış aldığı için orman bakımından en zengin bölgemizdir. Bu nedenle ormancılık bölgenin önemli bir ekonomik faaliyetidir. Orman mühendisliği, orman bekçiliği, marangozluk ve orman işçiliği ormancılığa bağlı olarak gelişen mesleklerdir.

*(Evirgen, Özkan, Öztürk ve Özdural, 2017) Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 5. Sınıf, MEB Devlet Kitapları, Bilnet Matbaacılık, s. 142

MESLEKLER VE EKONOMİK FAALİYETLER

Aşağıdaki tablonun sol sütununda meslek isimlerine yer verilmiştir. Her mesleğin karşısına hangi ekonomik faaliyet alanıyla ilgili olduğunu yazınız. Tablonun son beş satırına yaşadığınız bölgede yoğun olan ekonomik faaliyetlerle ilgili meslekleri yazınız.

Mesleğin Adı	İlişkili Olduğu Ekonomik Faaliyetler
Ziraat mühendisi	
Makine mühendisi	
Arıcı	
Aşçı	
Balıkçı	
Orman mühendisi	
Turist rehberi	
Fabrika işçisi	
Makine teknikeri	
Maden mühendisi	
Veteriner	
Orman işçisi	
Otel müdürü	
Hemşire	
Çiftçi	
Çoban	
Orman itfaiyecisi	
Öğretmen	
Madenci	
Bankacı	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Tablo 4. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 6. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler

SINIF	ÖĞRENME ALANI	ARA DİSİPLİN	ARA DİSİPLİN KAZANIMI
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	6. Mesleklerin gerektirdiği ilgi ve yetenekleri tanır. 7. Değişik mesleklerin farklı becerilerle ilişkili olduğunu fark eder.
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	Girişimcilik	11. İşle ilgili fikir üretme ve araştırma becerisi edinir.
6	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ülkemizin Kaynakları	Kariyer Bilinci Geliştirme	5. Farklı meslek gruplarında ihtiyaç duyulan akademik becerileri sıralar. 10. Bazı işlerin yerine getirilebilmesi için farklı bilgi ve beceriye sahip olunması gerektiğini belirtir. 12. Kişilik özellikleri ile meslek seçimi arasındaki ilişkiyi açıklar. 19. Özel ilgileri ile ilgili bağlantılı olabilecek iş etkinliklerini tanımlar. 20. İlgi duyduğu meslekleri sıralar. 21. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirler.

Tablo 4'te 'ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır' kazanım ifadesinin ilişkili olduğu ara disiplinler ve kazanımları görülmektedir. Sınıf düzeyinde bakıldığında, öğrencilerden meslekleri tanıma ve ilgisi, yetenekleri ve mesleğin gerektirdikleri doğrultusunda bir seçim yapabilmesi için beceriler kazanması beklenmektedir.

Ben, bilim insanı olmak istiyorum. Hayalimde büyük bir bilim insanı olmak, teknoloji alanında buluşlar yaparak ülkemize ve tüm dünyaya faydalı işler yapmak var. Çok küçük yaşlardan beri elektrikli ve elektronik aletlerle uğraşmayı çok seviyorum. Onlarla oynamak ve bozulan bir şeyi tamir etmek beni çok heyecanlandırıyor. Ayrıca, derslerimden öğrendiğim en önemli bilgi de şu: Bir toplumun ilerlemesine en büyük katkıları bilim insanları ve buluşları sağlamaktadır. Bu nedenle Boğaziçi Üniversitesi Elektrik - Elektronik Mühendisliği Bölümünü kazanıp oradan mezun olmayı amaçlıyorum. İleride bu alanda araştırmalar yapan bir bilim insanı olmak istiyorum.

Benim en büyük hayalim doktor olmak. Çünkü, insanlara yardım etmeyi çok seviyorum. İnsanlara yardım etmek, özellikle hasta insanların hastalıklarına çareler bularak onları tedavi etmek dünyanın en güzel mesleğidir, diye düşünüyorum. Doktor olabilmek için uzun bir eğitim almam gerektiğini biliyorum. Liseden sonra, tıp eğitimi veren bir üniversiteyi kazanarak 6 yıllık bir eğitim almam gerekiyor. Ama tüm zorluklarına karşın, insanlara yardım etmek için doktor olmayı çok istiyorum.

Ben, avukat olmak istiyorum. İnsanların sorunlarını çözmek ve adalet için çalışmak istiyorum. Özellikle haksızlığa uğramış insanlara yardım etmek istiyorum. Sözel derslerde oldukça başarılıyım. Özellikle Türkçe dersinde çok başarılı olmam ve çok kitap okumam, sanırım benim bu mesleğe daha uygun olduğumun da bir göstergesi. Ben de üniversite seçme sınavında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanarak avukat olmak istiyorum.

Sececeğiniz mesleğin getirdiği eğitim, kişilik ve beceri özellikleri nelerdir?

10. BENİM MESLEĞİM

Her meslek farklı kişilik özellikleri gerektirir. Bunlara dikkat ederek aşağıdaki meslekleri seçenlerin en çok hangi özelliklere sahip olması gerektiğini işaretleyiniz.

ÖZELLİKLER MESLEKLER	çalışkan	disiplinli	kendine güvenen	ikna edici	hayal gücü olan	sabırlı	sevecen	güven veren	üretken	dirençli	hoşgörülü	araştırmacı	dürüst
Doktor													
Öğretmen													
Mühendis													
Sporcu													
Sanatçı													
Yazar													
Avukat													
Esnaf													
Politikacı													
Asker													
İşçi													
Yönetici													

Kendinizi hangi mesleğe daha yakın buluyorsunuz? Neden?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tablo 5. Ortaokul Sosyal Bilgiler Programında 7. Sınıf Düzeyinde Mesleklerle İlgili Ara Disiplinler

SINIF	ÖĞRENME ALANI	ARA DİSİPLİN	ARA DİSİPLİN KAZANIMI
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ekonomi ve Sosyal Hayat	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	13. İlgi, yetenek ve değerlerinin eğitim hayatını nasıl etkilediğini fark eder.
7	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ekonomi ve Sosyal Hayat	Özel Eğitim	3. İlgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleki tercihlerine yönelik planlamalar yapar.

Tablo 5’te 7. sınıf düzeyindeki ‘tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır’ ve ‘dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar’ kazanım ifadelerinin ilişkili olduğu ara disiplinler ve kazanımları görülmektedir. Öğrencilerden meslek seçiminde bir tercihte karar kılma konusunda planlamalar yapması beklenmektedir. Kitaplarda meslek etiği kazanma ve meslek edindirme kurumlarının neler olduğu ve geçmişte mesleki eğitim sürecinin nasıl işlediği konusunda Ahilik Teşkilatı, Lonca Teşkilatı, medreseler ve Enderun Mektebi gibi eğitim kurumlarına değinilmiştir. Bu eğitim kurumları sayesinde öğrenci de gelecekte olmak istediği meslek ile ilgili bir eğitim sürecinden geçeceğinin farkına varmaktadır.

Medrese

Ders verilen yer anlamına gelen medreseler, eğitim ve öğretim kurumlarının temelidir. Bunlar Karahanlı, Büyük ve Anadolu Selçuklu ile Osmanlı Devletlerindeki orta ve yüksek öğretim kurumlarıydı. Osmanlı Devleti'nde ilim ve kültür alanında çalışmaların yapıldığı medreselerin ilki Orhan Bey Döneminde İznik'te açılmıştı. Medreseler daha çok hükümdarlar ve devlet görevlileri tarafından kurulurdu.

Medreselerde öğretim parasızdı. Öğrencilerin yemek, giysi gibi ihtiyaçları medresenin bağlı olduğu vakıf tarafından karşılanırdı. Medreselerde ders verenlere "müderris" adı verilirdi. Osmanlı Devleti'nde devrin önde gelen bilim insanları müderris olarak medreselere atanır ve öğrencileri yetiştirirlerdi. Mektep eğitiminden sonra medreselere alınan öğrencilerde belirli bir yaş sınırı yoktu. Bazı müderrisler daha iyi eğitebileceklerini düşündükleri genç yaştaki öğrencileri tercih ederlerdi. Bir müderris en fazla 20 öğrenciden sorumlu olurdu. Bu öğrenciler sınavla seçilerek alınırdı. Seçilen bu öğrenciler, kendi aralarında zekâ ve yeteneklerine göre ayrı ayrı sınıflarda eğitim görürlerdi. Buralarda dini konuların yanında geometri, matematik, coğrafya, tıp, felsefe, fizik, kimya, tarih ve tabiat gibi dersler okutulurdu.

Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfı medreselerde öğrenim görürdü.

Osmanlı Devleti'ndeki münevverlerin (aydınların) büyük bölümü medreselerden yetişir ve ilmiye sınıfını oluştururdu. İlimiye sınıfı eğitim-öğretim, adalet ve dinî işlerden sorumlu görevlilerden meydana gelirdi. Medreselerden mezun olan ilmiye sınıfı üyesi, mahkemelerde kadılık (hakimlik), hastanelerde hekimlik gibi işlerle uğraşırlardı. İlimiye sınıfının devlet kademelerindeki en yüksek derecesi Şeyhülislamlık idi.

*(Ünal ve diğerleri, 2017) Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 7. Sınıf MEB Devlet Kitapları, s.134

Ahilik Teşkilatı

Ahilik teşkilatı, XIII. yüzyılda Anadolu'da kurulan esnaf ve zanaatkarlar birliğidir. Türkiye Selçuklu Devleti'nin sosyal düzeninin sağlanmasında etkili olan bu teşkilat, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda da önemli rol oynamıştır. Yanda anıtı görülen Ahi Evran tarafından kurulduğu düşünülen Ahilik Teşkilatı dinî, ahlaki, sosyal ve ekonomik nitelikler taşımaktadır. Bu teşkilat, Anadolu'nun sosyal ve kültürel yapısında, meslek eğitiminde ve meslek ahlakını yerleştirmede önemli bir yere sahiptir. Ahilik Teşkilatı benzer işlerde çalışanları (demirciler, kunduracılar, vb.) bir araya toplayıp yardımlaşmayı, meslek ahlakına uymayı ve toplumda düzeni sağlamayı amaç edinmiştir.

Ahilik Teşkilatında her zanaat grubunun başında üyelerinin oylarıyla seçilen bir yiğitbaşı bulunurdu. Yiğitbaşı esnafın meselelerini ve şikâyetlerini halletmeye çalışan ilk merci durumundaydı. Halledemediği meseleleri kethüdaya iletirdi. Kethüda esnaf, tüccar ve sanatkarların devletle olan münasebetlerini yürüten kişiydi. Kethüda gibi seçimle iş başına gelen şeyhler ise yiğitbaşı ve kethüdalar tarafından halledilemeyen meseleleri hallederdi. Aynı zamanda şeyhler, esnaf ve hükümet arasında temsilcilik yapar, hükümete karşı esnafı temsil ederlerdi. Bu kişiler, esnaf arasındaki ilişkileri, üretim miktarını ve paylaşımını denetler, paylaşımın adil olmasını sağlardı. Malların fiyatları devlet tarafından belirlenirdi ve buna narh vermek denilirdi. Yeni bir iş yeri ancak izin ile açılabilirdi. Aşağıda verilen Ahilik Teşkilatına üye iki esnafın durumu ile ilgili konuşma metnini birlikte okuyalım.

Kırşehir'deki Ahi Evran Anıtı

Adım Ömer Beşe. İstanbul'da ütü-cülük yapan bir esnafım. Dükkânım yıkılınca Tavukpazarı'nda bulunan bir yere taşınmak istedim. Ancak buradaki ütücü esnafı, beni sık sık kötü söz söylediğim için aralarına kabul etmedi. Kötü söz söylemeyeceğime ve dürüst olacağıma söz vererek Tavukpazarı'ndaki dükkâna yerleştim.

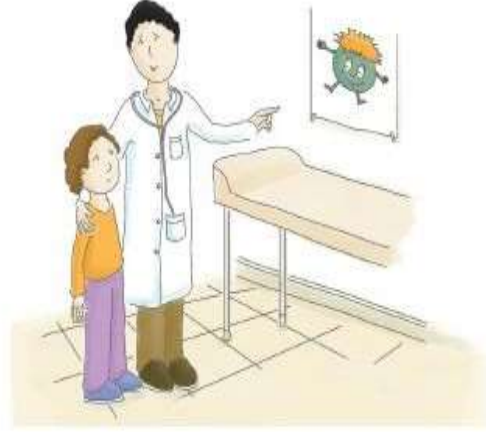
Osmanlı Devleti Dönemindeki bir kapalıçarşıdan görünüm

Adım Ebubekir. Herkes beni kınacı Ebubekir Efendi, diye tanır. Valide Sultan Hamamı'nın kapısında 20 yıldır kına satırım. Geçimimi bu işle sağlıyorum ve konulan narh fiyatına her zaman uyarım. Her hamam kapısında benim gibi kına satan esnafa gerek duyulduğundan artık her hamam kapısında ahi tarafından kına satılmasına karar verildi.

*(Ünal ve diğerleri, 2017) Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 7.Sınıf MEB Devlet Kitapları, s. 136

GELECEĞİN MESLEKLERİ

Genetik Mühendisliği
Gıda Mühendisliği
Endüstri Mühendisliği
Uzay Mühendisliği
Enerji Mühendisliği
Şehir Planlaması
İnsan Kaynakları Yöneticiliği
Strateji Uzmanlığı
Bankacılık-Finans
Sinema Gazetecilik
Elektronik Mühendisliği

Yukarıdaki görseli inceleyiniz. Görseldeki kişinin mesleği nedir? Bu mesleği yapabilmek için hangi özelliklere sahip olmak gerekir?

126

*(Karabıyık, 2012) Sosyal Bilgiler Ders Kitabı 7. Sınıf, Evren Yayıncılık s. 126

Sınıf düzeyinde meslekler ile ilgili kazandırılmak istenen kazanımlar, ara disiplinler, ara disiplin kazanımları ve beceriler ile ifade edilmiştir. Farklı yıllarda ders kitabı olarak okutulan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında meslekler konusunun nasıl ele alındığı görseller aracılığıyla yansıtılmıştır. Özellikle öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde farklı meslek türlerine değinilmiştir. Birçok mesleğin etkinliklerde adının geçmesi, mesleklerin özelliklerinin ve öğrencinin hangi mesleğe daha uygun olduğunun sorular ile sorulması öğrencilerin karar verme becerisi kazanması konusunda ona yardımcı olmaktadır. Sınıf düzeyine göre ele alınmış meslekler ile ilgili kazanımların aynı zamanda diğer öğrenme alanı içerisindeki kazanımlarla da ilişkili olduğu görülmüştür. Ders kitaplarında yer verilen ekonomi, birey ve toplum gibi konular ve kazanımları incelendiğinde, konuların dolaylı olarak meslekler konusunu çağrıştırdığını söylemek mümkündür.

2.3. KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ

Son yıllarda eğitimde bilgiyi aktarma, öğrenme-öğretme ve yoklamada geleneksel yöntemlerin yetersiz kalması karşısında yapılandırmacı yaklaşım ile birlikte alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ve stratejileri doğmuştur. Alternatif ölçme değerlendirme, öğrencilerin bireysel özelliklerini göz önünde bulundurularak, sahip oldukları bilgilerin ve becerilerin gerçek yaşamla uygunluk derecesini ortaya çıkaran ve farklı ölçme tekniklerini içeren bir yaklaşımdır (Çalışkan ve Yiğittir, 2011: 241). Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarında öğrencilerin bilişsel alandaki davranışları dikkate alınırken duyuşsal ve psikomotor davranışları ihmal edilmektedir. Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, teknikler ve stratejilerini de kullanarak bu ihmali önleyebilmektedir. Geleneksel yöntemin sonuç odaklı yaklaşımı, yerini son yıllarda farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak sonuç gibi davranışlardaki gelişmelerin gözlemlendiği sürecin de takip edildiği alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımına bıraktığını söylemek mümkündür. Bu yaklaşımda birçok farklı ölçme aracı (performans değerlendirme, portfolyo değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (rubrik), gözlem formları, tutum ölçekleri, yapılandırılmış grid gibi) kullanılmaktadır. Bunlardan biri de kelime ilişkilendirme testi(KİT)'dir.

Kelime ilişkilendirme, öğrencinin bilişsel yapısını, bu yapıdaki bağları (bilgi ağını) gözler önüne serebilen; uzun dönemli hafızadaki kavramlar arasındaki ilişkilerin yeterli olup olmadığını tespit edebilmeye yarayan alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarından birisidir (Bahar ve diğerleri, 2006; Akt. Çalışkan ve Yiğittir, 2011: 282). Kelime ilişkilendirme testleri öğrencilerin zihninde kavram ile ilgili olan yada onunla ilişkilendirilen diğer kavramların arasında anlamlı bir bağ kurulup kurulmadığı konusunda etkin bir şekilde rol oynayan bir ölçme aracıdır. Burada önemli olan, gerçek hayattaki varlıkların zihindeki karşılığı olan kavramları doğru anlamlandırmak ve oluşabilecek kavram yanılgılarının önüne geçebilmektir. Her bir kavram bireyde farklı bir anlam ifade edebilmektedir. Bireylerin kavramlara farklı anlamlar yüklemesinde yaşantılarının büyük bir etkisi vardır. Kavram kazanma sürecine katılan her birey birçok duyusuna tesir eden uyarıcıları algılamaya çalışarak anlamlandırmaya gitmekte, zihninde uyarıcıların özellikleriyle ilgili tasavvur oluşturmak suretiyle genellemeler yapmaktadır. Görsel, işitsel ya da herhangi bir yolla

bireyi etkileyen uyarıcıların özelliklerinin genelleme yapılarak öğrenilmesi, kavram oluşturma'nın ilk aşaması sayılmaktadır (Karadüz, 2004). Oluşturulan kavramların ifade yönteminde kelime ilişkilendirme testlerin kullanılması kavramların arasında kurulan bağın yapısı hakkında bizlere bilgi vermektedir.

Kelime ilişkilendirme testi tekniğinde öğrenci belli bir süre içerisinde (çoğunlukla 30 sn.) herhangi bir konuda verilen bir anahtar kavramın çağrıştırdığı kelimeleri bulmaya çalışır. Öğrencinin uzun dönemli hafızasından herhangi bir anahtar kavramı ile verdiği sıralı cevabın bilişsel yapıdaki kavramları arasındaki bağlantıları ortaya koyduğu ve anlamsal yakınlığı gösterdiği farz edilir. Anlamsal yakınlık veya anlamsal mesafe etkisine göre, anlamsal bellekte iki kavram birbirine mesafe açısından ne kadar yakın ise, o kadar sıkı ilişki içerisinde (Bahar ve diğerleri, 2006; Akt. Çalışkan ve Yiğittir, 2011: 283).

Bu teknikte, testte etkisi ölçülen kavram yada kavramların ilk sayfada yönergesi yer aldıktan sonra her biri alt alta sıralanarak 10-15 kez yazılır. Anahtar kavramın alt alta on defa yazılmasının sebebi de, zincirleme cevap riskini önlemeye yöneliktir. Çünkü öğrenci her kavram yazımında anahtar kavram tekrar dönmezse anahtar kavram yerine cevap olarak yazdığı kavramın aklına getirdiği kelimeleri yazacaktır bu da testin amacını zedeler (Bahar ve Özatlı, 2003: 77). Kavramların yanlarında, o kavramın zihindeki karşılığını ifade eden yer olarak boşluklar bırakılır. Öğrencilerden genellikle 30 sn. içerisinde bu boşlukları doldurması istenir. Sınıf seviyesi dikkate alınarak süre ve anahtar kavram üzerinde esneklik sağlanabilir. Test uygulandıktan sonra verilen cevap kavramların değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Kelime ilişkilendirme testinin (KİT) değerlendirilmesi iki şekilde yapılabilmektedir; ilk değerlendirmede puanlama esas alınabilir. Öğrencinin anahtar kavrama uygun verdikleri kelime doğru cevabı içeriyorsa bir puan verilerek test puanı hesaplanabilir. Öğretmen, verilen cevabın anlamlı olup olmadığını kontrol etmek için öğrenciden cümle yazmasını isteyebilir. Öğrencinin yazmış olduğu cümle için de ayrı bir puan verilerek puanlama yapılabilir. İkinci değerlendirme de hangi anahtar kavram için verilen cevap kavramlarının kaç kez tekrarlanmışsa frekans tablosu oluşturulabilir. Oluşturulan frekans tablosu ile bilişsel yapıyı ve kavramsal bağlantıları görmek için kavram ağı oluşturulabilir (Tokcan, 2015: 145).

Frekans tablosundan hareketle oluşmuş kavram ağında Bahar, Johnstone ve Sutcliffe (1999) tarafından oluşturulmuş kesme noktası (cut-off point) tekniği kullanılır. Bu tekniğe göre; kelime ilişkilendirme testinde yer alan herhangi bir anahtar kavram için en fazla verilen cevap kelimenin belli sayıda aşağısı kesme noktası olarak kullanılır. Bu cevap frekansın üstünde bulunan cevaplar kavram ağının ilk kısmındaki bölüme yazılır. Daha sonra kesme noktası belirli aralıklar ile aşağı çekilir ve tüm anahtar kelimeler kavram ağında çıkıncaya kadar işlem devam eder. Her bir kesme noktası aralığında ortaya çıkan kavramlar o aralıktaki öğrenci sayısı kadar tekrar edilmiş demektir (Işıkli, Taşdere ve Göz, 2011: 56; Güneş ve Gözüm, 2013: 254; Akt. Tokcan, 2015: 145-146). Kelime ilişkilendirme testi daha çok dersin başında, öğrencilerin bir kavramla ilgili ön bilgilerinin sınamak maksatlı kullanılan tanılayıcı (diagnostik) bir özelliğe sahiptir (Çalışkan ve Yiğittir, 2011: 282). Kelime ilişkilendirme testi aynı zamanda bir kavram yada konu ile ilgili hem ön-test hem de son-test olarak uygulamada da kullanılabilir. Öğrencilerin ön-testte verdikleri cevap, konu yada kavram öğretildikten sonra son-test olarak uygulandığında değişik ve daha anlamlandırılmış sonuçlar verebilir. Tanı amaçlı uygulanmış ön-testte kavram yanılgıları yada uzak ilişkilendirmelere rastlanılmışsa bu durum kendini son-test olarak uygulandığında düzeltmeye de gidebilir. Bu da bilişsel yapıyı yani zihinde oluşmuş kavram ağını ve bundaki değişiklikleri net olarak görmeyi sağlar.

Kelime ilişkilendirme testi hazırlanış ve uygulama bakımından araştırmacıya da kolaylıklar tanıyan bir ölçme aracıdır. Aynı anda büyük bir gruba uygulama kolaylığı vardır. Uygulama süresinin de kısa oluşu hem araştırmacıya hem de testi dolduran bireylere kolaylıklar sağlamaktadır. Kısa süre içerisinde bir kavram ile ilgili testi dolduran bireyler tarafından çok fazla cevap kavram üretilebilir ve bu cevap kavramlar konu yada kavram ile ilgili bilgilerin, verilerin analiz edilmesinin hemen başında mevcut olan algılamalar, ilişkilendirmeler yada yanılgılar hakkında araştırmacıya bilgi vermektedir.

Örnek KİT:

Aşağıda verilen anahtar kelime için bu kelime ile ilgili zihninizde canlanan kavramları yanlarındaki boşluklara yazmanız istenmektedir. Verilen anahtar kelime için harcamanız gereken süre 45 saniyedir.

Niğde	<i>Elma</i>
Niğde	<i>Niğde Gazozu</i>
Niğde	<i>Kale</i>
Niğde	<i>Hasandağı</i>
Niğde	<i>Patates</i>

2.4 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.4.1. Meslek İle İlgili Araştırmalar

Aytekin (2005), '*Meslek Seçimini Etkileyen Sosyo-Ekonomik Ve Kültürel Faktörler (Isparta Örneği)*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında lise son sınıfta okuyan öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin neler olduğunu araştırmıştır. Araştırma, 2004-2005 yılında Isparta il merkezindeki özel okulların dâhil edilmediği liselerde okuyan toplam 2527 lise son sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu ve mülakat yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin meslek seçiminin anne-babanın eğitim durumundan, ailelerin zamanı kullanmasından, ailenin yapısından, oturulan yerden ve öğrencinin aile ile olan ilişkisinden gibi durumlardan etkilendiği görel olarak tespit edilmiştir.

Bekleviş (2007), '*Öğrencilerin Mesleki İlgi Alanları Ve Ailenin Meslek Seçimine Etkisi (Bolu İli Özel Dershanelerde Üniversiteye Hazırlık Kursu Gören Öğrencilerin Üzerine Bir Araştırma)*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında öğrencilerin mesleki ilgi alanları ve ailenin meslek seçimine etkisini incelemiştir. Araştırma Bolu ili özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kursu gören 142 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada anket formu kullanılmış ve sonuçlar frekans-yüzde hesaplamaları ile ifade edilmiştir. Öğrencilerin mesleğe bakış açıları, ailenin öğrencinin yükseköğretime gitme konusundaki düşünceleri, ailenin meslek seçiminde

değer verdikleri kriterler ve öğrenciye sağladığı imkânlar, meslek seçimine yön veren kişi ve etkisi gibi durumlar araştırmanın inceleme konusu olmuştur. Araştırma sonuçlarında öğrencilerin ilgi alanları ve okul türleri arasında ilişki olduğu, ailenin etkisi olduğu ve öğrencilerin meslek seçiminde yön veren kişilerin olup bu kişileri örnek alma nedenlerinin de kişilerin meslekteki başarıları olduğu ortaya çıkmıştır.

Yelken (2008), *'Ortaöğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Tercihlerini Ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler (Sakarya İl Merkezi Örneği)'* adlı yüksek lisans tezi çalışmasında son sınıfta okuyan öğrencilerin bölüm tercihleri, tercihleri etkileyen faktörler ve mesleki ilgi alanlarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya merkezinde bulunan liselerde okuyan 593 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada katılımcılara anket formu uygulanmıştır. Anketlerle anne-babanın eğitim durumu ve meslekleri, ailenin aylık geliri, oturulan evin durumu, tercih edilmesi düşünülen bölümler, tercihin ilk ne zaman düşünülmeye başlandığı ve tercihlerin nelerden etkilendiği gibi durumlar incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda mesleki tercihlerde birçok faktörün etkili olduğu ve mesleki tercihlerin cinsiyet faktörüne bağlı olarak da değiştiği görülmüştür.

Bozgeyikli, Bacanlı ve Doğan (2009), *'İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Karar Verme Yetkinliklerinin Yordayıcılarının İncelenmesi'* adlı makale çalışmasında ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimi ve cinsiyetlerinin meslek kararını verme öz yetkinlik algılarını yordayıp yordamadığını belirlemişlerdir. Araştırma 756 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kariyer gelişim düzeyleri ve meslek kararı verme öz yetkinlik algıları çeşitli ölçekler vasıtasıyla ölçülmüştür. Kariyer gelişimi ve cinsiyetin birlikte meslek kararı verme öz yetkinlik algısının üç alt boyutunu da anlamlı olarak yordadıkları görülmüştür.

Işıklar ve Bozgeyikli (2010), *'İlköğretim Öğrencilerinin Kariyer Gelişimlerinin Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi'* adlı makale çalışmasında demografik faktörlerin kariyer gelişimdeki etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya 357 8.sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada çocuklar için kariyer gelişim ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada kariyer gelişimi üzerinde anne-babanın eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzeyin etkili olduğu görülmüştür. Araştırmada kariyer gelişim düzeylerinde erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sapmaz (2010), *‘İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kariyer Gelişimleri İle İlgili ve Yetenekleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kesitsel Bir Çalışma)’* adlı yüksek lisans tezi çalışmasında öğrencilerin cinsiyetlerinin, sınıf düzeylerinin ve sosyo-ekonomik düzeylerinin, ilgi ve yeteneklerin kariyer gelişimini yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırmaya 621 katılımcıdan ölçme araçlarının değerlendirilmesinde oluşan veri kaybı nedeniyle 493 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri katılmıştır. Verilen Stepwise Regresyon Analizi tekniği kullanılarak çözümlendiği araştırmada, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeyin öğrencilerin ilgileri ve yetenekleri konusunda etkili olduğu görülmüştür.

Vurucu (2010), *‘Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler’* adlı yüksek lisans tezi çalışmasında meslek seçimi yerliliğinin ne düzeyde olduğu ve meslek seçimini etkileyen faktörlerin neler olduğunu incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Kocaeli ili Gebze, Darıca, Çayırova ve Dilovası ilçelerinde bulunan meslek liselerindeki 13 farklı meslek dalındaki 1312 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans-yüzde hesaplama, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Ankette anne ve babanın hayatta olup olmaması, eğitim durumları ve iş durumları, sosyo-ekonomik durum, ailenin beklentisinin öğrencinin kararları üzerindeki etkisi, mesleği seçmede arkadaş ve çevre etkisi, okudukları meslek lisesine kayıt olmalarında nelerin etkili olduğu ve mesleklerine olan ilgi ve sevgi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyo-ekonomik durumun, ailelerin beklentisinin, arkadaş ve çevrenin meslek seçmede etkili olduğu ve mesleki yeterliliğin mesleğe olan ilgi ve sevgiden etkilendiği görülmüştür.

Hamamlı, Bacanlı ve Doğan (2013), *‘İlköğretim, Ortaöğretim ve Üniversite Öğrencilerinin Mesleki ve Eğitsel Kararlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi’* adlı makale çalışmalarında mesleki ve eğitsel kararlar üzerinde nelerin etkisi olduğunu araştırmışlardır. Araştırma Gaziantep ve Ankara il merkezinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında okuyan 413 öğrenci ile Ankara il merkezinde bulunan Gazi Üniversitesi’ne devam eden 176 öğrenci olmak üzere 589 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Demografik Bilgi Formu ve Mesleki Ve Eğitsel Karar Verme Anketi kullanılmıştır. Araştırmada lise son sınıf ve üniversiteye yaklaştıkça meslek seçimi üzerinde daha fazla düşündükleri, daha kararlı oldukları

gözlenmiştir. Araştırmada erkek öğrencilerin kararsızlık düzeylerinin kız öğrencilerden düşük olduğuna rastlanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin karar vermede anne-baba, kitap, dergi gibi yayınlar ve öğretmenlerinden etkilendikleri görülmüştür. Karar vermede öğrencilerin sınıf düzeyine göre bu süreçte başvurdukları kaynaklarda anlamlı bir fark bulunmazken, erkek öğrencilerin kararlarında arkadaşlarının etkili olduğu belirlenmiştir.

Canal (2013), '*Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersinde Mesleklerle İlgili Yapılan Etkinliklerin Öğrencilerin Meslek Seçimine Etkisinin Analizi*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinde mesleklerle ilgili yapılan etkinliklerin öğrencilerin meslek seçimine etkisini araştırmıştır. Araştırmaya, Yukarıkocayatak Yatılı Bölge Ortaokulu (Serik/Antalya)'ndaki 5., 6. ve 7 sınıflardan 200 öğrenci katılmıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Deneysel desen, doküman incelemesi, anket formu ve görüşme ile elde edilen veriler analiz edilmiştir. Meslekler konusu drama, film ve kaynak kişi etkinliği ile incelenmiştir. Araştırmada Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitaplarında yer verilen meslekler konusu ve etkinlikler de doküman incelemesi olarak incelenmiştir. Araştırmada uygulanan etkinliklerin meslek seçiminde karar verme üzerinde etkisinin olduğu görülmüştür. Aynı etki 7. sınıflar üzerinde o kadar da etkili olmamıştır. Etkinliklerle bazı öğrencilerin olmak istediği meslek konusunda değişiklikler olduğu gözlenmiştir. Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin meslekleri tanımalarında önemli bir unsur olduğu görülmüştür. Öğrencilerin meslek seçiminde aile, mesleğe karşı ilgi, insanlara faydalı olma gibi faktörlerin etkisi gözlenmiştir. Öğrencilerin olmak istediği mesleklerin çevrelerinde yaygın olan mesleklerden olduğu görülmüştür.

Kırbıyık (2005), '*İlköğretimde Mesleki Yöneltmeye Dair Öğrenci, Öğretmen Ve Veli Görüşleri (Afyonkarahisar Örneği)*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında ilköğretim okullarında mesleki yöneltenin öğrencinin meslek seçiminde karara varmasında nasıl bir etkisi olduğunu araştırmıştır. Araştırmada Afyonkarahisar il merkezi ve köylerinde bulunan ilköğretim okullarındaki öğretmen, öğrenci ve veli üzerinde uygulanmış bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Aritmetik ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile araştırmada sonuçlara gidilmiş ve mesleki yöneltilmede öğrenci, öğretmen ve veliden oluşan üç ayrı bağımsız değişkenin işbirliği içinde hareket etmesi gerektiği görülmüştür. Mesleki yönlendirmede cinsiyetin, çevrenin, mesleği olmada etkilenilen

kişinin vb. durumların göz önünde bulundurulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.4.2. Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) İle İlgili Araştırmalar

Bahar ve Özatlı (2003), '*Kelime İletişim Test Yöntemi İle Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Canlıların Temel Bileşenleri Konusundaki Bilişsel Yapılarının Araştırılması*' adlı makale çalışmasında canlıların temel bileşenleri hakkındaki bilişsel yapıyı incelemiştir. Çalışma, Balıkesir ili Kız Teknik Anadolu Kız Meslek Lisesi'ndeki 60 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak 20 anahtar kavramdan oluşturulmuş kelime ilişkilendirme testi kullanılmış ve test, ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Verilerin analizinde frekans tabloları ve kavram ağları kullanılmıştır. Araştırmada ön testlerde bilgilerin konudan uzak ve daha geniş bir alana yayıldığı, son testlerde ise konu ile daha alakalı ve bilimsel ifadeler olduğu görülmüştür. Ön testte çıkan kavram yanlışlarının son testte görülmediği bulgusu, konunun öğrenilmesiyle yanlışların önlenildiği şeklinde yorumlanmıştır.

Eren (2012), '*İlköğretim Öğrencilerinin Bilişim Teknolojileri Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi Kullanılarak İncelenmesi*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında ilköğretim II. kademe öğrencilerinin bilişim teknolojilerine ilişkin algılarını ve bilişsel yapılarındaki kavramlar arası bağları incelemiştir. Araştırmada çalışma grubunu Konya ili Beyşehir ilçesindeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 244 ikinci kademe öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 6 anahtar kavram (bilgisayar, internet, iletişim, teknoloji, bilgisayar destekli öğretim, bilişim teknolojileri)'dan oluşan kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Testten elde edilen veriler frekans tabloları ve kavram ağları ile yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda bilgisayar kavramının, öğrencilerin zihninde diğer kavramlardan daha fazla yer tuttuğu görülmüştür. Verilen cevap kavramlara bakıldığında, anahtar kavramlar oyun, eğlence ve vakit geçirme araçları olarak görülmekte ve eğitici yanlarının düşünülmediği bulgusu dikkati çekmektedir.

Kurt ve Ekici (2013), '*Biyoloji Öğretmen Adaylarının 'Bakteri' Konusundaki Bilişsel Yapılarının Ve Alternatif Kavramlarının Belirlenmesi*' adlı makale çalışmasında bakteri hakkındaki bilişsel yapıyı kelime ilişkilendirme testi ile incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi

Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakóltesi Biyoloji Öğretmenliği bölümünde 4. ve 5 sınıfta öğrenim gören 44 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi ve çizme-yazma tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, kullanılan her iki ölçme aracının da birbirini desteklediği görülmüştür. Araştırmada bakteri-virüs kavramlarının karıştırıldığı ve dolayısıyla kavramsal yapının yeterince oluşturulamadığı görülmüştür. Öğrencilerin bakteri ile ilgili akademik kavramları, ölçme araçlarına günlük konuşma ifadeleri ile yansıttığı, çoğunlukla olumlu ve çok az da olumsuz ilişkilendirmeler kurduğu görülmüştür.

Şimşek (2013), '*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafi Bilgi Sistemleri Konusundaki Bilişsel Yapılarının ve Alternatif Kavramlarının Kelime İlişkilendirme Testi İle Belirlenmesi*' adlı makale çalışmasında öğretmen adaylarının coğrafi bilgi sistemi ile ilgili bilişsel yapılarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 80 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen veriler frekans ve yüzde hesaplamaları ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda anahtar kavram olan coğrafi bilgi sistemi ile ilgili kurulan cümlelerde bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelere rastlanılmıştır. Anahtar kavrama üretilen cevap kavramların diğer alanlarla da ilişkili olduğu ve her iki alanda da geçerli ilişkilendirmeler yapıldığı gözlenmiştir.

Aydemir (2014), '*Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Beşeri Coğrafya Kavramlarına İlişkin Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla İncelenmesi*' adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Sosyal Bilgiler dersi Ülkemizde Nüfus ünitesinde geçen bazı kavramlara ilişkin algıları belirleyerek kavramlarla ilgili yanılgıları incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Artvin ili Merkez ilçesinde bulunan sosyo-ekonomik düzeyi birbirine yakın 3 okulda öğrenim gören 94 7. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak 14 anahtar kavram (göç, vatandaş, il, nüfus, köy, ilçe, yerleşme, nüfus yoğunluğu, kasaba, büyükşehir, ulaşım, tarım, kentleşme, ekonomi)'dan oluşan kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans-yüzde tabloları ve kavram ağları kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda anahtar kavramlara verilen cevap kavramlarda doğru ve yakın ilişkilendirmelerin olması yanında eksik algılamalar ve kavram yanılgılarının da olduğu görülmüştür.

Karatekin ve Elvan (2015), '*8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Kavramına İlişkin Bilişsel Yapıları*' adlı makale çalışmasında demokrasi kavramı ile ilgili bilişsel yapıyı incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin her coğrafi bölgesinden seçilmiş ikişer ilde öğrenim gören 420 8. Sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Oluşturulan kavram ağları ile veriler analiz edilmiştir. Araştırmada demokrasi kavramının çağrıştırdığı algılamaların bölgeler ve illere göre cevap kavram üretmede farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan 420 öğrenciden sadece 200'ünün demokrasi ile ilgili bilimsel bilgi içeren bir cümle kurduğu görülmüştür.

Keskin ve Örgün (2015), '*Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Sürdürülebilir Turizm Olgusunun Kavramsal Analizi; Ürgüp Analizi*' adlı makale çalışmasında sürdürülebilir turizm ile ilişkili kavramlar hakkında bilişsel yapıyı ve kavram yanılgılarını ortaya koymuşlardır. Araştırma Ürgüp ilçesinde yer alan dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinde çalışan 130 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bilimsel bilgi içeren cümlelerin, bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümleler ve kavram yanılgıları içeren cümlelere oranla düşük bir yüzdeye sahip olduğu dikkati çekmiştir. Araştırmaya katılanların sürdürülebilir turizm kavramı ile ilgili yeterli kelime dağarcığına sahip olmadığı görülmüştür.

Tokcan ve Yiter (2015), '*5. Sınıf Öğrencilerinin Doğal Afetlere İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla İncelenmesi*' adlı makale çalışmasında öğrencilerin zihnindeki doğal afetlere ilişkin bilişsel yapıyı incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Niğde ili Merkez ilçesinde bulunan iki ilköğretim okulunda öğrenim gören 223 5. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 6 anahtar kavram (aşırı kar, deprem, heyelan, sel, çığ, erozyon, kuraklık, orman yangını, tsunami)'ın yansıtıldığı kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Araştırmada en az cevap kavram tsunami anahtar kavramına üretilmiş bu da ülkemizde görülme sıklığının en az olması nedeni ile yorumlanmıştır. Araştırmada erozyon anahtar kavramı toprak kayması ile ilişkilendirilmiş ve burada da kavram yanılgısı olduğu görülmüştür. Araştırmada anahtar kavramların da birbirleriyle ilişkilendirildiği görülmüştür.

İnel, Akar ve Üztemur (2016), '*Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yönetim Biçimleri Kavramlarına Yönelik Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla*

Tespiti' adlı makale çalışmasında öğrencilerin yönetim biçimlerine ilişkin algılarını incelemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 7 anahtar kavram (teokrasi, monarşi, oligarşi, demokrasi, meşrutiyet, cumhuriyet, egemenlik)'ın yansıtıldığı kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Manisa ili Yunusemre ilçesindeki bir okulun 8. sınıfında öğrenim gören 150 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler frekans tabloları ve kavram ağları ile yorumlanmıştır. Araştırmada yönetim biçimleri anahtar kavramlarıyla en fazla ilişkilendirilen cevap kavram yönetim olmuştur. Halk, özgürlük, Atatürk, kral ve padişah kavramları da araştırmada en fazla ilişkilendirilen diğer cevap kavramlar olmuştur.

Ünal ve Er (2017), *Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretimi Zor Olan Soyut Kavramlara İlişkin Bilişsel Yapılarının İncelenmesi*' adlı makale çalışmasında öğretmen adaylarının öğretimi zor soyut konulara ilişkin bilişsel yapıyı araştırmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği'nde 4. sınıfta öğrenim gören 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Testte anahtar kavram olarak tarih, coğrafya, sosyoloji, hukuk, arkeoloji, psikoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset, felsefe ve din disiplini verilmiş ve öğrenciler tarafından da öğretimi zor olan yada zor olduğu düşünülen soyut kavramlar üretilmiştir. Öğrencilerin gözünde öğretilmesi zor olan soyut kavramların, tarihte çağ ve kronoloji; coğrafyada paralel, meridyen ve konum; sosyolojide toplum ve sivil toplum; hukukta anayasa, kanun ve hak; arkeolojide kalıntı, kazı ve sit alanı; psikolojide empati ve kişilik; antropolojide kültür, ırk ve etnik köken; ekonomide arz ve talep, enflasyon; siyasette yönetim şekilleri; felsefede etik; dinde mezhep ve ahlak olduğu görülmüştür.

BÖLÜM - III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıkları ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, yedinci sınıf öğrencilerinin çeşitli meslek grupları hakkındaki algılarının ve gelecekte meslek seçimlerinde etki eden faktörlerin incelenmesi üzerine bir araştırmadır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmada mevcut durumun analizi tarama yöntemi ile ortaya konmuştur. Tarama araştırması bir konu ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara denir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2011: 177).

Geleneksel araştırma ya da nicel araştırma yöntemleriyle yoklanamayan ya da yoklanması güç olan konularda nitel araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Olgu bilim (fenomenoloji) hayatımızda karşılaştığımız ancak detaylı olarak bilgi sahibi olmadığımız ya da üzerinde çok düşünmediğimiz olguları derinlemesine inceleyen nitel çalışma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bir kavramın kişide ne anlam ifade ettiğini ve kişinin o kavramı yaşamışlıkları ile nasıl ilişkilendirdiğini ortaya koymak için başvurduğumuz bir araştırma yöntemidir. Araştırmada meslek algısı öğrencilere verilmiş kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla yoklanmış ve öğrencilerin kendi deneyimleriyle meslekler konusunda ilişkilendirdikleri olgular, kavramlar ve kavram yanılgıları şeklinde ortaya konmuştur.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmaya, 2016-2017 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullar olan, Niğde ili merkez ilçesinde bulunan 6 ortaokul ve merkez ilçeye bağlı 2 köy ortaokulu olmak üzere toplam 8 ortaokulda öğrenim gören 7.sınıf öğrencileri katılmıştır. Katılımcı grupların özellikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 6. Uygulama Okullarına Göre Katılımcı Dağılımı

Uygulama Okulları	f	%
23 Nisan Havacılar Ortaokulu	187	30.66
Gazi Ortaokulu	141	23.11
Kemal Aydoğan Ortaokulu	113	18.52
İmam Hatip Ortaokulu	94	15.41
Aliya İzzet Begoviç Ortaokulu	35	5.74
Ali Ulvi Arıkan Ortaokulu	20	3.28
Şehit Bayram Aksoy Ortaokulu	10	1.64
Şehit Nail Akdoğan Ortaokulu	10	1.64
Toplam	610	100

Tablo 6’da Niğde ili merkez ilçesinde bulunan sosyo-ekonomik düzeyleri, bulunduğu çevre ve konum itibariyle birbirinden farklı olan 8 okul görülmektedir. Çalışmaya toplamda 610 7.sınıf öğrencisi katılmıştır. Okullardan Şehit Bayram Aksoy Ortaokulu (Ovacık Belediyesi) ve Şehit Nail Akdoğan Ortaokulu (Gümüşler Belediyesi) köy okullarıdır. Çalışmadaki diğer okullar Niğde ili merkez ilçe genelindeki okullardır. Okullar bazında çalışmaya dâhil olan katılımcı sayıları arasındaki dağılımda sayıca ve yüzde olarak belirgin bir fark görülmektedir. En fazla katılımcı ve yüzdesi, merkez ilçe okulu olan 23 Nisan Havacılar Ortaokulu’ndan (187 öğrenci = %30.66) en az katılımcı ve yüzdesi de merkez ilçeye bağlı köy okulları olan Şehit Bayram Aksoy Ortaokulu ve Şehit Nail Akdoğan Ortaokulu’ndan (10 öğrenci = %1.64) gelmektedir.

Tablo 7. Cinsiyete G6re Dağılım

Cinsiyet	f	%
Kız	295	48.36
Erkek	315	51.64
Toplam	610	100

Tablo 7’de araştırmaya katılan 6đrencilerin cinsiyete g6re dağılımını yer almaktadır. Araştırmaya katılan 6đrencilerin cinsiyetleri açısından sayıca ve y6zde olarak birbirine yakınlık s6z konusudur. Araştırmada katılımcı y6zdesi en fazla olan cinsiyet %51.64 ile erkek 6đrenciler olmuştur.

Tablo 8. Çalışma Grubundaki Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Annenin Öğrenim Durumu	f	%
Okuma-Yazma Bilmiyor	15	2.46
İlkokul	188	30.82
Ortaokul	176	28.85
Lise	142	23.28
Üniversite	85	13.93
Lisansüstü	4	0.66
Diğer	-	-
Toplam	610	100
Babanın Öğrenim Durumu	f	%
Okuma-Yazma Bilmiyor	7	1.15
İlkokul	107	17.54
Ortaokul	192	31.48
Lise	155	25.41
Üniversite	136	22.3
Lisansüstü	11	1.8
Diğer	2	0.33
Toplam	610	100
Annenin Mesleği	f	%
Ev Hanımı	498	81.64
İşçi	44	7.21
Memur	62	10.16
Diğer	6	0.98
Toplam	610	100
Babanın Mesleği	f	%
Çalışmıyor	22	3.61
İşçi	351	57.54
Memur	151	24.75
Diğer	86	14.1
Toplam	610	100
Ailenin Aylık Geliri	f	%
0-500 TL	43	7.05
500-1500 TL	124	20.33
1500-2500 TL	182	29.84
2500-4000 TL	136	22.03
4000-6000 TL	83	13.61
6000-9000 TL	29	4.75
9000 TL ve Üzeri	13	2.13
Toplam	610	100

Tablo 8’de çalışmaya dâhil olan katılımcıların kişisel bilgileri yer almaktadır. Burada anne ve babanın öğrenim durumu, anne ve babanın mesleği ve ailenin aylık gelirine değinilmiştir. Bu bilgileri öğrenmekteki amaç öğrencilerin gelecekte meslek seçimine etki eden faktörlerde bu kişisel bilgilerin ve şuanda içinde buldukları şartların bir etkisinin olup olmadığının incelenmesidir. Öğrenciler, anne ve babanın öğrenim durumundan yine anne ve babanın mesleğinden ve ailenin aylık gelirinden de etkilenecek bir meslek seçiminde bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak uzman görüşü onayı alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmış kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Teste, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında adı geçen, sorulduğunda ve yapılan araştırmalarda öğrencilerin en çok olmak istediği ve toplumda yaygın olan mesleklere yer verilmiştir. Katılımcılara verilen meslekler öğretmen, doktor, avukat, mühendis, hemşire, polis, mimar, asker, memur ve bilgisayar uzmanıdır. Söz konusu meslekler anahtar kavram olarak verilmiş ve katılımcılardan cevap kavram olarak o meslek ile ilişkilendirdikleri kavramları ve algılamaları yazmaları istenmiştir. Çalışma grubunun meslekler konusundaki bilişsel yapıları, anahtar kavram ve cevap kavram arasındaki uzak ve yakın ilişkilendirmeleri kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla ortaya konmuştur. Kelime ilişkilendirme testinin sonunda katılımcılara gelecekte olmak istedikleri meslek ve neden o mesleği seçtiği sorusu, yazılı soru olarak sorularak mevcut durumun analizi, öğrencilerin neden o mesleği olmak istediği sorusuna sunduğu nedenlerle ortaya konmuştur.

Öğretmen	anne
Öğretmen	dersler
Öğretmen	esitmen
Öğretmen	yazılı
Öğretmen	yal sösteiki
Öğretmen	Sınav

Doktor	babam
Doktor	hasta
Doktor	tedavi ohnet
Doktor	hastane
Doktor	mikrop
Doktor	sağlık

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında çalışma grubuna verilen kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Testin uygulanmasında katılımcılara, araştırmacı tarafından kelime ilişkilendirme testi hakkında kısa bir bilgi verilerek testin nasıl doldurulacağından bahsedilmiştir. Kelime İlişkilendirme testinde 10 meslek anahtar kavram olarak verilmiştir. Her bir meslek için 6 cevap kavramdan oluşan kutucuklar oluşturulmuştur. Öğrencilerden kutucuklara o mesleğe dair zihinlerinde oluşan ilk çağrışımları yazmaları istenmiştir. Her bir meslek için katılımcıların harcaması gereken süre 1 dakika ile sınırlandırılmıştır. Verilen 10 mesleğin tamamı için öngörülen bitirme süresi 10 dakikadır. Açık uçlu olarak sorulan gelecekte olmak istenen meslek ve nedeni sorusuna tanınan süre ise 2 dakikadır. Tanınan süre sonunda test toplanmış ve toplanan veriler araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Katılımcılara verilen kelime ilişkilendirme testine ekler kısmında yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla elde edilen sonuçların analizinde, nitel veri analizi tekniklerinden olan betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmada anahtar kavram olarak verilen meslekler ile ilgili en fazla tekrarlanan cevap kavramlar, cevap kavramların kendi içindeki dağılımı, hangi anahtar kavrama toplamda kaç farklı cevap kavram verildiği yanıtı analizden hareketle oluşturulan frekans-yüzde tablosunda belirtilmiştir. Verilen cevap kavramlardan yola çıkarak kavram ağı oluşturulmuştur. Kavram ağı oluşturmada Bahar ve diğerleri (1999) tarafından oluşturulmuş kesme noktaları kullanılmıştır. Bu tekniğe göre; kelime ilişkilendirme testinde yer alan herhangi bir anahtar kavram için en fazla verilen cevap kelimenin belli sayıda aşağısı kesme noktası olarak kullanılır. Bu cevap frekansın üstünde bulunan cevaplar kavram ağının ilk kısmındaki bölüme yazılır. Daha sonra kesme noktası belirli aralıklar ile aşağı çekilir ve tüm anahtar kelimeler kavram ağında çıkıncaya kadar işlem devam eder. Her bir kesme noktası aralığında ortaya çıkan kavramlar o aralıktaki öğrenci sayısı kadar tekrar edilmiş demektir. Örneğin 20-29 kesme noktası aralığında ortaya çıkan kavramlar 20 ile 29 arasındaki öğrenci tarafından cevap kelime olarak belirtilmiştir. Bu şekildeki kavram haritası, öğrencilerin kavramlar arasındaki ilişkileri nasıl gördüğünü ortaya koyar ve yeni ilişkilerin bulunmasına öncülük eder. Öğretmen

bu kavram haritasına bakarak yöntemini sorgulayabilir ve haritada yer alan eksik kavramlar üzerinde tekrar durabilir (Işıklı, Taşdere ve Göz, 2011: 56; Güneş ve Gözüm, 2013: 254; Akt. Tokcan, 2015: 145-146).

Araştırmada aynı zamanda her bir kesme noktası (KN) aralığı tüm anahtar kavramlarda söz konusu aralığı ifade eden farklı bir renk ile gösterilmiştir. Veri analizinde bu teknik kullanılarak, verilerden hareketle oluşmuş kavram ağında kesme noktaları ve her bir kesme noktası aralığını ifade eden renkler şu şekilde belirtilmiştir:

- Kesme noktası 450 ve Üzeri gri rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 400 ve Üzeri pembe rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 300 ve Üzeri su yeşili rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 250 ve Üzeri koyu yeşil rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 249-200 arası açık mavi rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 189-170 arası kahverengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 169-150 arası açık yeşil rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 149-130 arası bordo rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 129-110 arası turuncu rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 109-90 arası mor rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 89-70 arası yeşil rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 69-50 arası kırmızı rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 49-30 arası sarı rengi ile ifade edilmiştir.
- Kesme noktası 29-10 arası lacivert rengi ile ifade edilmiştir.

Kesme noktası 9 ve altı alan cevap kavramlar araştırmaya ve araştırmada kavram ağlarına dâhil edilmemiştir. Araştırmada tekrar sıklığı 10 ve üzeri olan cevap kavramlar esas alınmıştır. Çalışmada kelime ilişkilendirme testinden sonra çalışmanın ikinci analiz kısmı olarak görülen gelecekte olmak istenen meslek ve nedeni sorusuna verilen cevaplar frekans-yüzde tablosu ile ifade edilmiştir.

BÖLÜM - IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, çalışma grubuna uygulanan kelime ilişkilendirme testinden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Verilerin analizinde çeşitli tablolar ve kavram ağları kullanılmıştır. Araştırmaya katılan 610 7.sınıf öğrencisine öğretmen, doktor, avukat, mühendis, hemşire, polis, mimar, asker, memur ve bilgisayar uzmanı anahtar kavramlarından oluşan kelime ilişkilendirme testi uygulanmıştır. Verilerden elde edilen toplam cevap kavram sayısı ve bu cevap kavramların tekrar sıklığı tablolar halinde, anahtar kavramlarla ilişkilendirilen belli kesme noktası aralığındaki cevap kavramlar da oluşan kavram ağları şekilleri ile yorumlanmıştır.

41. Anahtar Kavramlara Verilen Toplam Cevap Kavramların Sayısına İlişkin Bulgular ve Yorum

Kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş mesleklerin öğrenciler tarafından toplamda kaç kavram ile ilişkilendirildiği sayı ve yüzde olarak tablo 9'da belirtilmiştir.

Tablo 9. Anahtar Kavramlar ile İlişkilendirilen Cevap Kavramların Dağılımı

Anahtar Kavram	f	%
Öğretmen	178	10.44
Doktor	174	10.21
Avukat	180	10.56
Mühendis	170	9.97
Hemşire	170	9.97
Polis	200	11.73
Mimar	150	8.8
Asker	195	11.44
Memur	145	8.5
Bilgisayar Uzmanı	143	8.39
Toplam	1705	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrenciler tarafından anahtar kavram olarak verilen mesleklere toplamda 1705 farklı cevap kavram verilmiştir. Tabloda anahtar kavram olarak verilen polis mesleği toplam 1705 kavram içinde 200 (%11.73) cevap kavram ile en fazla kavramla ilişkilendirilen meslek olmuştur. Polis mesleğini sırasıyla asker (195 = %11.44), avukat (180 = %10.56) ve öğretmen (178 = %10.44) izlemektedir. Kendisiyle en fazla ilişkilendirilen cevap kavramların polis, asker, avukat gibi meslekler olmasında, öğrencilerin teste verdiği cevaplardan hareketle 15 Temmuz’un ve öğrenciler tarafından takip edilen yazılı ve görsel medyanın öğrencilerde bıraktığı izlenim etkili olmuştur şeklinde yorum yapılabilir. Aynı zamanda verilen bu dört mesleğin toplum içinde yaygın olması da cevap kavram üretmede etkili olmuştur. En az kavram ile ilişkilendirilen meslek 143 (%8.39) cevap kavram ile bilgisayar uzmanı olmuştur. Bilgisayar uzmanını ikinci sırada 145 (%8.5) cevap kavram ile memurluk ve 150 (%8.8) cevap kavramla da mimarlık mesleği izlemektedir. En az kavram ile ilişkilendirilen mesleklere öğrencilerin cevap kavram üretmekte zorlandığı ve aynı cevapların tekrar ettiği gözlemlenmiştir. Bilgisayar uzmanı ve mimarlık mesleğinin son dönemlerde özellikle gelişen teknoloji ile birlikte adlarının sık duyuluyor olması ve yaygınlaşmasına rağmen öğrencilerin zihninde her iki mesleğin ve uğraşı alanlarının henüz tam olarak yerleşmiş olmadığı ve öğrencilerin yakın çevrelerinde bu meslekleri icra edenlerin belki olmadığı düşüncesinin de bu kaniya varmada etkili olduğu söylenebilir.

42. Anahtar Kavram Olarak Verilen Mesleklere İlişkin En Fazla Tekrarlanan Cevap Kavramların Kendi İçindeki Dağılımına Dair Bulgular ve Yorum

Verilen cevap kavramlardan hareketle anahtar kavramlar içinde en fazla tekrar etmiş cevap kavramın hangisi olduğu, kaç kez tekrar ettiği ve o anahtar kavram içinde ne kadarlık bir yüzdeye sahip olduğu tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Anahtar Kavram Olarak Verilen Mesleklere İlişkin En Fazla Tekrarlanan Cevap Kavramların Kendi İçindeki Dağılımı

Anahtar Kavram	Cevap Kavram	f	%
Öğretmen	Okul	238	39.02
Doktor	İğne	284	46.56
Avukat	Adalet	247	40.49
Mühendis	İnşaat	247	40.49
Hemşire	İğne	450	73.77
Polis	Silah	400	65.57
Mimar	Çizim	224	36.72
Asker	Silah	320	52.46
Memur	Öğretmen	170	27.87
Bilgisayar Uzmanı	Bilgisayar	292	47.87

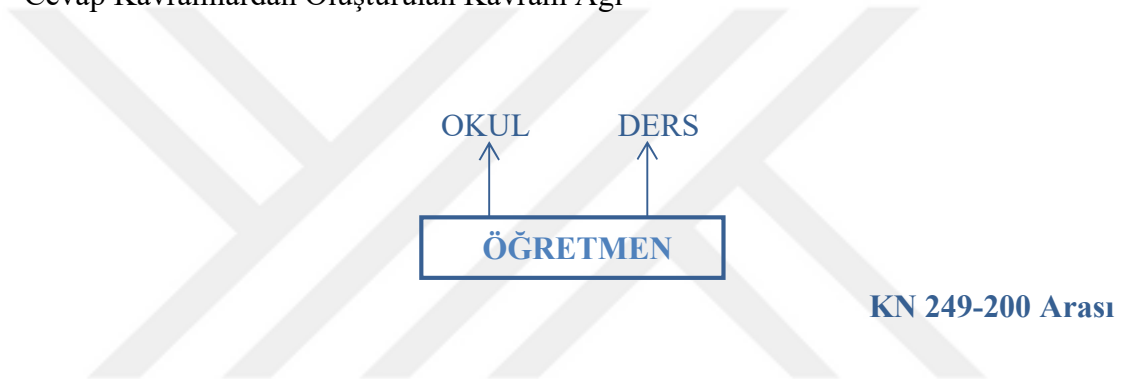
Tablo 10’da anahtar kavramlara verilen cevap kavramların tekrar etme sıklığı görülmektedir. Tabloda öğretmen anahtar kavramı okul; doktor anahtar kavramı iğne; avukat anahtar kavramı adalet; mühendis anahtar kavramı inşaat; hemşire anahtar kavramı iğne; polis anahtar kavramı silah; mimar anahtar kavramı çizim; asker anahtar kavramı silah; memur anahtar kavramı öğretmen; bilgisayar uzmanı anahtar kavramı bilgisayar cevap kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Anahtar kavram olarak verilen doktor ve hemşireye ortak cevap kavram (iğne) verildiği görülmektedir. Aynı şekilde polis ve asker anahtar kavramlarına da ortak cevap kavram (silah) verilmiştir. Anahtar kavram olarak verilen mesleklerin hangi cevap kavramı kaç kez aldığı sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Örneğin öğretmen anahtar kavramı araştırmaya katılan öğrencilerden 238 kez okul cevap kavramını almıştır. Bu da öğretmen anahtar kavramı içerisinde en fazla tekrar eden cevabın okul cevap kavramı olduğunu ve öğretmen anahtar kavramına verilen toplam cevap kavramlar arasında da %39.02’lik bir tekrar sıklığı yüzdesine sahip olduğunu göstermektedir. Çıkan sonuç, öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmen denince aklına gelen ilk kavramın okul olduğunu söylemektedir. Diğer anahtar kavramlara verilen cevap kavramların sayı ve yüzdesi de bu şekilde yorumlanmaktadır.

43. Anahtar Kavramlara Verilen Cevap Kavramlara Göre Oluşturulmuş Kavram Ağlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde anahtar kavramlara verilen cevap kavramlar, kavram ağlarından oluşmuş şekiller aracılığıyla yansıtılmıştır. Anahtar kavram olarak verilmiş meslekler ve mesleklerle ilişkilendirilmiş cevap kavramlar toplam 76 kavram ağı şekliyle ifade edilmiştir.

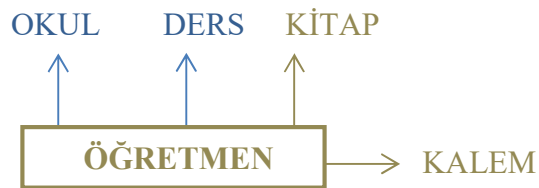
4.3.1. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

Şekil 1. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 1’de öğretmen anahtar kavramının en fazla okul ve ders cevap kavramıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. Çalışma grubundaki öğrencilerin öğretmen denince aklına en fazla ve ilk gelen çağrışımın okul ve ders olduğu yorumu yapılabilir. Okul cevap kavramı öğretmen mesleği içinde 238 kez tekrarlanmış ve bu grupta %39.02’lik tekrar sıklığı ile en fazla verilen cevap kavram olmuştur.

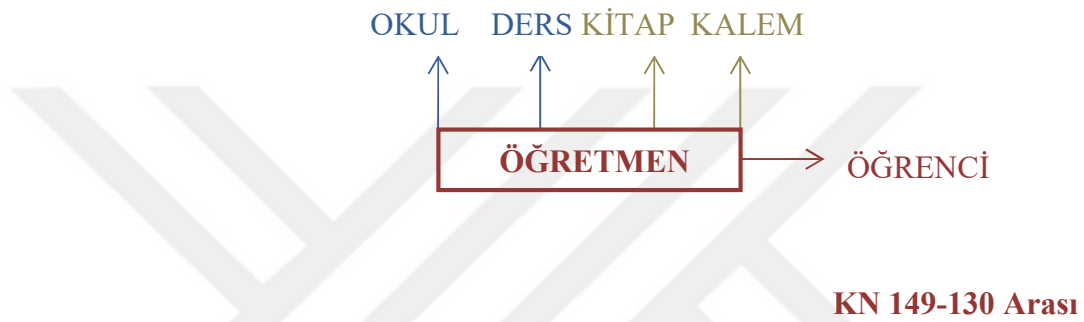
Şekil 2. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 169-150 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 169-150 Arası

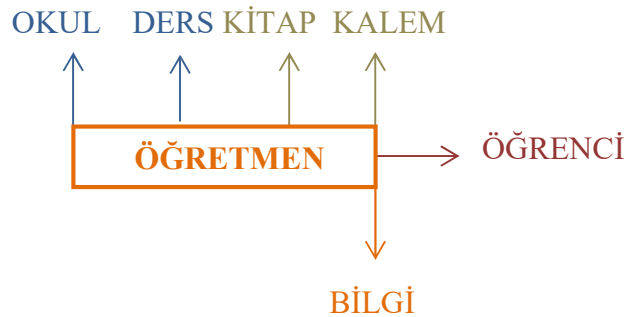
Şekil 2 incelendiğinde kesme noktası 169-150 arasındaki cevap kavramlardan oluşmuş kavram ağı görülmektedir. En çok tekrar etmiş ve akla ilk gelen okul ve ders cevap kavramından sonra, öğrencilerin öğretmen denince aklına gelen kavramların bu aralıkta kitap ve kalem olduğu görülmektedir. En çok verilen cevap kavramlardan olan bu dört kavram öğretmen denince zihinde canlanan öğretmen profilini de çizmektedir denilebilir.

Şekil 3. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

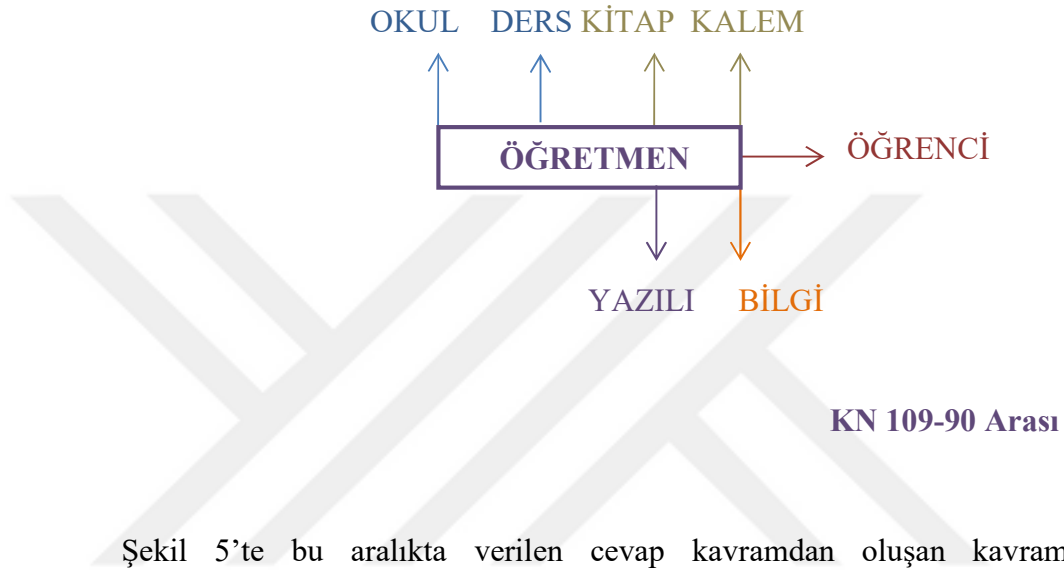
Şekil 3'te de görüldüğü gibi bu aralıktaki tek cevap kavram öğrencidir. Öğretmeni en çok ilişkilendirdiğimiz ve onu tanımlayan kavramlardan sonra öğretmenin karşılığı olarak etkileşimde bulunduğu öğrenci cevap kavramı, bu aralıktaki tek cevap kavram olarak yer almaktadır.

Şekil 4. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

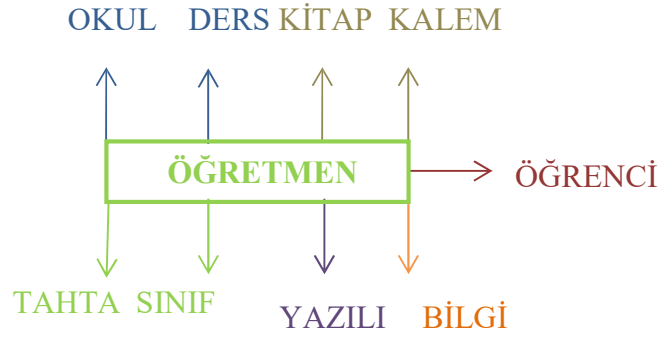
Şekil 4 incelendiğinde bu aralıkta verilen cevap kavramın sadece bilgi olduğu görülmüştür. Öğretmen denince akla gelen kavramlar arasında bilgi kavramının oluşu, öğretmenin bilgi bilen ve bilgiyi aktaran olduğunu göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 5. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 5'te bu aralıkta verilen cevap kavramdan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki tek cevap kavram yazılıdır. Öğrencilerin öğretmen denince aklına gelen kavramlar arasında yazılının oluşu, öğretmenleri tarafından öğrendikleri bilgilerin çeşitli ölçme yöntemleri ile ölçüldüğünü, bir ölçme yönteminin varlığını ve öğretmenin yazılı sınavı yapan biri olarak ilişkilendirildiğini göstermektedir.

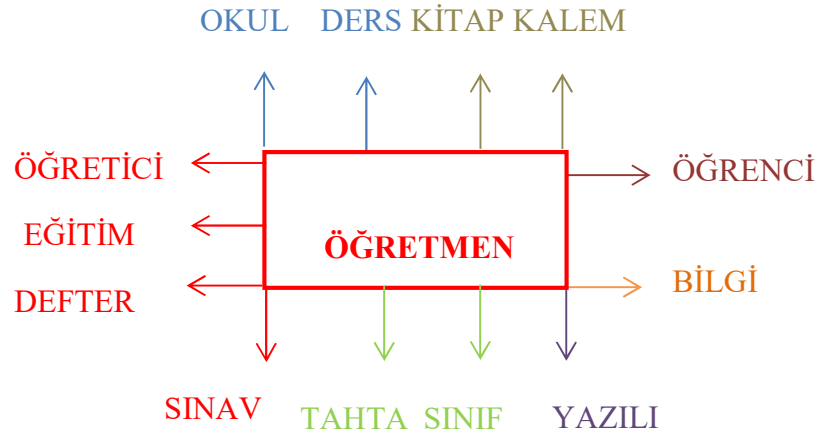
Şekil 6. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 6 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların tahta ve sınıf olduğu görülmektedir. Öğretmen ile ilişkilendirilen cevap kavramlar arasındaki tahta ve sınıf, okulu yada öğrenme ortamını oluşturan fiziki ortamı da açıklamaktadır. Tahta ve sınıf dolayısıyla öğretmen ve öğrenci ile de ilişkilendirilmektedir.

Şekil 7. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

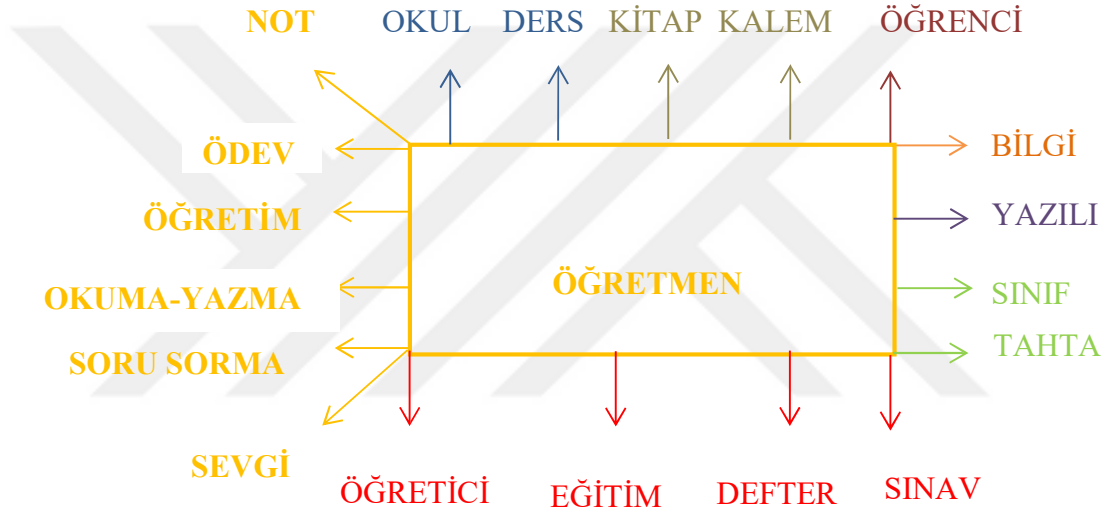

KN 69-50 Arası

Şekil 7 incelendiğinde kesme noktası 69-50 arasındaki cevap kavramların sınav, defter, eğitim ve öğretici olduğu görülmektedir.

Öğretmenle ilişkilendirilen bilgi kavramı gibi öğretici kavramı da öğretmenlik mesleğini tanımlayan özelliklerdendir yorumu yapılabilir. Sınav cevap kavramı da yazılı cevap kavramı gibi burada ölçme sisteminin varlığına vurgu yapmaktadır. Öğretmenin verilen cevap kavramlardan hareketle yaptığı mesleğin eğitim ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Verilen cevap kavramların hepsi eğitim çatısı altında da toplanabilmektedir şeklinde yorum yapılabilir.

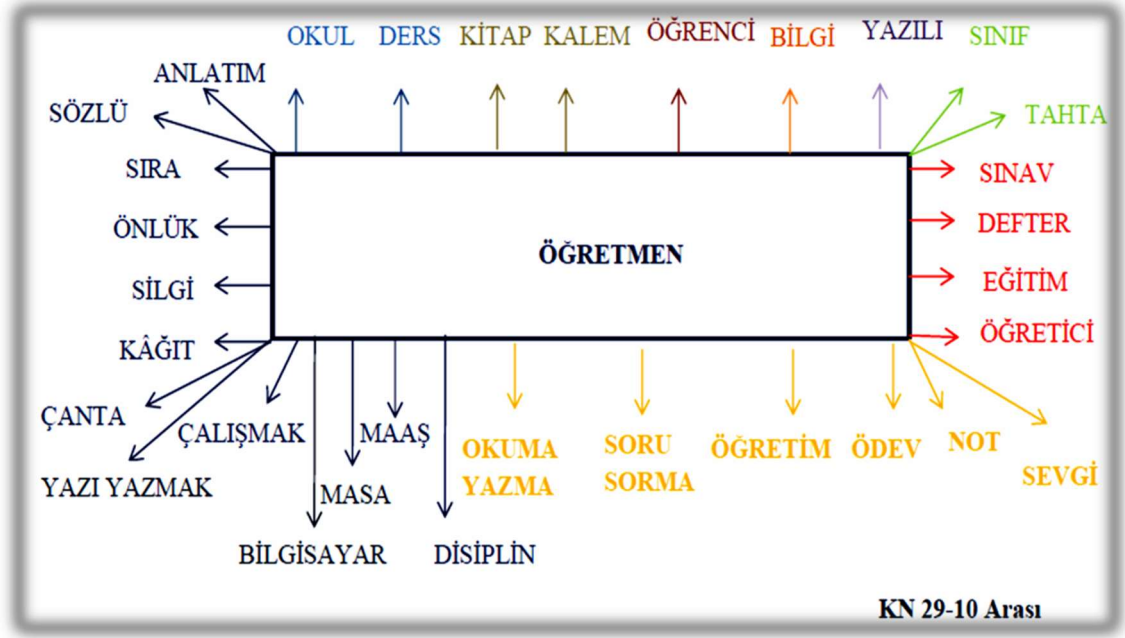
Şekil 8. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 49-30 Arası

Şekil 8 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların sevgi, soru sorma, okuma yazma, öğretim, ödev ve not olduğu görülür. Okuma-yazma cevap kavramının okul çağına geldiğimizde tanıdığımız ilk öğretmen olan sınıf öğretmenine de çağrışım yaptığı görülmektedir. Daha önce ifade edilmiş yazılı ve sınav kavramı gibi ödev ve not cevap kavramı da ölçme sisteminin varlığını göstermektedir. Öğretmen, ödev ve not veren olarak görülmektedir. Verilen cevap kavramlardan sevgi kavramı ile öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkinin ve kurulan sevgi bağının önemi görülmektedir.

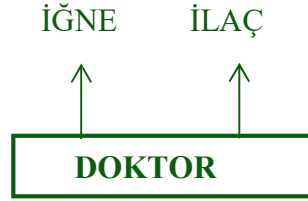
Şekil 9. Öğretmen Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 9’da kesme noktası 29-10 arasındaki cevap kavramların disiplin, maaş, masa, bilgisayar, çalışmak, yazı yazmak, çanta, kâğıt, silgi, önlük, sıra, sözlü ve anlatım olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramlardan olan önlük, bilgisayar, çanta gibi kavramlar öğretmeni tanımlayan fiziksel görünüş özellikleri olarak görülebilir. Öğretmen aynı zamanda sınıf içinde disiplini sağlayan ve kendisi de disiplinli olarak görülen bir kişidir demek verilen cevaplarla mümkündür. Maaş cevap kavramı, yapılan meslektan dolayı maddi bir kazanç sağlandığı yönünü göstermektedir.

4.4.1. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

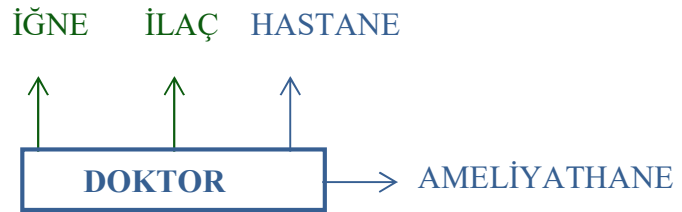
Şekil 10. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 250 ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı

KN 250 ve Yukarısı

Şekil 10 incelendiğinde kesme noktası 250 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağında öğrencilerin zihninde doktor denince çağrışım yapan ilk kavramların iğne ve ilaç olduğu görülmektedir. İğne cevap kavramı, 284 kez tekrar ederek doktor anahtar kavramı içinde %45.56'lık tekrar sıklığı ile en fazla yüzdeye sahip cevap kavram olmuştur. Doktor iğne yapan, ilaç veren/yazan olarak görülmektedir. İğne cevap kavramı aynı zamanda çalışmada hemşire anahtar kavramında da en fazla tekrar eden cevap kavram olmuştur.

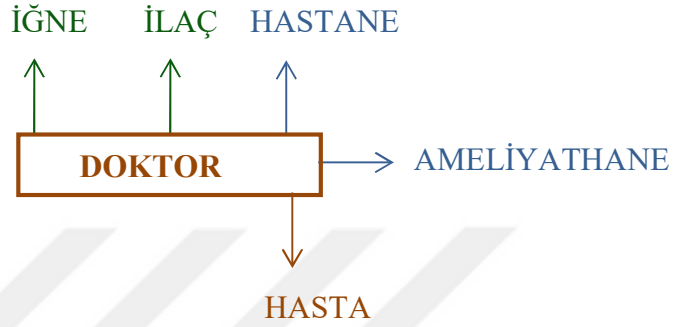
Şekil 11. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 249-200 Arası

Şekil 11’de görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar hastane ve ameliyathanedir. Doktor ameliyat yapan, hastanede ve ameliyathanede çalışan bir meslek olarak görülmektedir denilebilir.

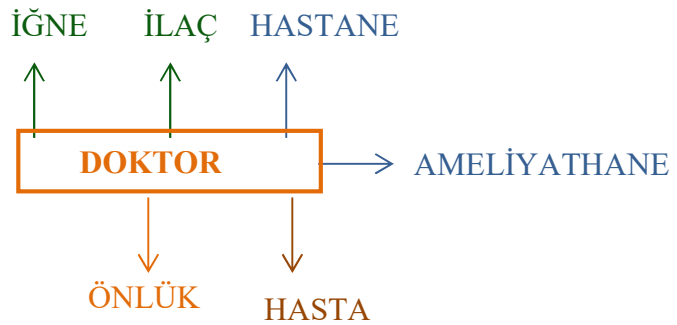
Şekil 12. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 189-170 Arası

Şekil 12’de kesme noktası 189-170 aralığındaki cevap kavramdan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki tek cevap kavram hastadır. Doktor, hastalara bakan onları iyileştiren, hasta olduğumuzda bizi tedavi edendir şeklinde yorum yapılabilir. Öğretmen-öğrenci etkileşimi gibi burada da doktor-hasta etkileşimi söz konusu olmuştur.

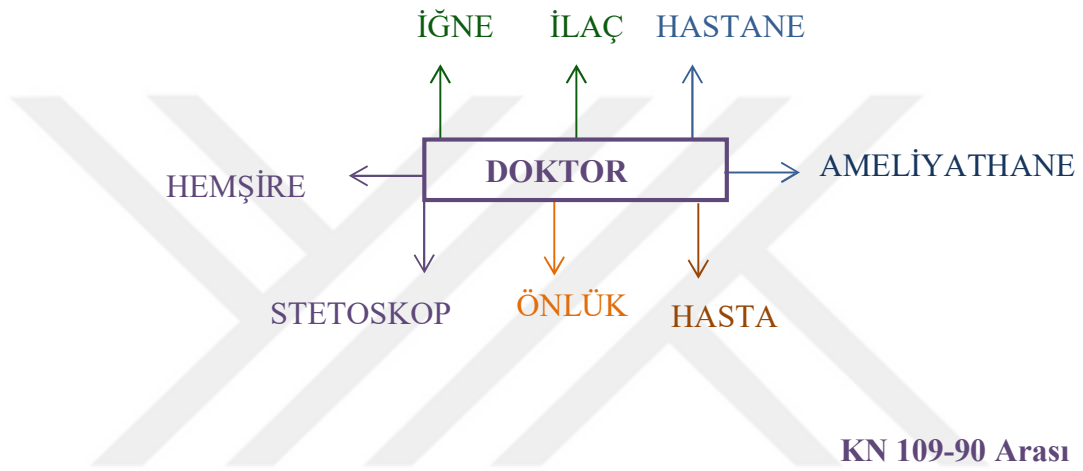
Şekil 13. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 129-110 Arası

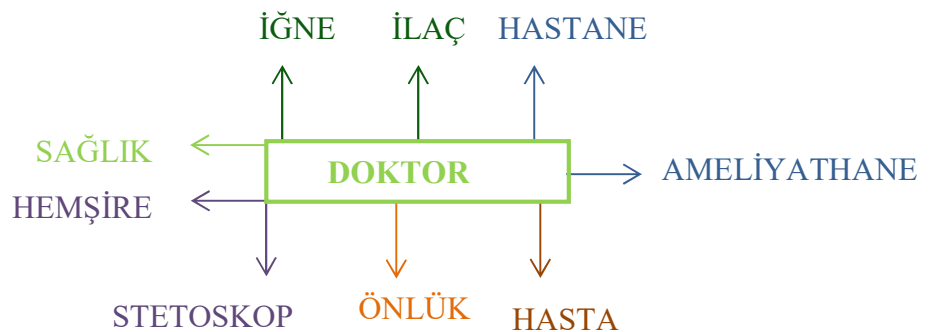
Şekil 13 incelendiğinde bu aralıktaki tek cevap kavramın önlük olduğu görülmektedir. Önlük, doktor denince akla gelen ilk kavramlardan sayılır. Önlük kavramının aynı zamanda doktorluk mesleğini seçmede öğrenciler üzerinde önlüğe ilgi duymak olarak etkili olabileceği düşüncesinin teste cevap kavram olarak yansıdığı görülmektedir.

Şekil 14. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

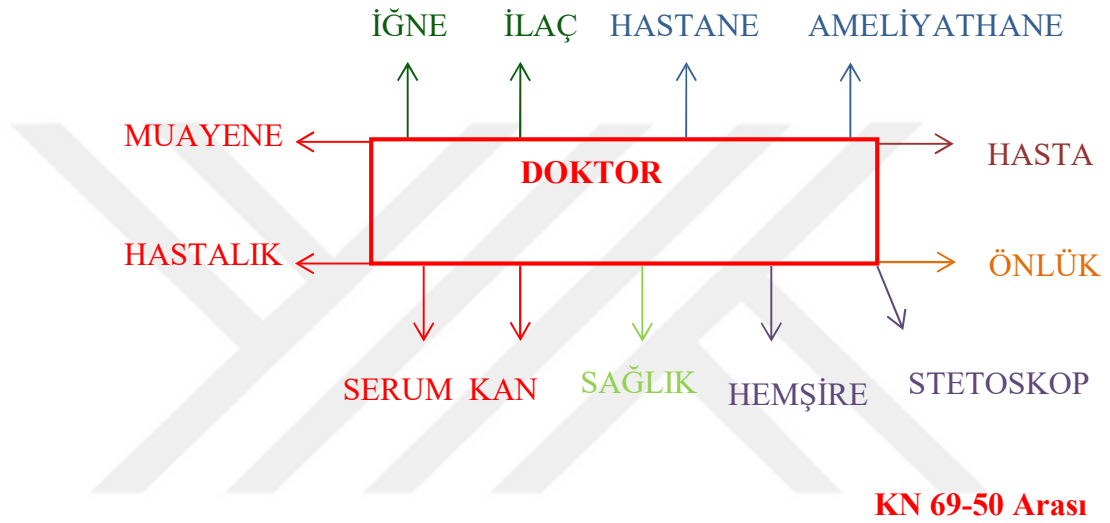
Şekil 14'te kesme noktası 109-90 aralığındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar stetoskop ve hemşiredir. Stetoskop da tıpkı önlük gibi doktor denince zihinde canlanan doktor profilini çizmektedir denilebilir. Doktorun hasta dışında etkileşimde bulunduğu insan olarak, hemşire cevap kavramı ile de ilişkilendirildiği görülmektedir.

Şekil 15. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

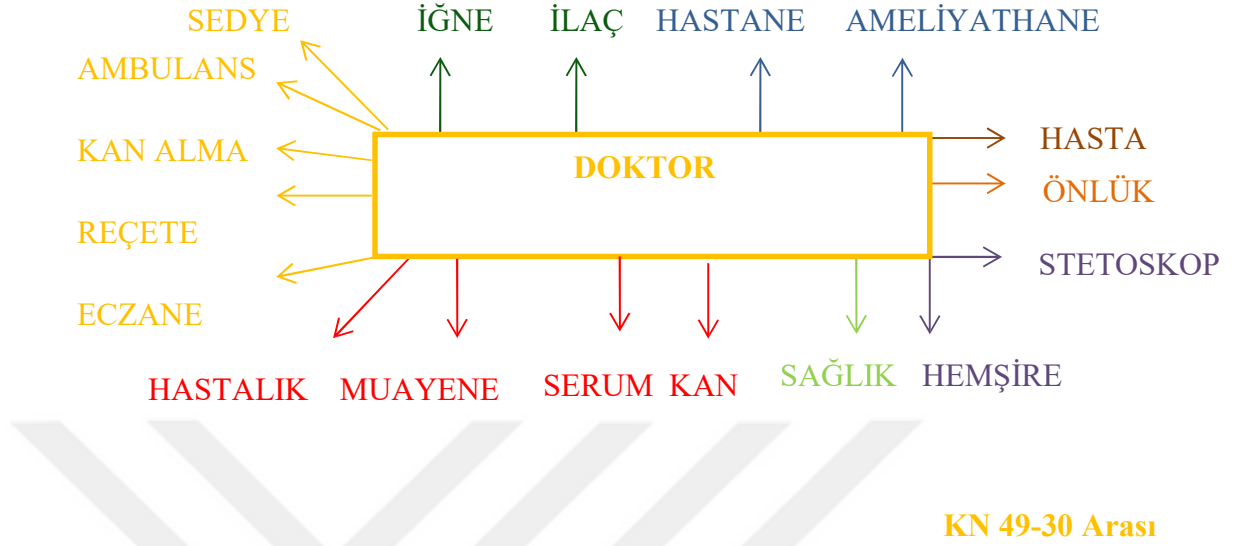
Şekil 15 incelendiğinde bu aralıktaki tek cevap kavramın sağlık olduğu görülmektedir. Öğretmen anahtar kavramında verilen cevap kavramların aynı zamanda eğitimle ilişkilendirilmesi gibi burada verilen cevap kavramlar da sağlık ile ilişkilendirilebilir şekilde yorum yapılabilir.

Şekil 16. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

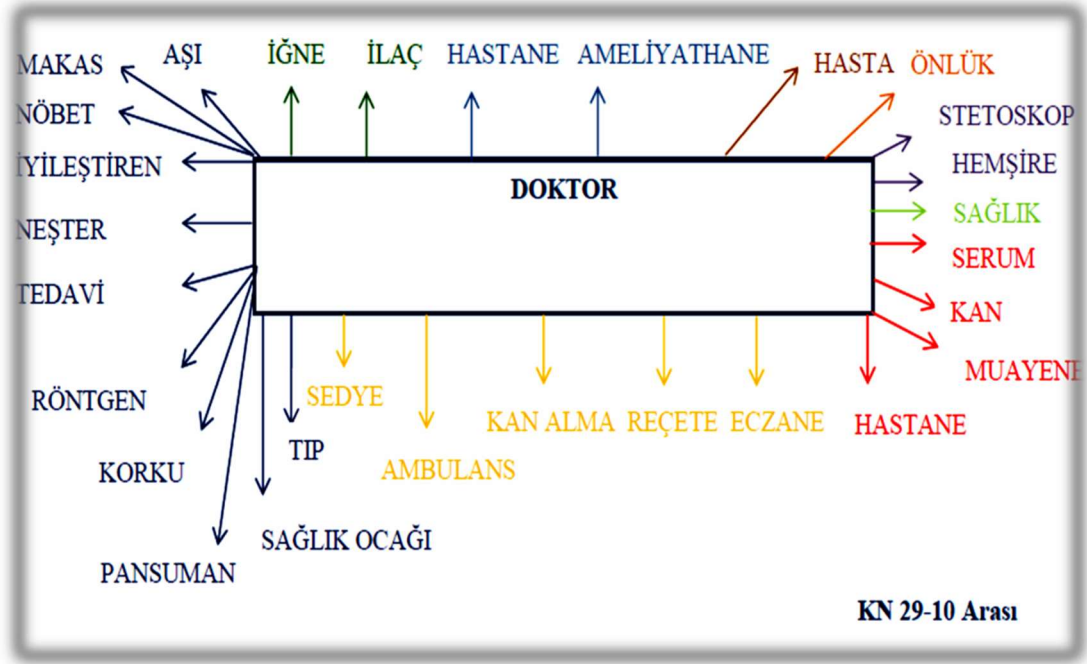
Şekil 16'da kesme noktası 69-50 arasındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar kan, serum, hastalık ve muayenedir. Verilen cevap kavramların doktorluk mesleğini tanımlar nitelikte olduğu söylenebilir.

Şekil 17. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 17’de kesme noktası 49-30 aralığındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar eczane, reçete, kan alma, ambulans ve sedyedir. Eczane ve reçete daha önce verilmiş ilaç cevap kavramı ile de ilişkilendirilebilir. Genellikle ve yaygın olarak hemşirelik mesleği ile ilişkilendirilen kan alma cevap kavramının doktorluk mesleğine de genellendirildiği görülmektedir. Ambulans, sedye gibi kavramlar acil doktoruna, dolaylı yoldan da ilk yardıma çağrışım yapmaktadır denilebilir.

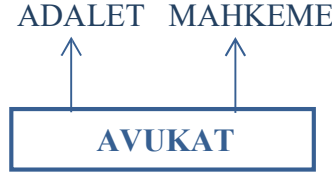
Şekil 18. Doktor Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 18’de kesme noktası 29-10 arasındaki cevap kavramlardan oluşmuş kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar tıp, sağlık ocağı, pansuman, korku, röntgen, tedavi, neşter, iyileştiren, nöbet, makas ve aşıdır. Verilen kavramların hepsi doktorluk mesleğini tanımlar niteliktedir. Tüm kavramlar tıp bilimi ile de ilişkilendirilebilir. Doktor iyileştirendir, tedavi edendir ve nöbet tutandır olarak görülmektedir. Doktor aynı zamanda korku ile de ilişkilendirilmiştir. Beyaz önlük fobisi yada yaşanmışlıklar korku cevap kavramını doğurmuştur. Öğrencinin başından geçen bir olay, öğrencide hastane ve doktor korkusu oluşturmuştur şeklinde yorum yapılabilir.

4.5.1. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

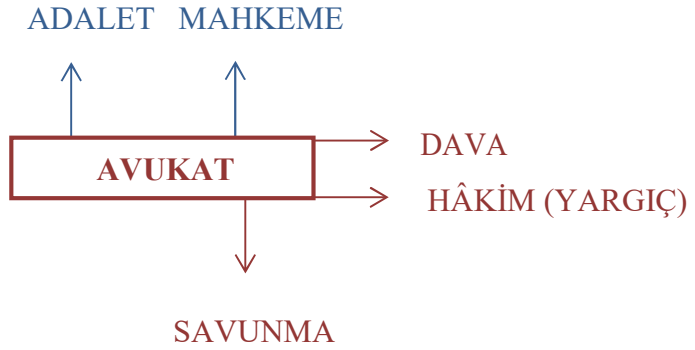
Şekil 19. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 249-200 Arası

Şekil 19'da 249-200 arasındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Avukat denince akla ilk gelen kavramlar olan adalet ve mahkeme bu aralıkta verilmiştir. Adalet cevap kavramı, avukat anahtar kavramı içinde en fazla tekrarlanan kavram olup (247 kez) %40.49'luk tekrar sıklığı yüzdesine sahiptir. Adalet ve mahkeme kavramı, avukatlık mesleğinin uğraşı alanı ve kurumunu tanımlamakta ve avukat, adalet sağlayıcı olarak görülmektedir de denilebilir.

Şekil 20. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

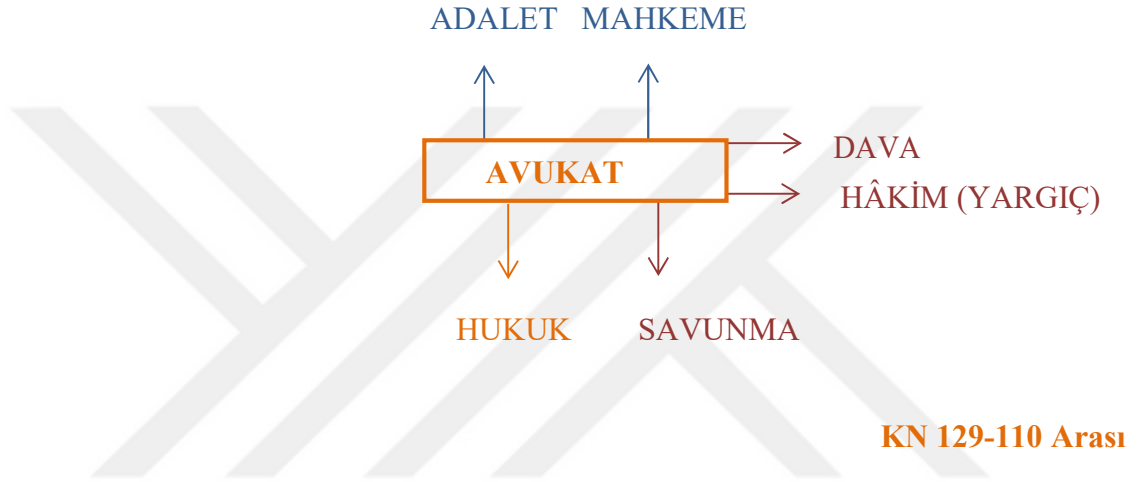

KN 149-130 Arası

Şekil 20 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramlarının dava, hâkim ve savunma olduğu görülmektedir. Avukat, kişileri, hakkı yada haklıyı savunan, davalara bakan biri olarak tanımlanır şeklinde yorum yapılabilir.

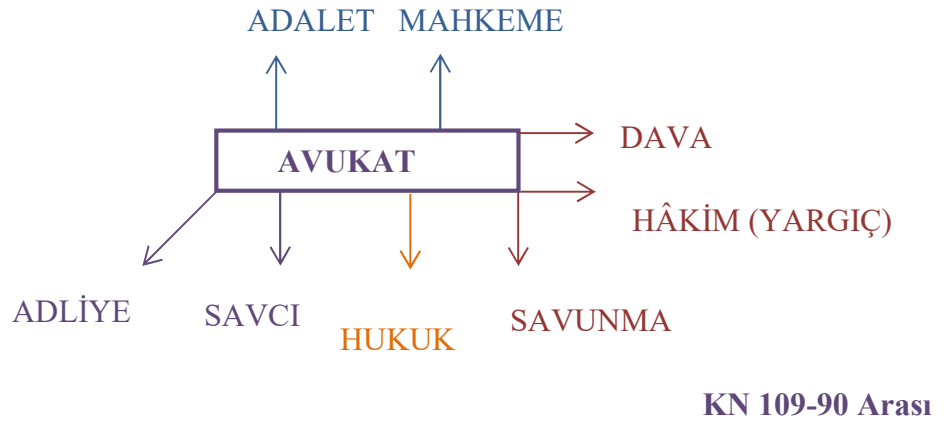
Öğrencilerin zihninde avukat mesleğinin dışında hâkimlik mesleğinin de yer aldığı görülmektedir. Hâkim yada yargıç TDK Sözlüğünde ‘millet adına, yargı yetkisini kullanarak yasaya aykırı davranışlarda veya uyuşulmayan işlerde yasayı yerine getirmekle, adaleti gerçekleştirmekle görevli kimse’ olarak tanımlanmıştır (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=yargıç).

Şekil 21. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 21’de görüldüğü gibi bu aralıktaki tek cevap kavram hukuktur. Hukuk kavramı, avukat anahtar kavramı ile ilişkilendirilebildiği gibi verilen tüm kavramlar da hukuk ile ilişkilendirilebilir.

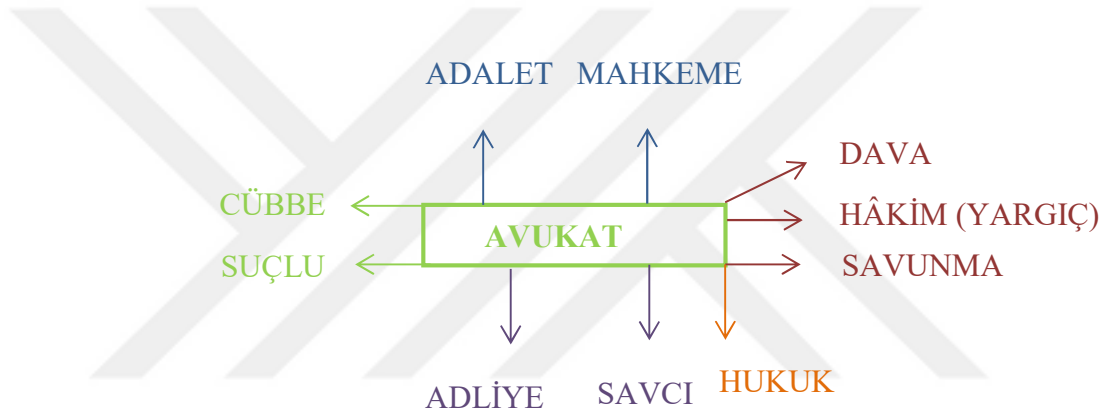
Şekil 22. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 22 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların savcı ve adliye olduğu görülmektedir. Avukat ve hâkim gibi savcı mesleğinin de öğrencilerin zihninde var olduğu görülmektedir. Savcı TDK Sözlüğünde ‘Devlet adına ve yararına davalar açan, kamu haklarını ve hukuku yerine getirmek üzere yargıç katında sanıkları kovuşturan görevli’ olarak tanımlanmıştır (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=SAVCI).

Mahkeme kavramı gibi adliye de avukatların görevlerini yerine getirdiği kurum olarak görülmektedir denilebilir.

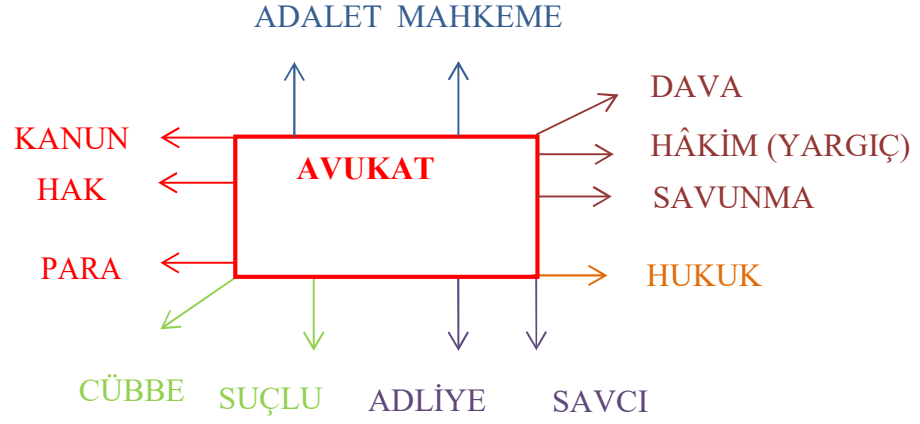
Şekil 23. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 23'te kesme noktası 89-70 aralığındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar cübbe ve suçludur. Öğretmen ve doktor anahtar kavramında onları fiziksel görünüş olarak tanımlayan önlük kavramı gibi cübbe de burada avukatlık mesleğini fiziksel görünüş açısından tanımlamaktadır denilebilir. Verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere avukat hukuk kurallarını çiğneyen suçlunun karşısında olan, doğruyu, suçsuz olanı savunan kişi olarak görülmektedir.

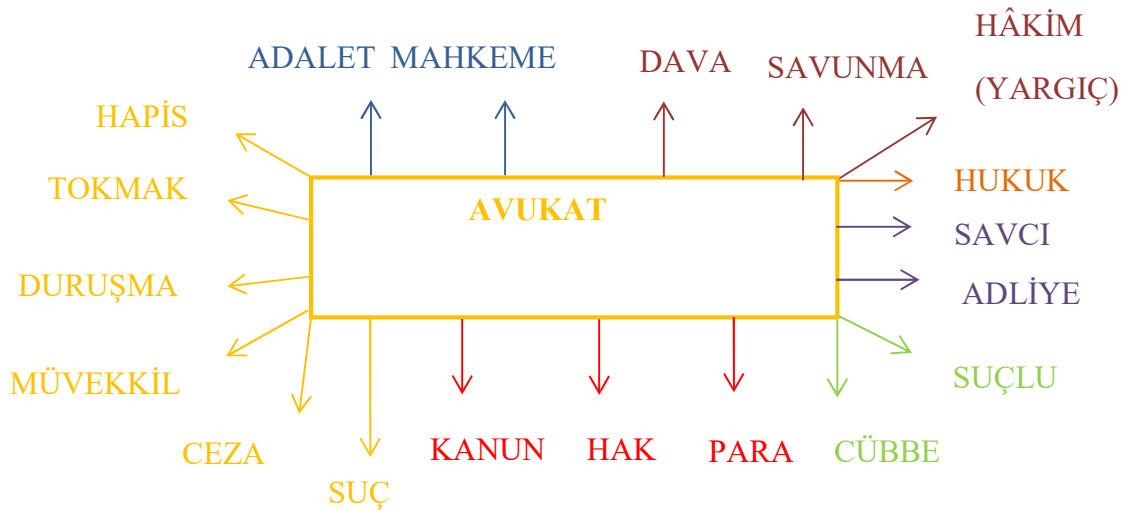
Şekil 24. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

Şekil 24'te kesme noktası 69-50 aralığındaki cevap kavramlardan oluşturulan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar para, hak ve kanundur. Hak ve kanun kavramı avukat anahtar kavramı gibi verilen diğer cevap kavramlarla da ilişkilendirilebilir. Para cevap kavramının avukatlık mesleğinin kazancına, avukatlığın çok para kazanılan bir meslek olduğu algısına atıf yaptığı söylenebilir.

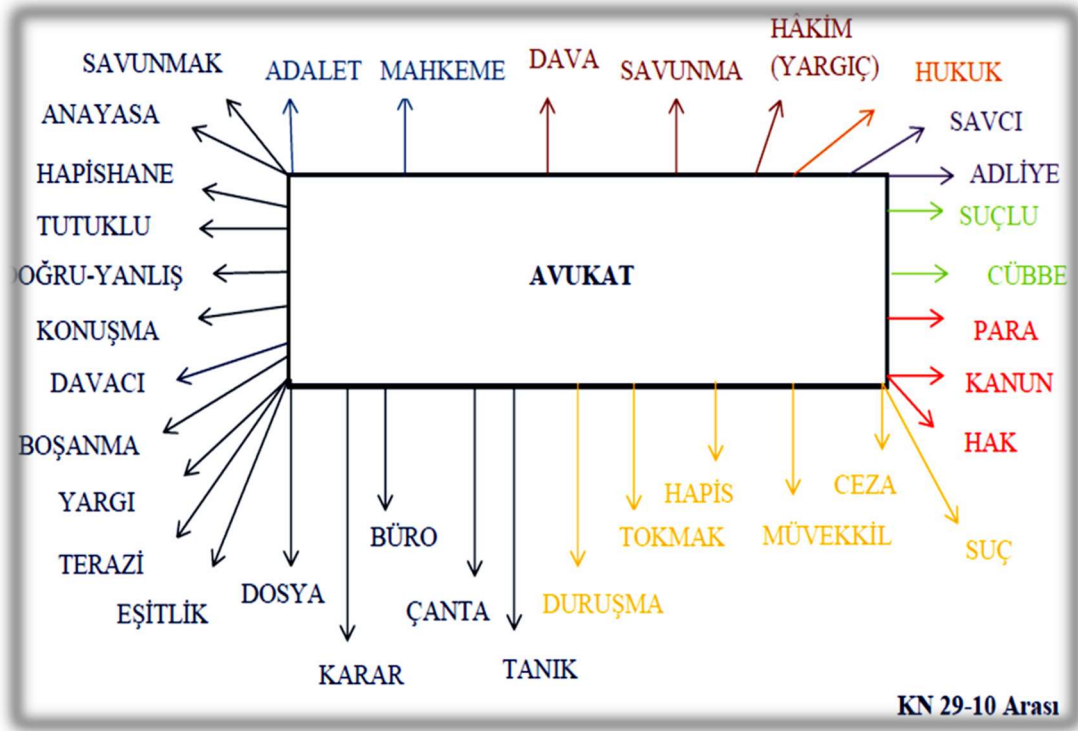
Şekil 25. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 49-30 Arası

Şekil 25 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların suç, ceza, müvekkil, duruşma, tokmak ve hapis olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramlar kendi aralarında da ilişkilidir. Buna göre, avukat duruşmaya katılan, müvekkili savunan, suçun ve suçlunun karşısında olan bir meslektir şeklinde mesleğe dair bir tanım yapılabilir. Avukatın etkileşimde bulunduğu insan olarak müvekkil cevap kavramı ile ilişkilendirilebileceğini söylemek mümkündür. Verilen cevap kavramlardan suç ve ceza da kendi içinde ilişkilendirilebilir. Hapis de cezanın maddi yaptırımlarından biridir şeklinde yorum yapılabilir. Tokmak cevap kavramı ise hem avukatın hem de mahkemeyi oluşturan fiziksel ortamın bir ögesi olarak görülmekte ve her iki kavram ile de ilişkilendirilebilmektedir.

Şekil 26. Avukat Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 26’da kesme noktası 29-10 aralığındaki cevap kavramlardan oluşturulan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki kavramlar tanık, çanta, büro, karar, dosya, eşitlik, terazi, yargı, boşanma, davacı, konuşma, doğru-yanlış, tutuklu, hapishane, anayasa ve savunmaktır. Verilen cevap kavramlardan terazi, adaletin simgesi olarak görüldüğüne atıf yapmaktadır.

Tıpkı para cevap kavramındaki algı gibi konuşma cevap kavramı da avukatlık mesleğinin çok konuşan bir meslek olduğu algısına atıf yapmaktadır. Verilen cevap kavramlar incelendiğinde kavramların avukatlık mesleğini tanımlıyor olduğunu söylemek mümkündür.

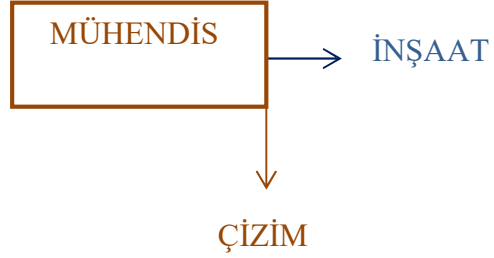
4.6.1. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

Şekil 27. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 27’de kesme noktası 249-200 arasındaki tek cevap kavramın inşaat olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mühendis denince aklına gelen ilk kavramın inşaat olduğu görülür. İnşaat cevap kavramını veren öğrencilerin mühendislik mesleğini, genel olarak inşaat uğraşı alanı yada inşaat mühendisi olarak algıladığı söylenebilir. İnşaat cevap kavramı 247 kez tekrar ederek %40.49’luk tekrar sıklığı yüzdesiyle mühendis anahtar kavramı içinde en fazla tekrar eden cevap kavram olmuştur.

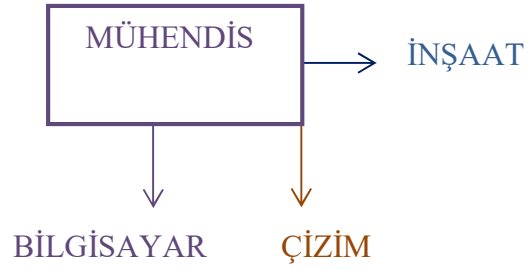
Şekil 28. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 189-170 Arası

Şekil 28 incelendiğinde kesme noktası 189-170 aralığındaki tek cevap kavramın çizim olduğu görülmektedir. Mühendis, inşaat kavramından sonra en çok çizim cevap kavramıyla ilişkilendirilmiştir. Çizim kavramı aynı zamanda çalışmada mimar anahtar kavramında en fazla tekrar eden cevap kavram olmuştur.

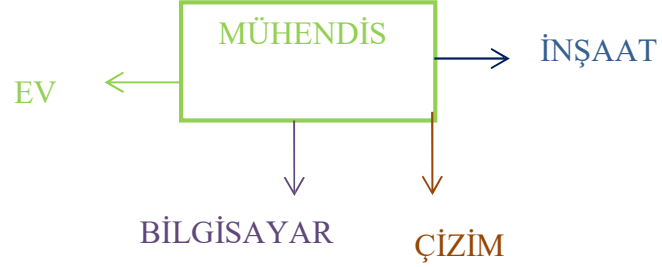
Şekil 29. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 109-90 Arası

Şekil 29'da da görüldüğü gibi bu aralıktaki tek cevap kavram bilgisayardır. Mühendislik ve çizimde bilgisayarın önemli ve en temel unsur olduğu, kavramın bu aralıkta çıkmasıyla da görülmüştür denilebilir.

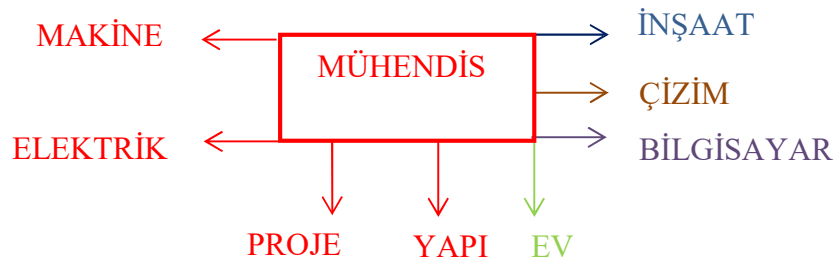
Şekil 30. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 30 incelendiğinde kesme noktası 89-70 aralığındaki tek cevap kavramın ev olduğu görülmektedir. Ev cevap kavramı mühendis anahtar kavramından çok mühendisliğin inşaat mühendisliği alanıyla ilişkilendirilebilir. Öğrencilerin algısına göre mühendis ev yapan olarak görülmektedir. Mühendisliğin çoğunlukla inşaat mühendisliği ve uğraşı alanının da inşaat olduğu şeklinde algılanışı araştırmada dikkati çekmektedir.

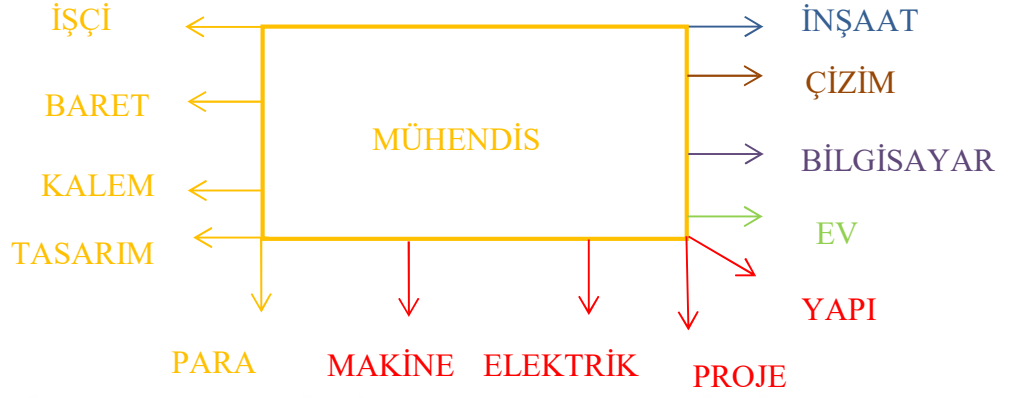
Şekil 31. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

Şekil 31 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların yapı, proje, elektrik ve makine olduğu görülmektedir. Verilen kavramların mühendis anahtar kavramı dışında kendi aralarında da bir ilişki kurulabilir. Makine ve elektrik cevap kavramı mühendisin hem uğraşı alanıyla hem de mühendisliğin makine ve elektrik mühendisliği alanıyla ilişkilendirilebilir.

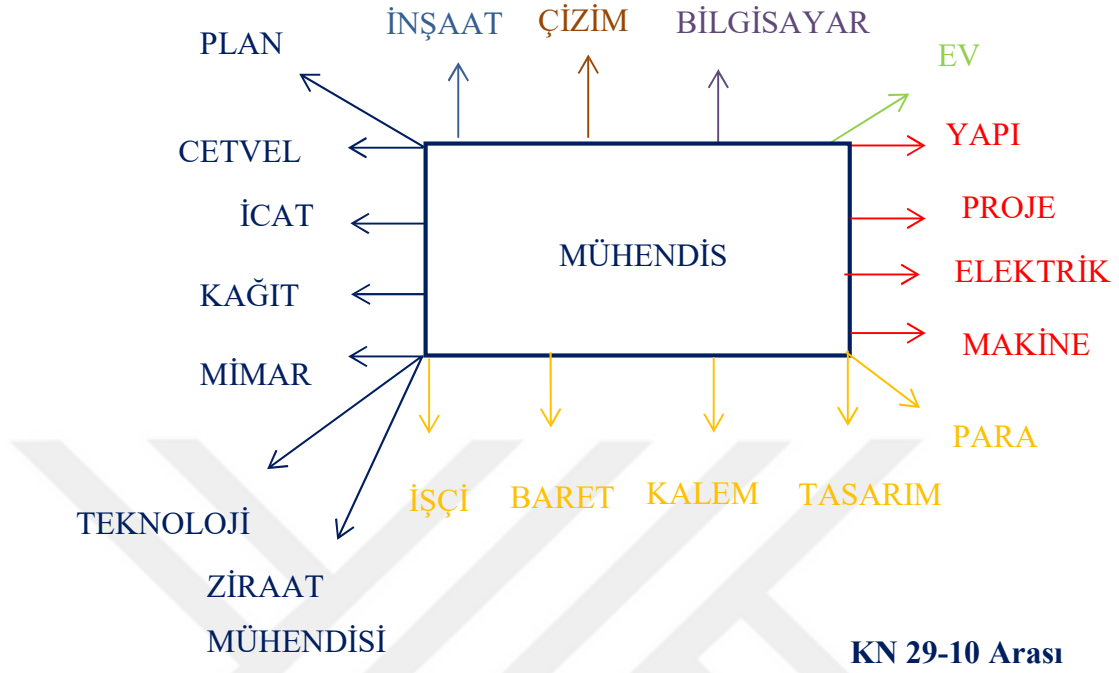
Şekil 32. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 49-30 Arası

Şekil 32 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların para, tasarım, kalem, baret ve işçi olduğu görülmektedir. Daha önce verilen anahtar kavramlarda birbiriyle etkileşimde bulunanlar olarak öğretmen-öğrenci, doktor-hasta, doktor-hemşire ve avukat-müvekkil ilişkilendirmesi gibi burada da mühendis-işçi ilişkilendirmesi vardır şeklinde yorum yapılabilir. Mühendis tasarım yapan, çizim yapan, proje ve yapı işiyle uğraşan meslek olarak görülmektedir. Verilen cevap kavramlardan baret ve işçi arasında da bir ilişkilendirmenin olabileceği söz konusudur denilebilir. Verilen cevap kavram olan para, mesleğin avukatlık mesleği gibi çok para kazanan bir meslek olduğu algısına atıf yapmaktadır.

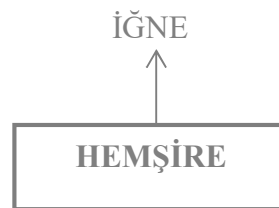
Şekil 33. Mühendis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 33'te kesme noktası 29-10 aralığındaki cevap kavramların ziraat mühendisi, teknoloji, mimar, kağıt, icat, cetvel ve plan olduğu görülmektedir. Mühendis icat yapan olarak görülmektedir. Verilen cevap kavramlardan mimar, her iki mesleğe dair ortak uğraşı alanlarının olduğu algısını doğurmuştur. Çalışmada mühendis kimdir, ne iş yapar yada mimar kimdir, ne iş yapar sorusuna öğrencilerin net bir tanımlama yapamadığı, ortak cevaplar verdiği görülmüştür.

4.7.1. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

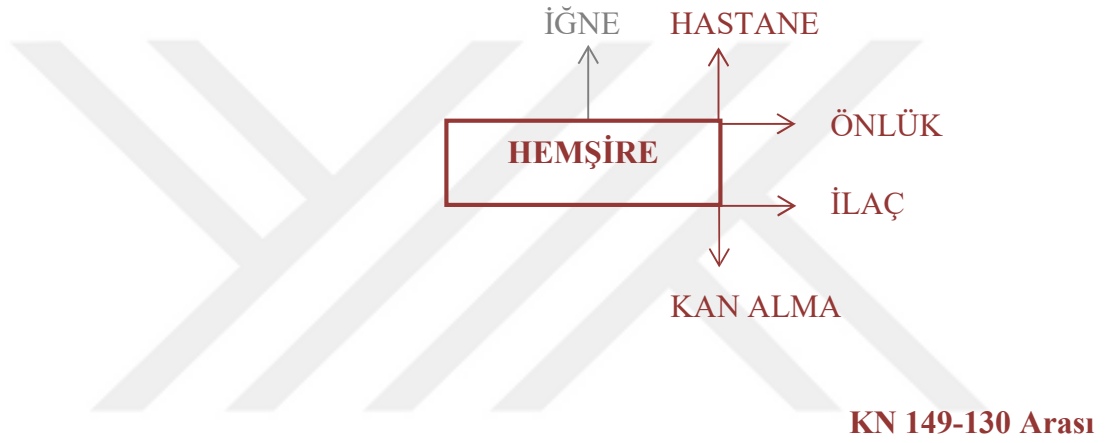
Şekil 34. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 450 ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı

KN 450 ve Yukarısı

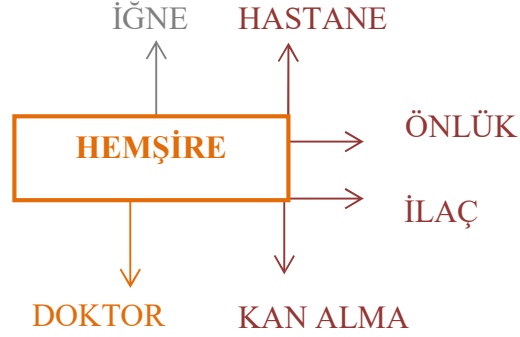
Şekil 34'te kesme noktası 450 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağındaki tek cevap kavramın iğne olduğu görülmektedir. İğne cevap kavramı sadece hemşire anahtar kavramı içinde değil aynı zamanda anahtar kavram olarak verilen diğer mesleklere verilmiş cevaplar arasında da en fazla tekrarlanan cevap kavram olmuştur. (450 kez - hemşire anahtar kavramı içindeki yüzdesi %73.77). Buna göre hemşirelik mesleği genelde ve yaygın olarak iğne yapan olarak görülmektedir.

Şekil 35. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 35'te de görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar hastane, önlük, ilaç ve kan almadır. Verilen cevap kavramların hepsi hemşirelik mesleğini tanımlar niteliktedir. Önlük, hemşirelik mesleğinde hemşireyi tanımlayan fiziksel görünüş ögesi olarak görülmektedir.

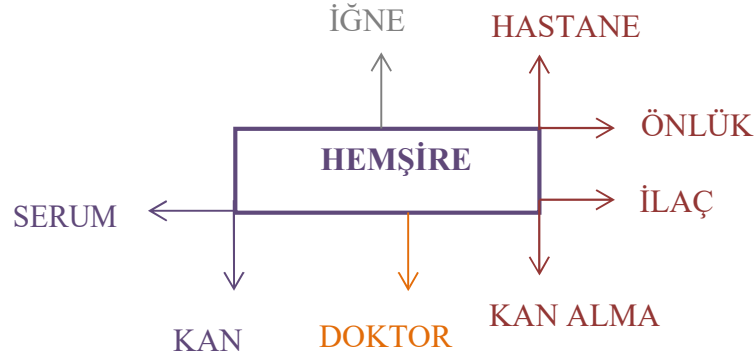
Şekil 36. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 129-110 Arası

Şekil 36 incelendiğinde kesme noktası 129-110 arasındaki tek cevap kavramın doktor olduğu gözlenmiştir. Anahtar kavramlara verilen diğer cevap kavramlardaki eşleştirmelerin burada doktor-hemşire arasında olduğu söylenebilir.

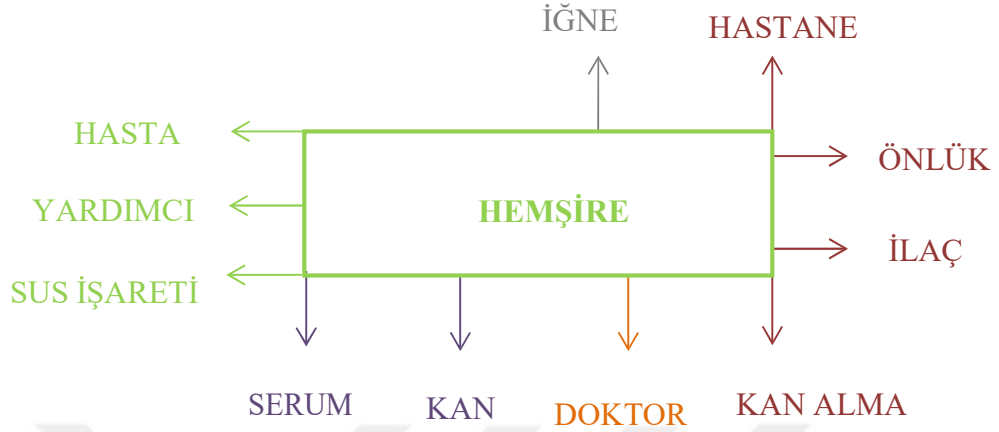
Şekil 37. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 109-90 Arası

Şekil 37'de de görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar çıkması en muhtemel olan kan ve serumdur. Her iki cevap kavramın da hemşirelik mesleği ile yakın ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

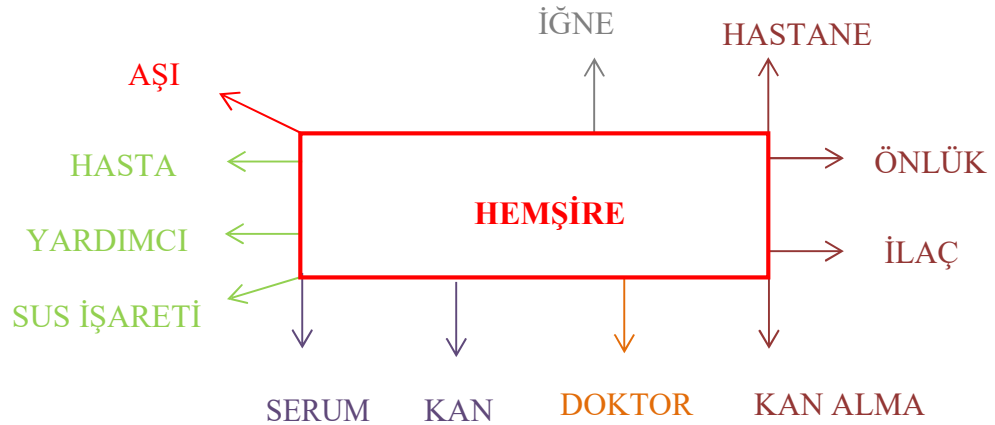
Şekil 38. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 38 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların sus işareti, yardımcı ve hasta olduğu görülmektedir. Hemşire, doktor ve hasta cevap kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Hemşire aynı zamanda doktora, hastaya yada her ikisine de yardımcı kişi olarak görülmektedir. Sus işareti cevabının, sağlık kurumlarının koridor yada duvarlarında asılı olan sus işareti yapmış hemşire görseline atıfta bulunduğu söylenebilir.

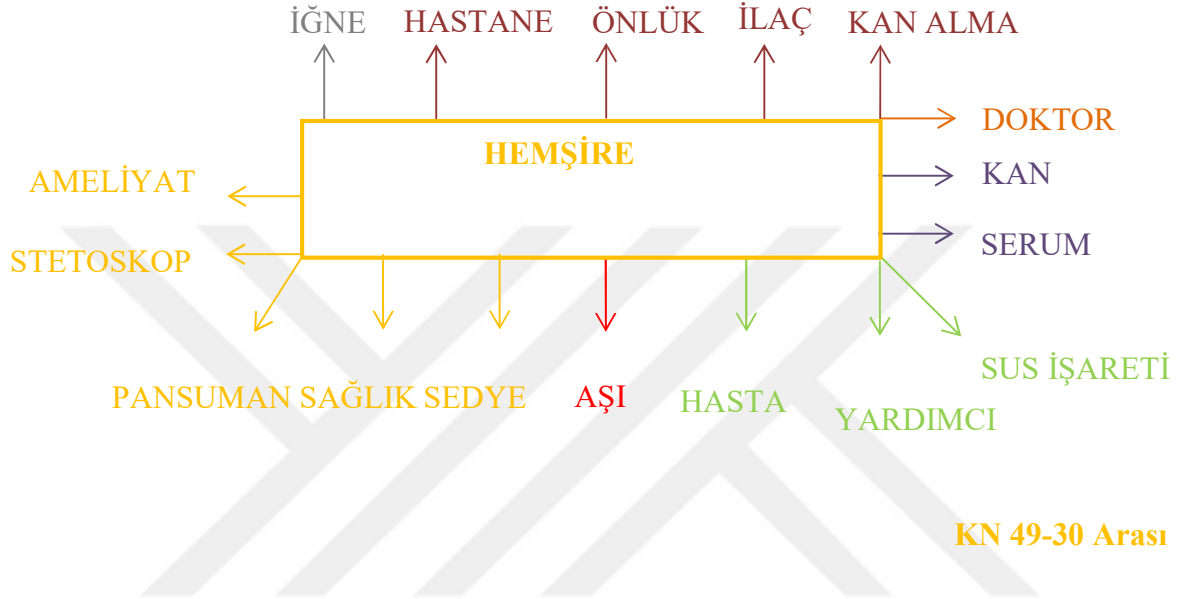
Şekil 39. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

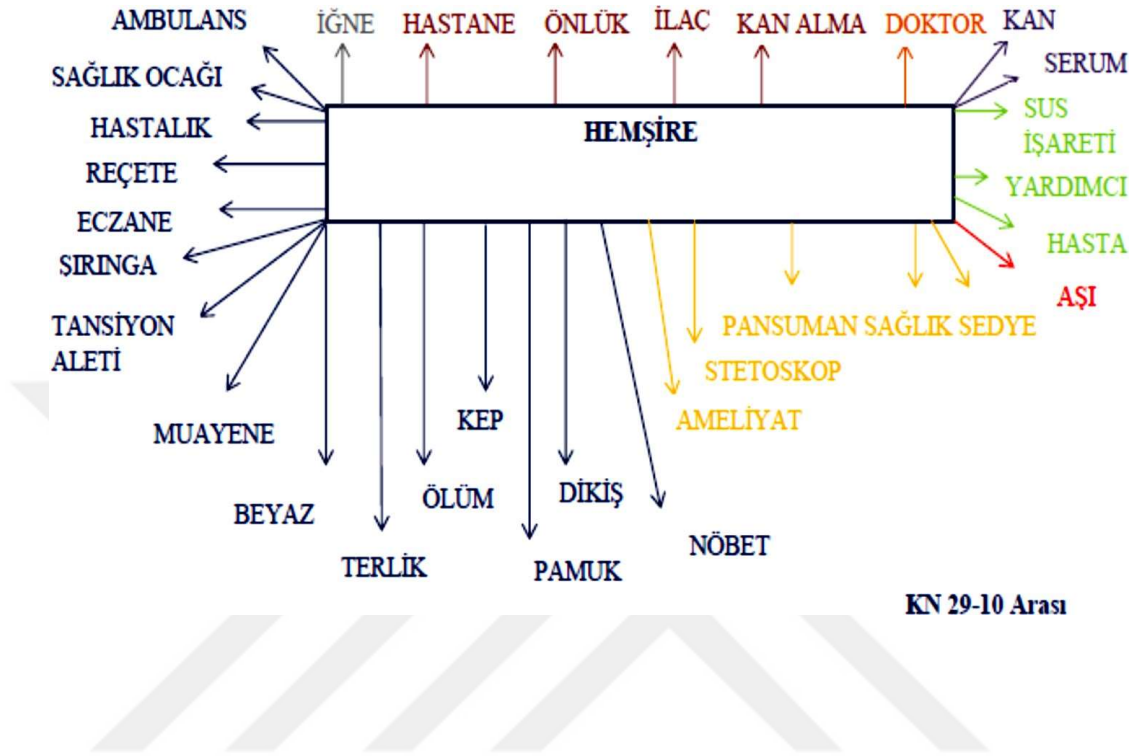
Şekil 39’da bu aralıktaki tek kavramın aşı olduğu görülmektedir. Hemşire aşı yapan şeklinde tanımlanmıştır. Aşı, iğne ve ilaç hemşire denince zihinde canlanan kavramlar arasında yine çıkması en muhtemel cevaplardandır denilebilir.

Şekil 40. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 40 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların sedye, sağlık, pansuman, stetoskop ve ameliyat olduğu gözlenmiştir. Verilen cevap kavramalar öğrencilerin hemşirelik mesleği hakkında yeterince bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Verilen cevap kavramlar aynı zamanda sağlık ile de ilişkilendirilebilir.

Şekil 41. Hemşire Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 41’de kesme noktası 29-10 arasındaki cevap kavramların nöbet, dikiş, pamuk, kep, ölüm, terlik, beyaz, muayene, tansiyon aleti, şırınga, eczane, reçete, hastalık, sağlık ocağı ve ambulans olduğu görülmektedir. Beyaz renginin hemşire üniforması dolayısıyla hemşirelik mesleği ile ilişkilendirildiği görülür. Hemşire kepinin ve terliğin hemşirelik mesleğini tanımlayan fiziksel görünüş özelliklerinden biri olarak görüldüğü ve bunlara tansiyon aletinin de eklenebileceği söylenebilir. Araştırmada hemşire ile ölüm cevap kavramının ilişkilendirilmesi dikkati çekmektedir. Verilen cevap kavramların doktor anahtar kavramı ve sağlık ile de ilişkili olduğu söylenebilir.

4.8.1. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

Şekil 42. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 400 ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı

KN 400 ve Yukarısı

Şekil 42’de kesme noktası 400 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağındaki tek cevap kavramın silah olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun polis denince aklına gelen ilk kavramın silah olduğu gözlenmiştir. Silah cevap kavramı, polis anahtar kavramı içinde en fazla tekrar eden (400 kez) cevap kavram olup %65.57’lik tekrar sıklığı yüzdesine sahiptir.

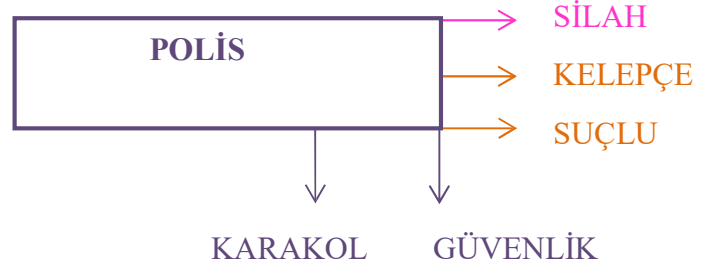
Şekil 43. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 129-110 Arası

Şekil 43’te görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar kelepçe ve suçludur. Polis suçluların peşinde olan, onları yakalayan şeklinde yorum yapılabileceği gibi polis, suçlunun karşısındadır şeklinde de yorum yapılabilir. Kelepçe kavramı polisi tanımlayan unsurlardan biri olarak görülmektedir.

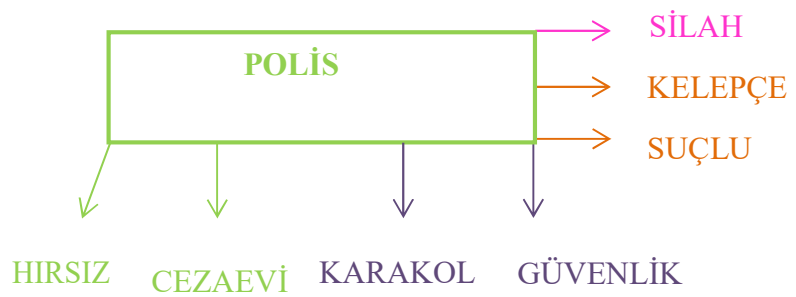
Şekil 44. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 109-90 Arası

Şekil 44 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların güvenlik ve karakol olduğu görülmektedir. Öğretmenliğin eğitimle, doktorluk ve hemşireliğin sağlıkla, avukatlığın da hukukla ilişkilendirildiği gibi polislik de güvenlik ve güvenlik bilimiyle ilişkilendirilmiştir denilebilir. Karakol cevap kavramıyla, karakolun polisin mesleğini icra ettiği kurumlardan biri olduğu şeklinde bir çıkarımda bulunmak mümkündür.

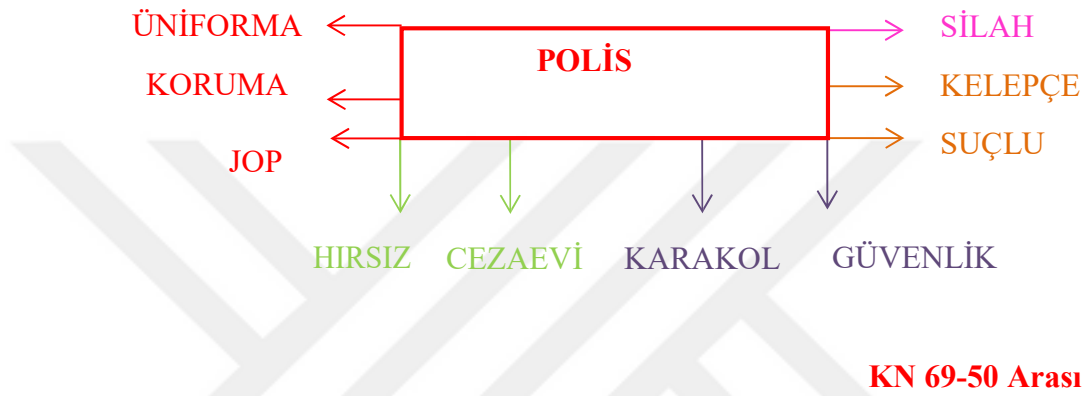
Şekil 45. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

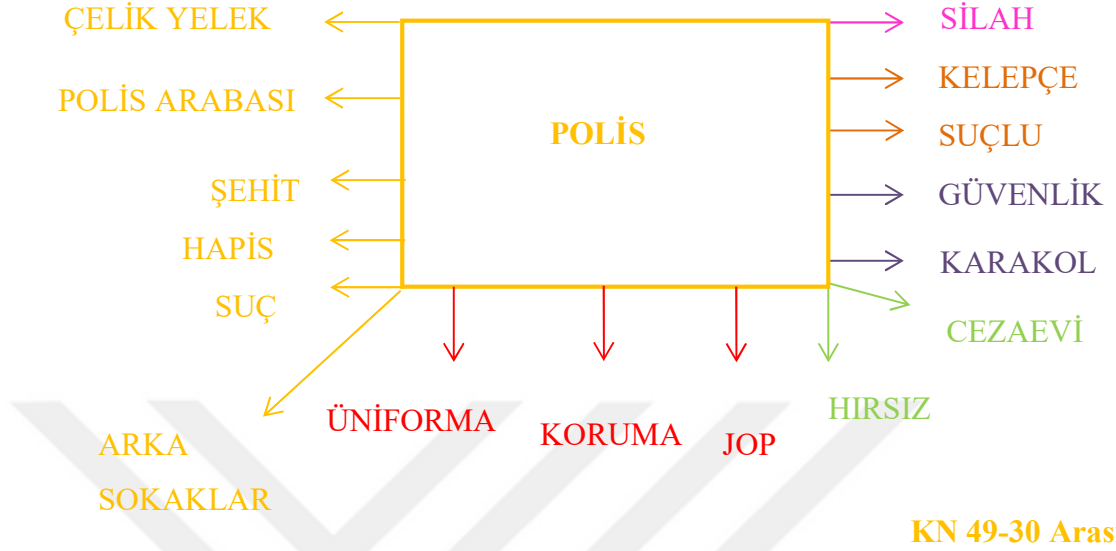
Şekil 45'te görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar hırsız ve cezaevidir. Buna göre polis, hırsızın karşısında duran, hırsızları yakalayan ve onları cezaevine gönderendir şeklinde bir tanım yapılabilir. Dolayısıyla verilen cevap kavramların polis anahtar kavramı içinde kendileriyle de ilişkili olduğu söylenebilir.

Şekil 46. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

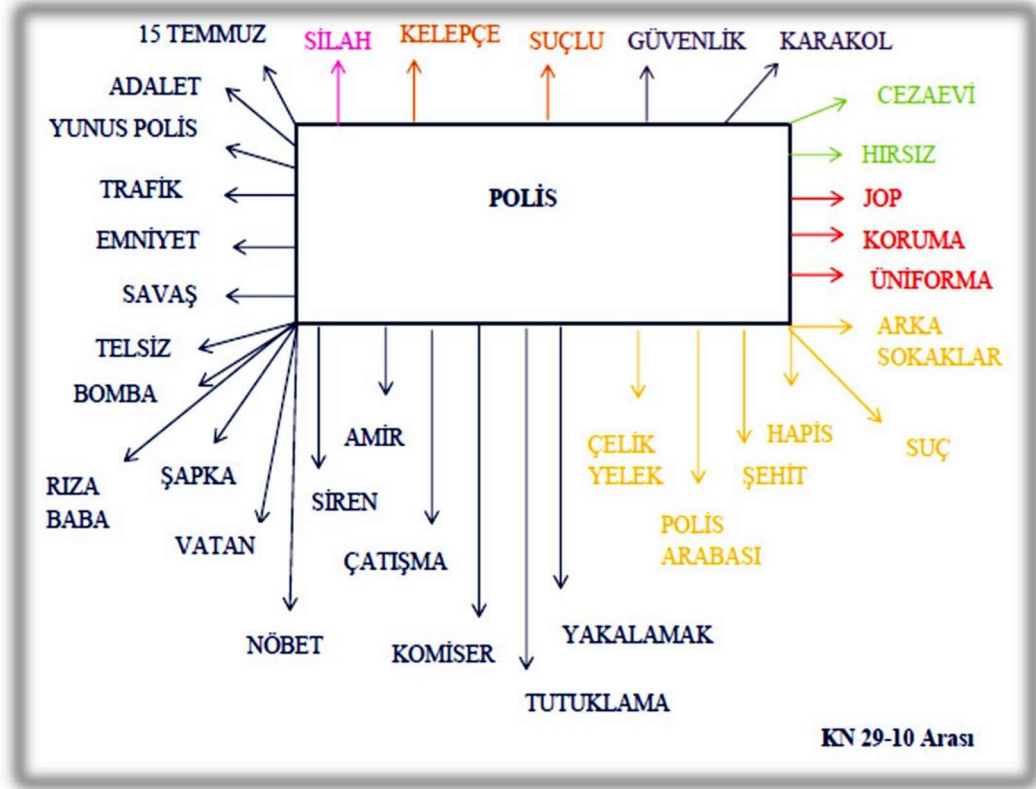
Şekil 46'da kesme noktası 69-50 arasındaki cevap kavramların jop, koruma ve üniforma olduğu görülmektedir. Polis denince zihinde canlanan belki de akla ilk gelen kavramlardan biri üniformadır. Jop da kelepçe gibi polisi fiziksel görünüş özelliği olarak tanımlayan unsurlardandır demek mümkündür. Polis koruyan, koruma görevini üstlenendir tanımı, verilen koruma cevap kavramı ile yapılabilmektedir.

Şekil 47. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 47’de kesme noktası 49-30 aralığındaki cevap kavramların Arka Sokaklar, suç, hapis, şehit, polis arabası ve çelik yelek olduğu görülmektedir. Bu aralıkta dikkati çeken cevap kavramın Arka Sokaklar olduğu gözlenmektedir. Arka Sokaklar, konusu suçluların peşinde koşan polislerden oluşan ekibin yaşadıklarını ve aile ilişkilerini konu alan polisiye televizyon dizisidir. Buradan öğrencilerin bu diziyi izlediği ve polislik mesleğini bu dizi ile daha yakından tanıdığı anlaşılmaktadır. Polis arabası ve çelik yelek cevap kavramlarının da polisi tamamlayan unsurlardan olduğu söylenebilir. Şehit cevap kavramıyla polis, suçun, suçlunun karşısında durup suçlu ile yada savaşta çatıştığında hayatını kaybederse şehit olan kişidir şeklinde bir tanım yapılabilmektedir.

Şekil 48. Polis Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 48’de kesme noktası 29-10 aralığındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağı görülmektedir. Bu aralıktaki cevap kavramlar yakalamak, tutuklama, komiser, çatışma, amir, siren, nöbet, vatan, şapka, Rıza Baba, bomba, telsiz, savaş, emniyet, trafik, yunus polis, adalet ve 15 Temmuz’dur. Verilen cevap kavramlardan Rıza Baba, yine verilen cevap kavramlardan olan Arka Sokaklar polisiye dizisinde emniyet amirini canlandıran karakterdir. Öğrencilerin diziden ve dizi karakterinden etkilendiği gözlenmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları olaylardan etkilenip cevap olarak verdiği bir diğer kavram da 15 Temmuz olmuştur. 15 Temmuz, 15 Temmuz 2016 gecesinde Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesindeki bazı generaller ve askeri personellerin yönetimi ele geçirmek için adım atıp başarılı olamadığı bir askeri darbe girişimidir. Verilen cevap kavramlardan anlaşıldığı üzere 15 Temmuz’un öğrencilerin zihninde geniş bir yer edindiği kanısına varılmıştır. Verilen cevap kavram olan adalet ile polisin adalet sağlayıcı ve adaleti korumakla görevli kişi olduğu tanımı yapılabilir.

Adalet cevap kavramı aynı zamanda avukat anahtar kavramında en çok tekrar eden cevap kavramdır. Öğrencilerin polis anahtar kavramına verdiği cevap kavramlara bakıldığında polislik mesleği ve uğraşı alanına dair yeterince bilgi biliyor oldukları söylenebilir.

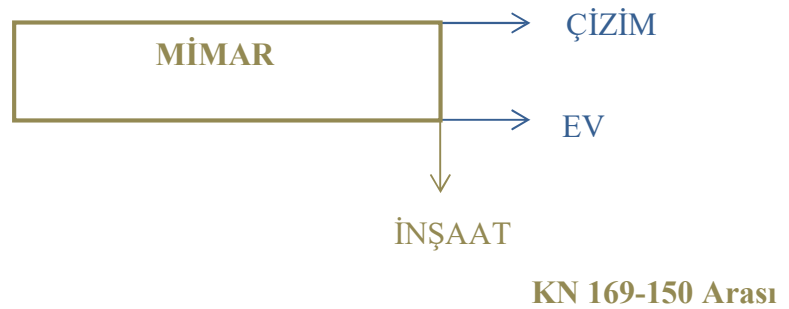
4.9.1. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

Şekil 49. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 249-200 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

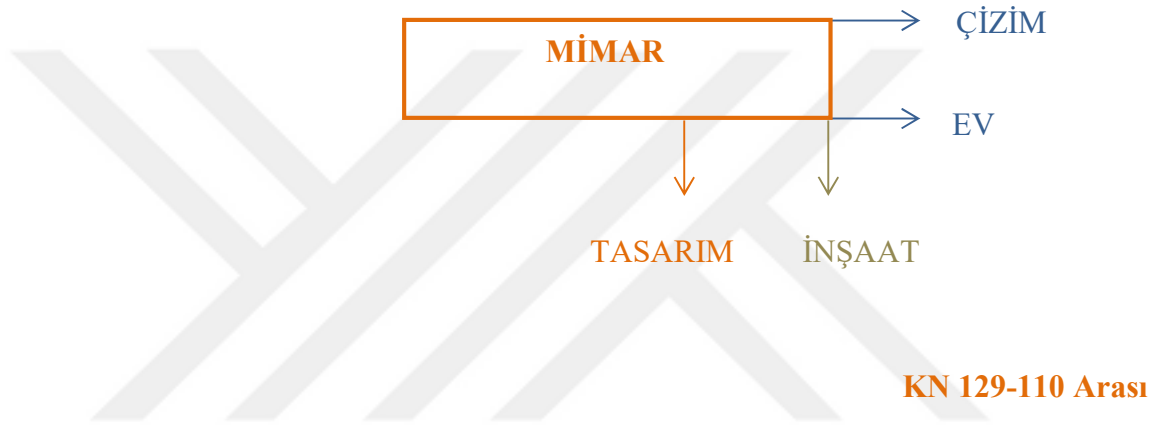
Şekil 49’da kesme noktası 249-200 arasındaki cevap kavramlardan oluşturulmuş kavram ağındaki cevap kavramların çizim ve ev olduğu görülmektedir. Buna göre mimar çizim yapandır demek mümkündür. Çizim cevap kavramı mimar anahtar kavramı içinde en fazla tekrar eden (224 kez) cevap kavram olup %36.72’lik tekrar sıklığı yüzdesine sahiptir. Verilen ev cevap kavramıyla mimarın uğraşı alanının ev olarak görüldüğü dikkati çekmiştir.

Şekil 50. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 169-150 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

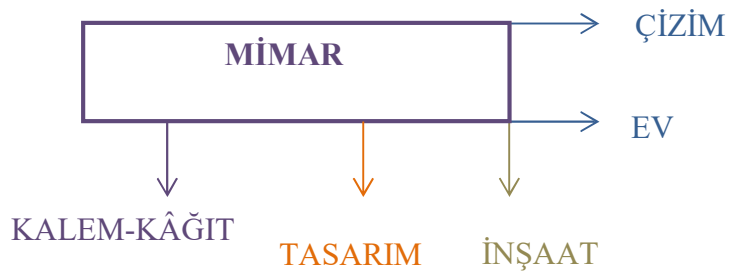
Şekil 50 incelendiğinde bu aralıktaki tek cevap kavramın inşaat olduğu görülmektedir. İnşaat cevap kavramı mühendis anahtar kavramında en çok tekrar eden kavramdır. İnşaat cevap kavramının, mimarlık mesleğini tanımlamada ve öğrencilerin algılamalarına göre mimarlık mesleği, inşaat yapan yada çalışma sahası inşaat olan bir meslektir ifadesini kullanmakta tanımı doğru açıklayan bir kavram olmadığı söylenebilir.

Şekil 51. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 51’de kesme noktası 129-110 aralığındaki tek cevap kavramın tasarım olduğu görülmektedir. Buna göre mimar çizim ve tasarım yapandır şeklinde tanım yapılabilir.

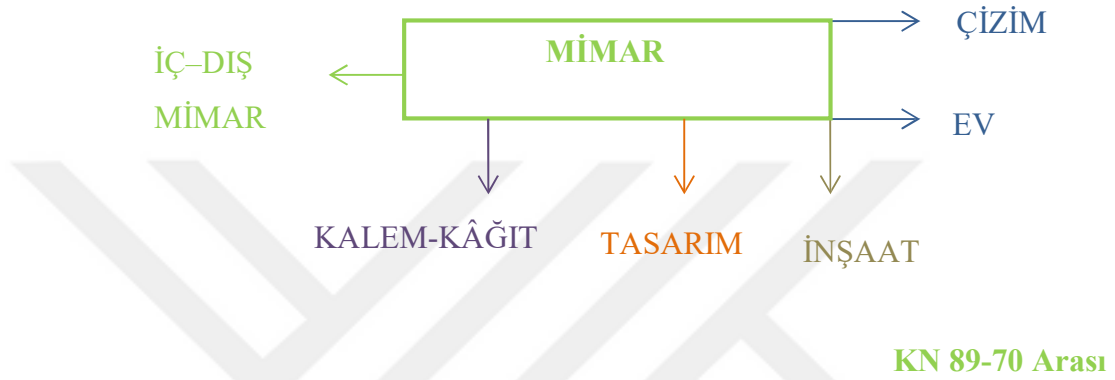
Şekil 52. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 109-90 Arası

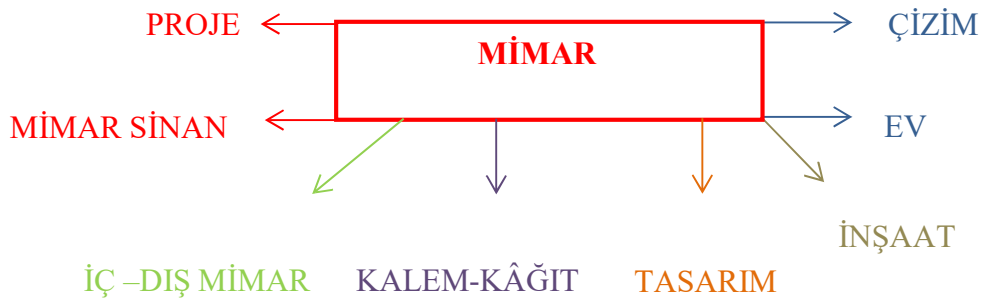
Şekil 52’de bu aralıkta verilen tek cevap kavramın kalem-kağıt olduğu görülmektedir. Kalem-kâğıt cevap kavramı çizim kavramı ile de ilişkilendirilebilir. Mimar kalem-kâğıdı sık kullanandır demekle beraber, kalem ve kâğıdın mimarlığın bir parçası olarak görüldüğü yorumunu yapmak mümkündür.

Şekil 53. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 53’te kesme noktası 89-70 aralığındaki tek cevap kavramın iç-dış mimar olduğu görülmektedir. Öğrencilerin mimarlığı iç ve dış mimar olarak bildiği ve bunun yanında mimarlığın neden iç ve dış mimar adını aldığına dair soru sorulduğunda bir yorumlarının olmadığı görülmüştür.

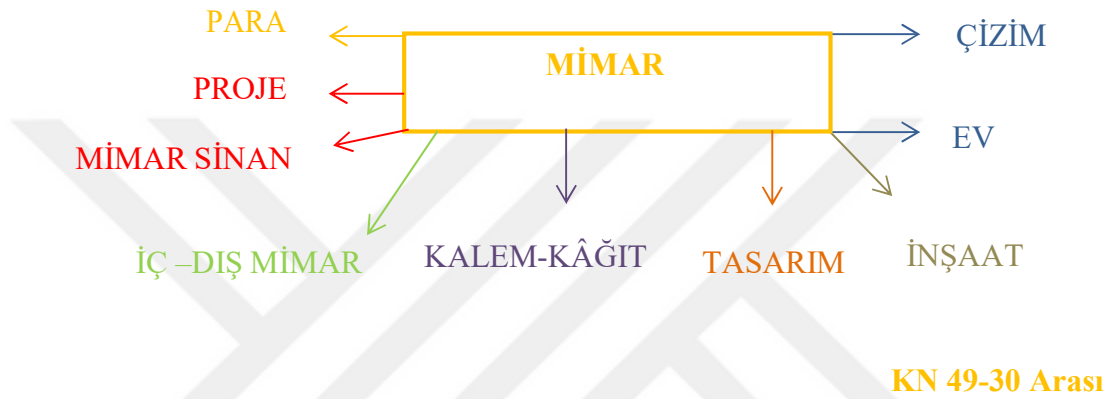
Şekil 54. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

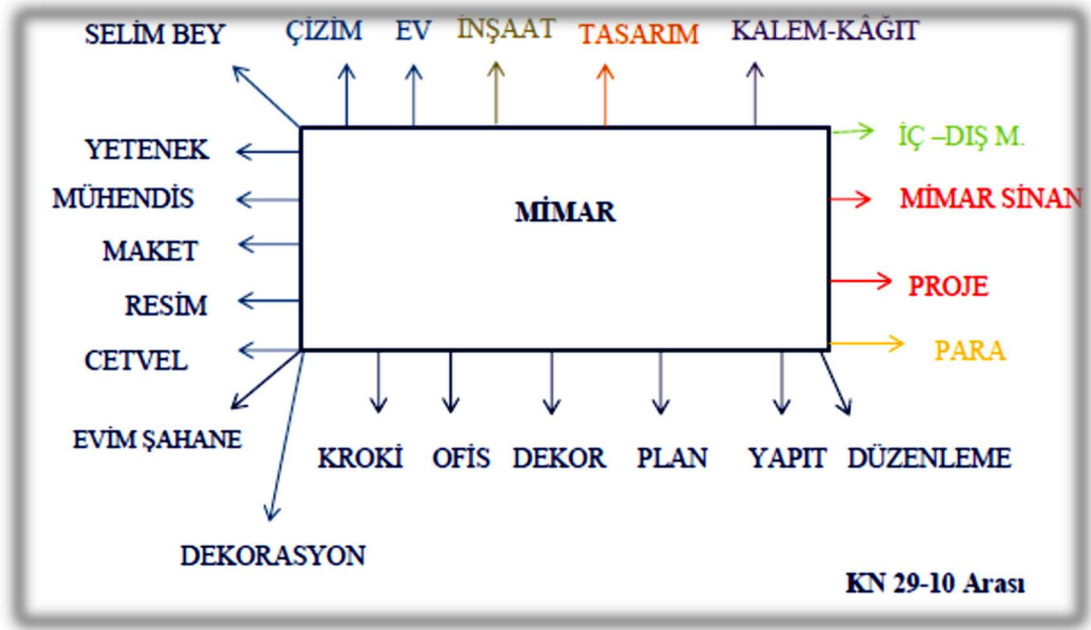
Şekil 54 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların proje ve Mimar Sinan olduğu görülmektedir. Mimarın proje yapan/çizen kişi olarak görüldüğü söylenebilir. Mimar denince akla gelen ilk isimlerden biri de şüphesiz Mimar Sinan'dır. Daha önce verilen diğer cevap kavramlar kadar sık tekrar etmese de Mimar Sinan'ın da mimar denince akla gelenler arasında olduğu söylenebilir.

Şekil 55. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 55'te de görüldüğü gibi bu aralıktaki tek cevap kavram paradır. Avukatlık ve mühendislik gibi mimarlık da para cevap kavramı ile ilişkilendirilmiştir.

Şekil 56. Mimar Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 56 incelendiğinde kesme noktası 29-10 arasındaki cevap kavramların düzenleme, yapıt, plan, dekor, ofis, kroki, dekorasyon, Evim Şahane, cetvel, resim, maket, mühendis, yetenek ve Selim Bey olduğu görülmektedir. Buradan yetenekli bir insanın mimar olabileceği yada mimarlığın yetenek gerektiren bir meslek olduğu bulgusuna da rastlanılmaktadır. Verilen ofis cevap kavramına mimarın mesleğini icra ettiği mekândır şeklinde bir tanımlama yapılabilir. Dekor, dekorasyon, tasarım ve düzenleme cevap kavramlarının mimarlık mesleği hakkında bilgi verdiği söylenebilir. Mühendis cevap kavramı ile mimarın ilişkilendirildiği görülmektedir. Verilen cevap kavramlar arasında televizyonda gördüğümüz bir mimari dekorasyon programı olan Evim Şahane programı ve programın sunucusu ve mimarı olan Selim Bey (Selim Yuhay)'in oluşu dikkati çekmekte ve bu da öğrencilerin bu programı izlediğini, hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir.

4.10.1. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

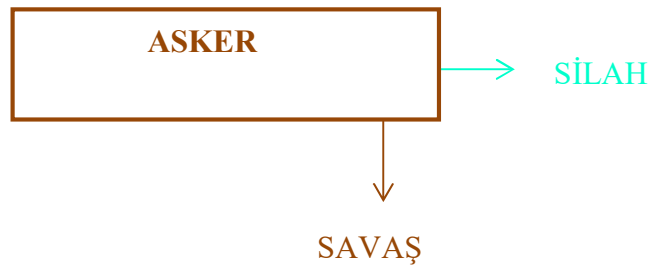
Şekil 57. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 300 ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı

KN 300 ve Yukarısı

Şekil 57’de kesme noktası 300 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağındaki tek cevap kavramın silah olduğu görülmektedir. Silah cevap kavramı asker anahtar kavramı içinde en fazla tekrar eden (320) cevap kavram olup %52.46’lık tekrar sıklığı yüzdesine sahiptir. Askeri tamamlayan unsurun silah olduğu, askerin silahsız olamayacağı yorumu, tekrar etme sıklığından dolayı yapılabilmektedir.

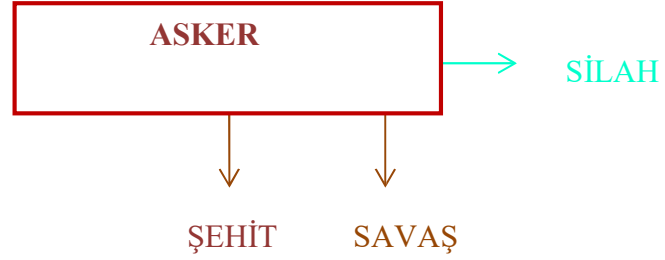
Şekil 58. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 189-170 Arası

Şekil 58’de de görüldüğü gibi bu aralıktaki tek cevap kavram savaştır. Buna göre asker savaşan kişidir şeklinde yorum yapılabilir. Silah ve savaş cevap kavramı asker anahtar kavramı dışında kendi aralarında da ilişkilendirilebilir.

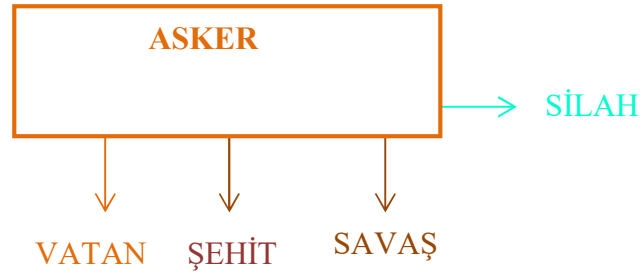
Şekil 59. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 149-130 Arası

Şekil 59 incelendiğinde kesme noktası 149-130 aralığındaki tek cevap kavramın şehit olduğu görülmektedir. Buna göre asker, savaşan ve sonunda hayatını kaybederse şehit olan kişidir şeklinde bir tanım yapılabilir.

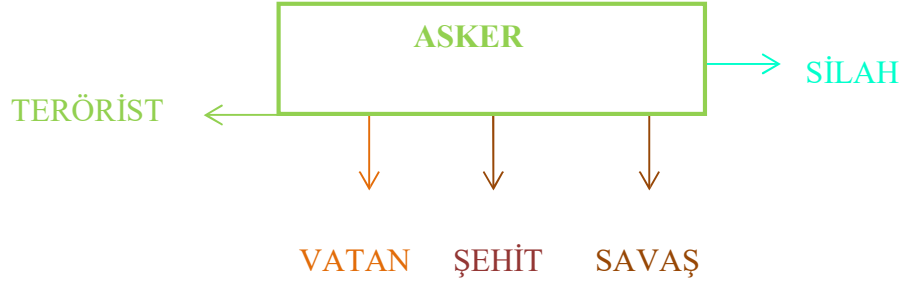
Şekil 60. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 129-110 Arası

Şekil 60'ta bu aralıktaki tek cevap kavramın vatan olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramların kendi aralarında da ilişkili olduğu söylenebilir. Bundan hareketle asker bu vatan için savaşan, vatani koruyan ve vatani yaşatmak için çalışan kişi olarak tanımlanabilir.

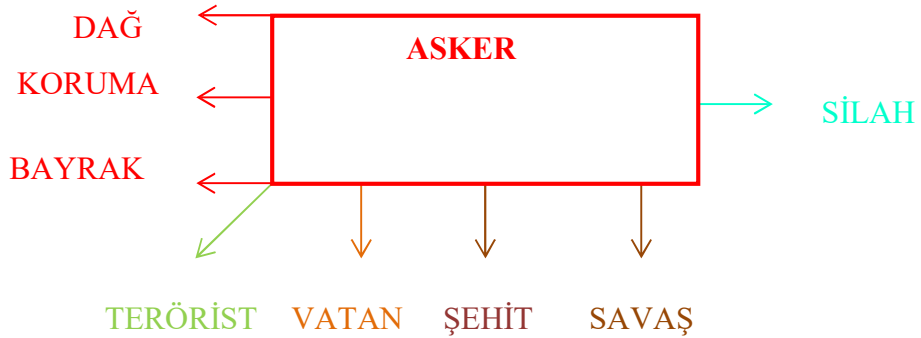
Şekil 61. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 61 incelendiğinde bu aralıktaki tek cevap kavramın terörist olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramların hepsi ile asker, teröristin karşısında duran ve onunla savaşıyor şeklinde bir tanım yapmak mümkündür.

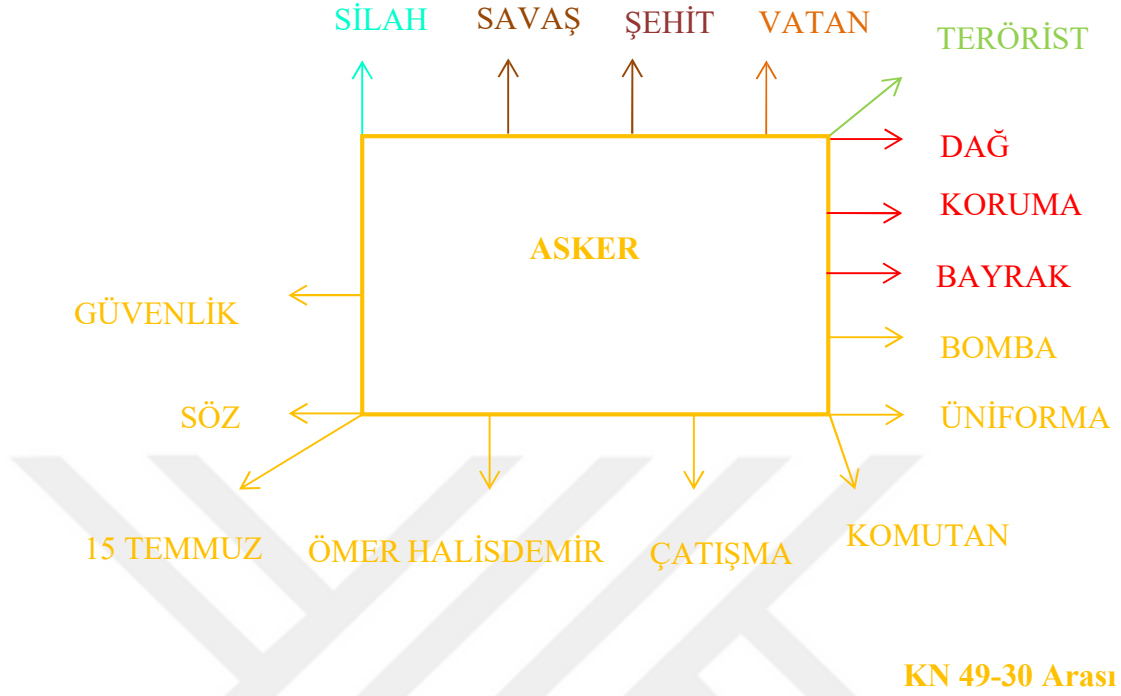
Şekil 62. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

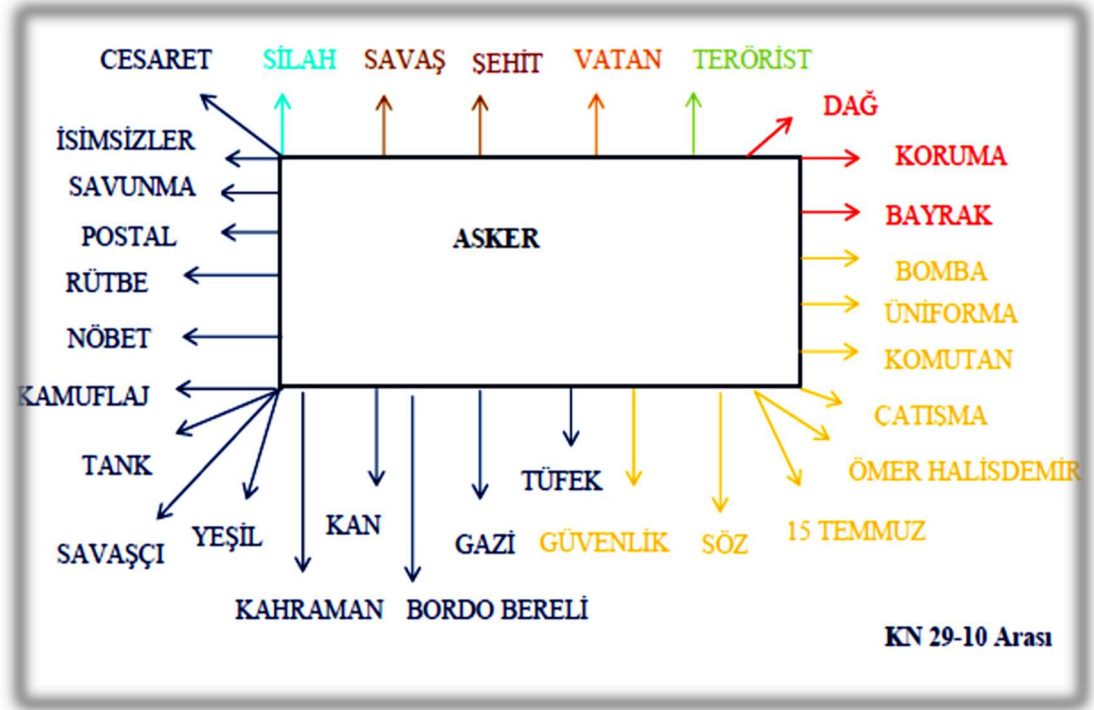
Şekil 62 incelendiğinde kesme noktası 69-50 arasındaki cevap kavramların bayrak, koruma ve dağ olduğu görülmektedir. Buna göre asker koruyan, vatani ve bayrağı için savaşan, dağlarda bulunan, dağları koruyup güvenliğini sağlayan kişidir şeklinde tanım yapılabilir.

Şekil 63. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 63'te kesme noktası 49-30 arasındaki cevap kavramlardan oluşan kavram ağında verilen cevap kavramların bomba, üniforma, komutan, çatışma, Ömer Halisdemir, 15 Temmuz, Söz ve güvenlik olduğu görülmektedir. 15 Temmuz cevap kavramının polis anahtar kavramı gibi asker anahtar kavramına da verildiği görülmektedir. Verilen cevap kavramlardan Ömer Halisdemir cevap kavramı bu aralıkta dikkati çeken kavram olmuştur. Ömer Halisdemir, 15 Temmuz askeri darbe girişimi sırasında Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevliyken komutanlığı ele geçirmek isteyenlere karşı mücadele etmiş ve sonunda şehit olmuş bir Türk askeridir. Dolayısıyla Ömer Halisdemir ve 15 Temmuz cevap kavramları da kendi arasında ilişkilendirilebilir. Verilen cevap kavramlarda dikkati çeken bir diğer cevap kavram da Söz olmuştur. Burada Söz, bir Özel Kuvvet Timi'nin hikâyesini konu edinmiş televizyon dizisidir. Verilen bu cevap kavramla öğrencilerin diziyi izlediği ve diziden de etkilenerek diğer cevap kavramları verdiği görülmektedir.

Şekil 64. Asker Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 64 incelendiğinde bu aralıkta verilen cevap kavramların tüfek, gazı, bordo bereli, kan, kahraman, yeşil, savaşçı, tank, kamufraj, nöbet, rütbe, postal, savunma, İsimsizler ve cesaret olduğu görülmektedir. Hemşire anahtar kavramının beyaz renk ile ilişkilendirildiği gibi asker anahtar kavramı da asker üniforması dolayısıyla yeşil renk ile ilişkilendirilmiştir. Verilen cevap kavramlardan yola çıkarak asker cesur olan, nöbet tutan, savaşçı olan ve kahraman olarak gördüğümüz bir kişidir şeklinde tanım yapmak mümkündür. Tank, tüfek ve postal askeri tanımlayan unsurlardır denilebilir. Bu aralıkta verilen cevap kavramların asker anahtar kavramı hakkında bilgi sahibi olmak için yeterli ve askeri açıklayan doğru cevap kavramlar olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramlar arasında dikkati İsimsizler cevap kavramı çekmektedir. İsimsizler de Söz dizisi gibi bir televizyon dizisidir. Öğrencilerin verdiği cevap kavramlar üzerinde bu iki dizinin de etkili olduğu görülmüştür.

4.11.1. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

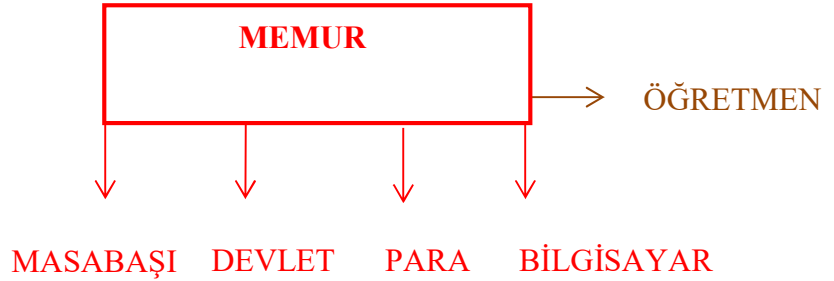
Şekil 65. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 189-170 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 189-170 Arası

Şekil 65'te kesme noktası 189-170 aralığındaki tek cevap kavramın öğretmen olduğu görülmektedir. Memur denince öğrencilerin çoğunun zihninde canlanan ve aklına ilk gelen kavramın öğretmen olduğu görülmektedir. Öğretmen aynı zamanda devlet memurudur şeklinde öğretmeni tanımlamak mümkündür. Öğrencilerin öğretmen cevabını vermesinde bazı öğretmenlerin derslerde aynı zamanda devlet memuru olduklarını söylemesi de etkili olmuş olabilir. Öğretmen memur kişidir tanımı yapılabilmesine rağmen memurun tanımını yapmada öğretmen cevap kavramının yeterli ve tam olarak açıklayıcı olamayacağı ve memurun sadece öğretmenden oluşan çalışan kesim olmadığı söylenebilir.

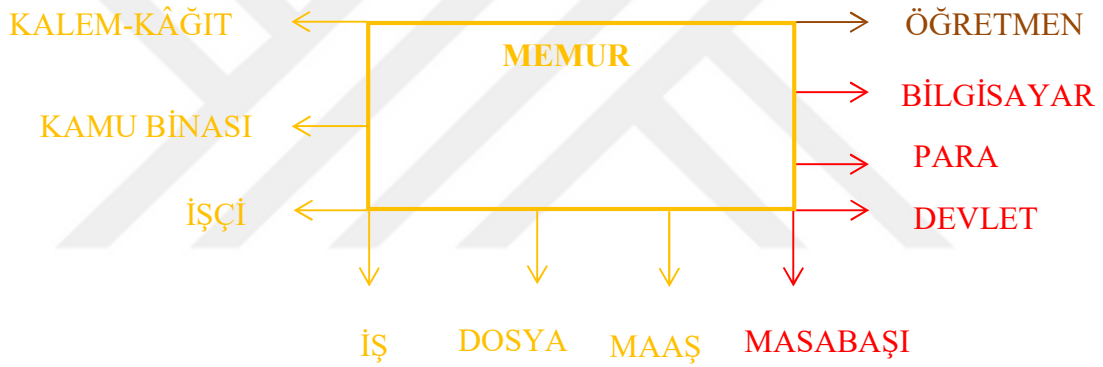
Şekil 66. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

Şekil 66 incelendiğinde bu aralıktaki cevap kavramların bilgisayar, para, devlet ve masabaşı olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramlara göre memur devletin çalışanı olan, bilgisayar üzerinde işlerini yapan ve yaygın bir ifadeyle masabaşı işleriyle uğraşan kişi olarak görülmektedir denilebilir. Burada para kavramı, memur mesleğinin gelirin atfı yapmış yada memurun kamu binalarında para sayan kişiler olduğu algısını ifade ediyor olabilir. Para kavramının, memurluğun geliri yüksek yada düşük bir meslek olarak görüldüğü yada kamu binalarında para sayan çalışan kesim olduğu algısına bir açıklık getirmede yetersiz olduğu kanısına varılmıştır.

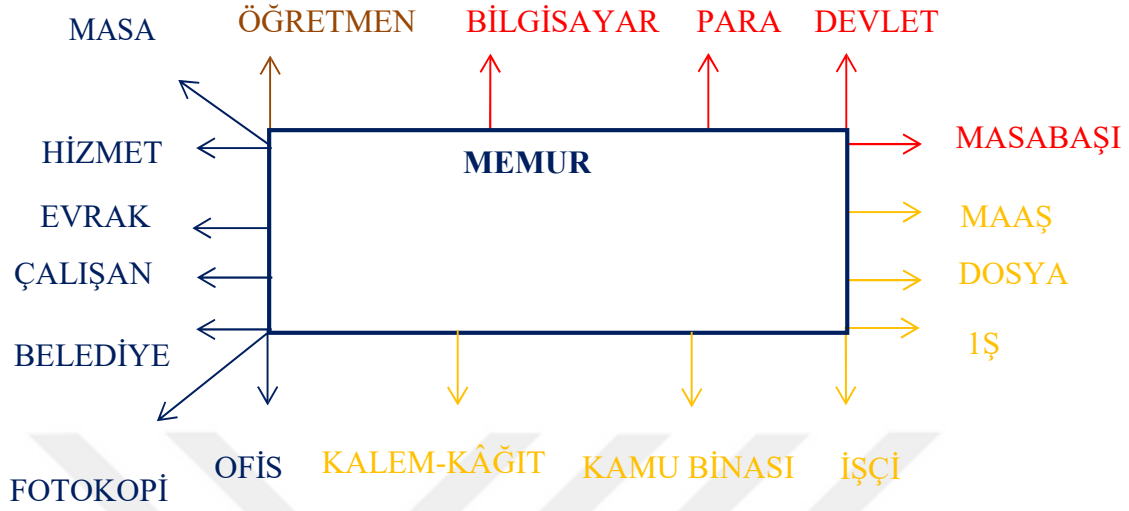
Şekil 67. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 49-30 Arası

Şekil 67’de görüldüğü gibi bu aralıktaki cevap kavramlar maaş, dosya, iş, işçi, kamu binası ve kalem-kâğıttır. Verilen kavramlardan dosya, kâğıt-kalem, bilgisayar ve masabaşı kavramları da kendi aralarında ilişkilendirilebilir. Verilen cevap kavramlardan hareketle memur-iş, memur-işçi, iş-işçi şeklinde bir eşleştirmenin yapılması mümkündür. Kamu binası cevap kavramı ile kamu binasının memurun çalıştığı kurum olduğu şeklinde bir tanım yapılabilir.

Şekil 68. Memur Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

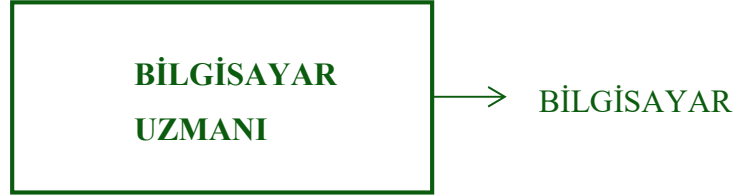

KN 29-10 Arası

Şekil 68 incelendiğinde kesme noktası 29-10 aralığındaki cevap kavramların ofis, fotokopi, belediye, çalışan, evrak, hizmet ve masa olduğu görülmektedir. Bu cevap kavramlara göre memur hizmet eden ve çalışan olarak görülmektedir. Belediye cevap kavramı, ofis cevap kavramı gibi çalışılan ortam yada kurum olarak düşünülebilir yada belediye işlerini yürütenler memurlardır denilebilir. Belediye cevap kavramının çalışılan kurum mu yoksa belediye işlerini yapanların memur olduğu mu konusunda açıklayıcı olmadığı söylenebilir. Verilen cevaplara göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun zihnindeki memurluk tanımının masabaşı, masa, dosya, evrak, kâğıt-kalem ve fotokopi ile ilişkilendirildiği ve bu şekilde memurluğa dair bir algı oluştuğu söylenebilir.

4.12.1. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Bulgular ve Yorum

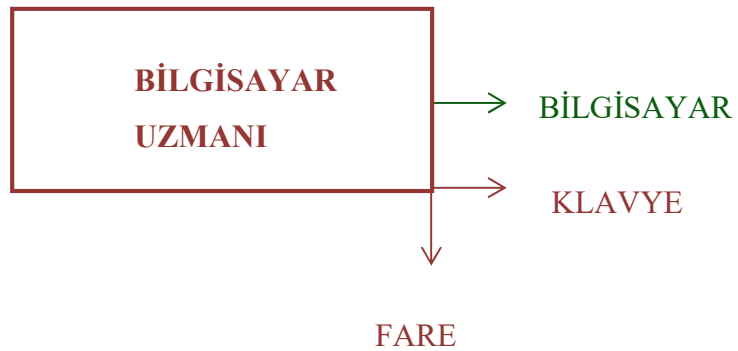
Şekil 69. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 250 ve Yukarısına Göre Oluşturulmuş Kavram Ağı

KN 250 ve Yukarısı

Şekil 69'da kesme noktası 250 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağındaki tek cevap kavramın bilgisayar olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanının adında da anlaşılacağı üzere işinin bilgisayar üzerinde ve bilgisayar olduğu verilen cevap kavramın tekrar sıklığı ile de anlaşılmaktadır. Bilgisayar cevap kavramı, bilgisayar uzmanı anahtar kavramı içinde en fazla tekrar eden (292 kez) cevap kavram olup %47.87'lik tekrar sıklığı yüzdesine sahiptir.

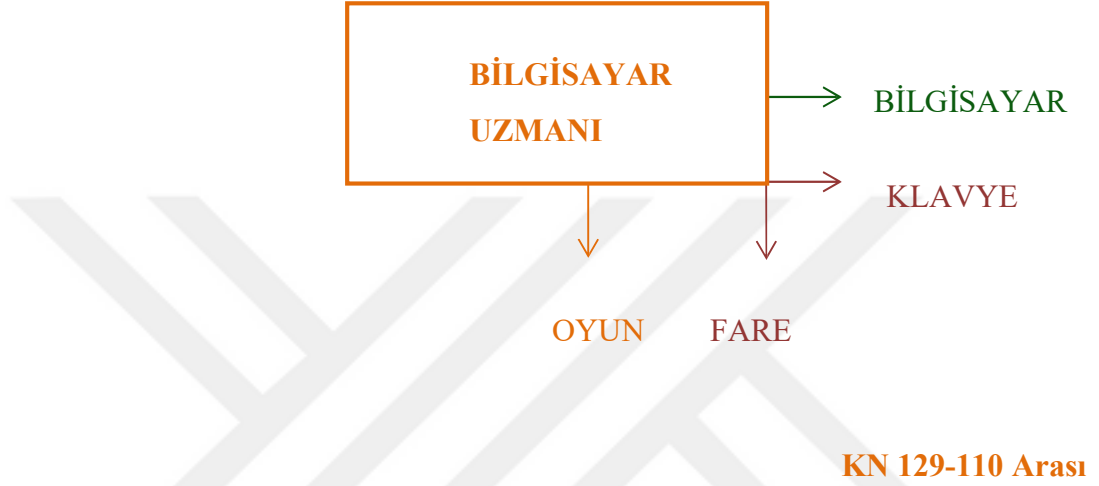
Şekil 70. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 149-130 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 149-130 Arası

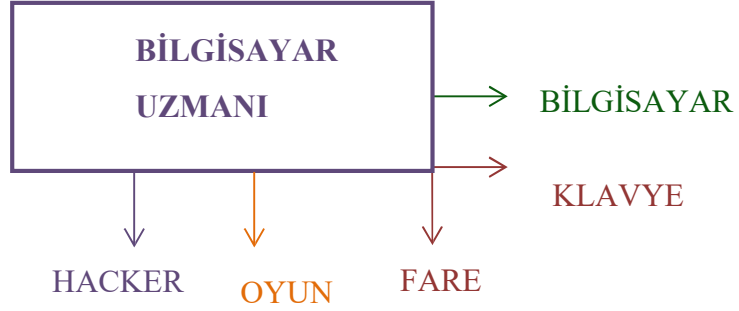
Şekil 70’te bu aralıktaki cevap kavramların klavye ve fare olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramların kendi aralarında da ilişkili olduğu söylenebilir.

Şekil 71. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 129-110 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 71’de kesme noktası 129-110 aralığındaki tek cevap kavramın oyun olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanı ve oyun ilişkilendirmesi dikkat çekici bulunmuştur. Bilgisayar uzmanı oyun yapan, oyun geliştiren yada oyun oynayan olarak görülmektedir şeklinde bir tanım yapabilmek için oyun cevap kavramının net ifadeli bir kavram olmadığı söylenebilir.

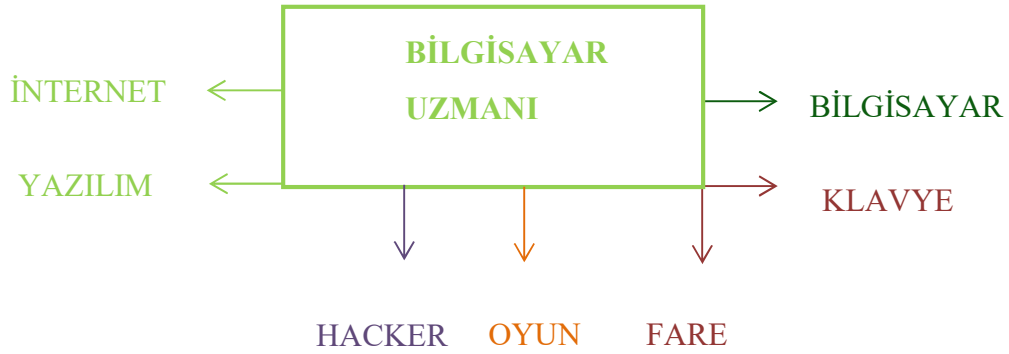
Şekil 72. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 109-90 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 109-90 Arası

Şekil 72 incelendiğinde bu aralıktaki tek cevap kavramının hacker olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanı, kurum-kuruluşların yada şahsi bilgisayarların verilerine izinsiz olarak erişerek verileri çökerten ve sisteme zarar veren hackerlik ile ilişkilendirilmiştir. Burada bilgisayar uzmanı aynı zamanda bir hacker olarak da görülmektedir denilebilir.

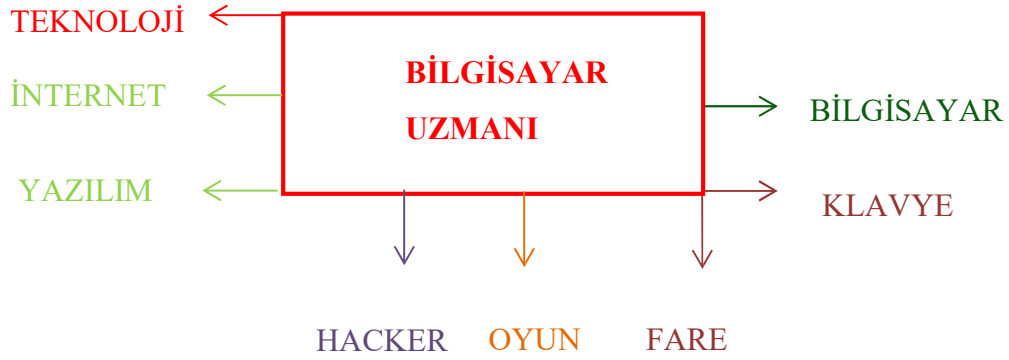
Şekil 73. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 89-70 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 89-70 Arası

Şekil 73'te verilen kavram ağına göre bu aralıktaki cevap kavramların yazılım ve internet olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanının işinin büyük bir parçasını yazılım ve internetin oluşturduğunu söylemek mümkündür.

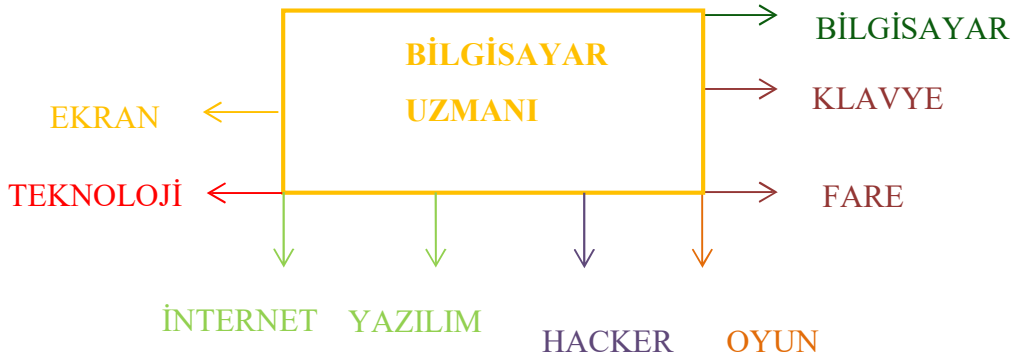
Şekil 74. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 69-50 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 69-50 Arası

Şekil 74 incelendiğinde bu aralıkta verilen tek cevap kavramın teknoloji olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanı mesleğinin günümüzde teknolojinin olmazsa olmaz mesleği olarak, gelişen teknolojiyle birlikte gelişen ve teknolojinin doğurduğu bir meslek olarak görüldüğü yorumu yapılabilir.

Şekil 75. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 49-30 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

KN 49-30 Arası

Şekil 75'te kesme noktası 49-30 aralığındaki tek cevap kavramın ekran olduğu görülmektedir. Bilgisayar uzmanı bilgisayar cevap kavramı ve dolayısıyla ekran ile de ilişkilendirilmiştir.

Şekil 76. Bilgisayar Uzmanı Anahtar Kavramına İlişkin Kesme Noktası 29-10 Arasındaki Cevap Kavramlardan Oluşturulan Kavram Ağı

Şekil 76'da kesme noktası 29-10 arasındaki cevap kavramların Ay Yıldız Team, güncelleme, cd, para, bilgisayar parçaları, tamir, bilgi, donanım, format, uzman, Google, teknolojik alet, dosya, kablo, mühendis, elektrik ve uygulama olduğu görülmektedir. Verilen cevap kavramlar bilgisayar cevap kavramı ile de yakından ilişkili olup onu tamamlayan unsurlardır. Verilen cevap kavramlardan hareketle bilgisayar uzmanının bilgisayarını tamir eden, bilgisayar konusunda uzman ve bilgisayar üzerinde uzman olabilecek kadar bilgi bilen bir kişi olarak görüldüğü yorumu yapılabilir. Bilgisayar uzmanı aynı zamanda bilgisayar mühendisi ile de ilişkilendirilmiştir. Bu aralıkta verilen cevap kavramlar arasında belki de ilgiyi en çok Ay Yıldız Team çekmektedir. Ay Yıldız Team bir Türk Hacker grubudur.

44 Gelecekte Seçmek İstenen Meslek ve Nedeni Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu araştırmada katılımcılara, verilen kelime ilişkilendirme testinden sonra gelecekte hangi mesleği ve neden seçmek istediği sorusu sorulmuştur. Katılımcı özellikleri tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Gelecekte Seçmek İstenen Meslek ve Nedeni Sorusunu Cevaplandıran Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	273	51.32
Erkek	259	48.68
Toplam	532	100

Tablo 11’de verilen gelecekte seçmek istenen meslek ve nedeni sorusunu cevaplandıran katılımcıların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde cinsiyetler arasında yakın bir dağılımın olduğu görülmektedir. Araştırmanın ikinci kısmına kelime ilişkilendirme testini dolduran 610 (%100) öğrenciden 532 (%87.21)’sinin katıldığı ve geriye kalan 78 (22 Kız (%3.61) – 56 Erkek (9.18)) (%12.79) katılımcının soruyu cevapsız bıraktığı görülmüştür. Toplam katılımcılar arasında, araştırmanın ikinci kısmına katılımında kız öğrencilerin sayı ve yüzdesinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Dağılım

Meslek	f (Kız)	%	f (Erkek)	%	Toplam	Mesleğin Toplam Cevaplandırılan Katılımcılar Arasındaki %’si
Öğretmen	84	77.78	24	22.22	108	20.3
Doktor	48	67.61	23	32.39	71	13.35
Polis	20	28.57	50	71.43	70	13.16
Asker	10	23.81	32	76.19	42	7.89
Mühendis	8	19.51	33	80.49	41	7.71
Mimar	15	68.18	7	31.82	22	4.14
Avukat	15	71.43	6	28.57	21	3.95
Hemşire	18	100	-	-	18	3.38
Psikolog	14	100	-	-	14	2.63
Bilgisayar Uzmanı	1	7.69	12	92.31	13	2.44
Futbolcu	-	-	12	100	12	2.26
Veteriner	4	33.33	8	66.67	12	2.26
Hâkim	10	90.91	1	9.09	11	2.07

Tablo 12’de öğrencilerin gelecekte olmak istediği mesleklerden %1’in üzerinde olan meslekler görülmektedir. %1’in üzerinde 13 meslek çıkmıştır. Bu 13 mesleği seçmek isteyen öğrenci sayısı, soruyu cevaplandırılan katılımcı sayısı (532)’nin 455’ini oluşturmaktadır. Bu oranı yüzde ile ifade edecek olursak ilk 13 mesleği gelecekte seçmek isteyenlerin oranı, soruyu cevaplandırılan katılımcıların %85.53’üne denk gelmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bu 13 mesleği seçmek istediği görülmektedir. Tablo incelendiğinde gelecekte öğretmenlik mesleğini seçmek isteyen öğrencilerin sayı ve yüzde olarak çokluğu dikkati çekmektedir. Öğretmen, doktor, polis, asker, mühendis, avukat ve hemşire gibi toplumda yaygın olan mesleklerin yanında onlar kadar yaygınlık kazanamamış mimar, psikolog, bilgisayar uzmanı ve futbolcu gibi mesleklerin de gelecekte seçmek istendiği dikkati çekmektedir. Tabloda gelecekte hemşire ve psikolog mesleğini olmak isteyenlerin tamamının kız, futbolcu olmak isteyenlerin de tamamının erkek öğrencilerden oluştuğu dikkati çekmiştir.

Cinsiyete göre hangi mesleklerin hangi cinsiyet tarafından gelecekte seçilmek istendiği tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Cinsiyete Göre Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Tercih Dağılımı

Meslek	Cinsiyet	f	Cinsiyetin Toplam Cevaplandıran Katılımcılar Arasındaki %'si
Öğretmen	Kız	84	15.79
Doktor	Kız	48	9.02
Hemşire	Kız	18	3.38
Mimar	Kız	15	2.82
Avukat	Kız	15	2.82
Psikolog	Kız	14	2.63
Hâkim	Kız	10	1.88
Polis	Erkek	50	9.4
Mühendis	Erkek	33	6.02
Asker	Erkek	32	6.02
Bilgisayar Uzmanı	Erkek	12	2.26
Futbolcu	Erkek	12	2.26
Veteriner	Erkek	8	1.5

Tablo 13'te hangi mesleğin hangi cinsiyet tarafından daha çok seçilmek istendiği, soruyu cevaplandıran öğrenciler arasındaki sayıları ve yüzdesi ile ifade edilmiştir. Tablo incelendiğinde öğretmen, doktor, hemşire, mimar, avukat, psikolog ve hâkim mesleğini olmak isteyenlerin kız öğrenciler; polis, mühendis, asker, bilgisayar uzmanı, futbolcu ve veteriner mesleğini olmak isteyenlerin de erkek öğrenciler olduğu görülmektedir. Verilen meslekler ve tercih eden cinsiyetlerin, toplumda bir algı olan bazı mesleklerin kadınlara bazılarınsa erkeklere uygun olduğu düşüncesine atıfta bulunduğu ve bunu da doğrular nitelikte söylenebilir.

Tablo 14. Cinsiyete Göre Gelecekte Seçmek İstenen Mesleklere İlişkin Tercih Dağılımında %1'in Altına Düşen Meslekler

Meslek	Cinsiyet	f	Cinsiyetin Toplam Cevaplandıran Katılımcılar Arasındaki %'si
Bordo Bereli	Erkek	5	0.94
Pilot	Erkek	5	0.94
Astsubay	Erkek	3	0.56
Jandarma	Erkek	3	0.56
Oyun	Erkek	3	0.56
Tasarımcısı			
Memur	Erkek	3	0.56
Acil Tıp	Erkek	2	0.38
Teknisyeni			
Uzman Çavuş	Erkek	2	0.38
İmam	Erkek	2	0.38
Basketbolcu	Erkek	2	0.38
Berber	Erkek	2	0.38
Bankacı	Erkek	1	0.19
Kuran Kursu	Erkek	1	0.19
Hocası			
Oto Fabrika	Erkek	1	0.19
Kurucusu			
Yönetmen	Erkek	1	0.19
Tacir	Erkek	1	0.19
Hacker	Erkek	1	0.19
Mobilya	Erkek	1	0.19
Üreticisi			
Politikacı	Erkek	1	0.19
Araba Tamircisi	Erkek	1	0.19
Oto Elektrikçi	Erkek	1	0.19
Marangoz	Erkek	1	0.19
Ustası			
Arkeolog	1 Kız - 1 Erkek	1	0.19
Oyuncu	Kız	3	0.56
Astronot	Kız	3	0.56
Yazar	Kız	3	0.56
Savcı	Kız	3	0.56
Diyetisyen	Kız	3	0.56
Müziyen	Kız	2	0.38
Eczacı	Kız	2	0.38
Moda	Kız	2	0.38
Tasarımcısı			
Tercüman	Kız	1	0.19

Tablo 14'te cinsiyete göre meslek seçiminde %1'in altında kalan meslekler görülmektedir. %1'in altındaki meslekleri gelecekte olmak isteyen öğrencilerin sayısı 77 olup bu da araştırmada soruyu cevaplandıran katılımcıların %14.47'sine denk gelmektedir. En çok olmak istenen ve aynı zamanda %1'in üzerinde kalan 13 mesleğin dışında araştırmada tabloda görüldüğü gibi 32 farklı meslek türü belirlemiştir. Tabloda çok farklı alanlardan mesleklerin olduğu görülmektedir. Tablo 13 ve 14 incelendiğinde gelecekte seçmek istenen meslek ve nedeni sorusunu cevaplandıran öğrencilerin 45 farklı meslek türünü olmak istedikleri tespitine varılmıştır. Öğrencilerin gelecekte olmak istediği mesleklerden hareketle meslekler şu şekilde sınıflandırılabilir:

Tablo 15. Mesleklerin Sınıflandırılması (Öğrencilerden Alınan Cevaplara Göre)

Eğitim Alanındaki Meslekler	Sağlık Alanındaki Meslekler	Fen Bilimleri ve Teknik Bilimler Alanındaki Meslekler	Güvenlik Bilimleri Alanındaki Meslekler	Hukuk Alanındaki Meslekler	Sosyal Bilimler Alanındaki Meslekler	Spor Bilimleri Alanındaki Meslekler
Öğretmen	Doktor Hemşire Veteriner Diyetisyen Acil Tıp Teknisyeni Eczacı	Mühendis Mimar Bilgisayar Uzmanı Pilot Astronot Oyun Tasarımcısı	Asker Polis Astsubay Bordo Bereli Jandarma Uzman Çavuş	Avukat Hâkim Savcı	Psikolog Arkeolog	Futbolcu Basketbolcu

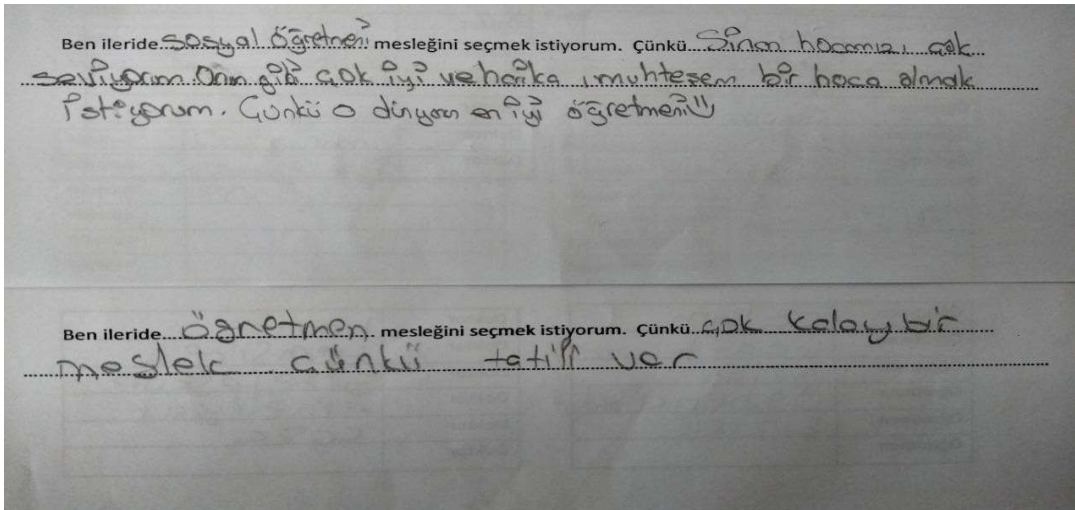
Diğer: berber, imam, kuran kursu hocası, oto fabrika kurucusu, tacir, mobilya üreticisi, araba tamircisi, oto elektrikçi, marangoz ustası...

Araştırmada buraya kadar verilen tablolarda (Tablo 12, 13 ve 14) öğrencilerin gelecekte olmak istediği mesleklere dair nicel bilgilere yer verilmiştir. Öğrencilerin hangi mesleği neden seçtikleri tablolar halinde araştırmanın buradan sonraki kısmında ifade edilmiştir. Öğrencilerin gelecekte seçmek istedikleri mesleklerin nedenlerine ilişkin dağılımı esas alan tablolarda %1'in üzerinde kalan 13 meslek ele alınmıştır.

Tablo 16. Gelecekte Öğretmenlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Öğretmenlik Mesleği	f	%
Çocuk Sevgisi	35	32.41
Derse Olan Sevgi	23	21.3
Öğretme ve Bilgi Aktarma İsteği	22	20.37
İlgi Duyma	11	10.19
Kolay ve Maddi Olarak Rahat Olduğu İnancı	10	9.26
İyi Nesiller Yetiştirme İsteği	4	3.7
Kendini Yetenekli Bulma	3	2.78
Toplam	108	100

Tablo 16’da gelecekte öğretmen olmak isteyenlerin neden öğretmenliği seçtiği konusunda ifadeler yer almaktadır. Çocuk sevgisinin, öğretmenliği seçme konusunda büyük bir neden olduğu görülmektedir. Kelime ilişkilendirme testinde öğretmen anahtar kavramına verilen sevgi cevap kavramının öğrencilerin mesleği tercih etmesinde çocuk sevgisi, derse olan sevgi ve ilgi duymak olarak etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin zihnindeki öğretmenlik algısına göre mesleğin kolay ve maddi olarak rahat olduğu algısı dikkati çekmektedir. Tabloda sundukları nedenler dolayısıyla gelecekte öğretmenlik mesleğini seçmek isteyen öğrencilerden kız öğrenciler, % 77.78 ile mesleğin bayan mesleği olarak görüldüğü algısını doğrular niteliktedir.

Ben ileride öğretmen mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü seviyorum ilgi duyuyorum
güzelde ve benim için insanlar yetiştirmek istiyorum

Ben ileride öğretmen mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü öğretmene yeni, doğru
ve doğru bilgiler vermek istiyorum çünkü bilgi artırıyor. Seviyorum

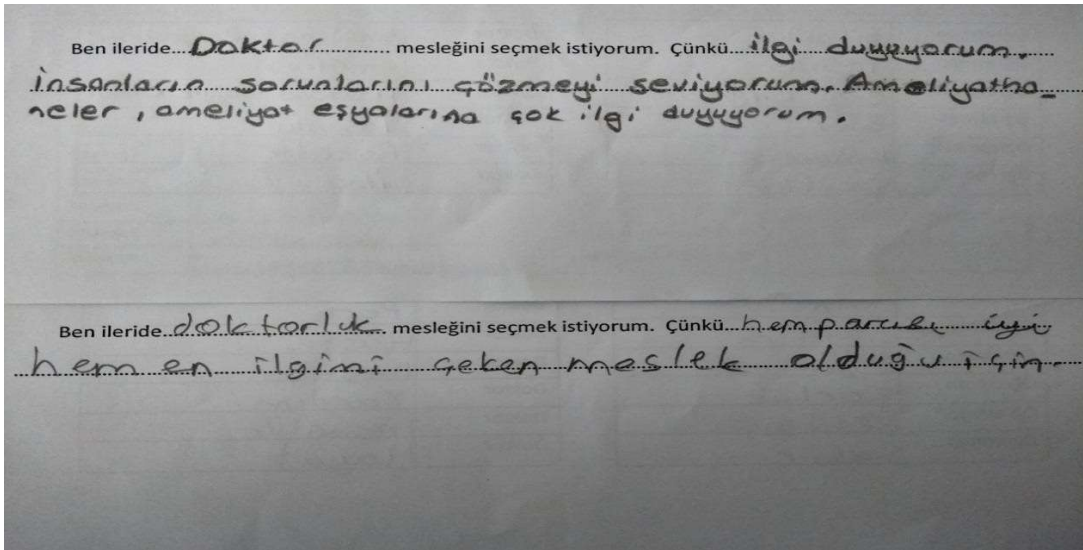
Ben ileride matematik öğretmeni mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü matematiği seviyorum
çok seviyorum.

Ben ileride öğretmen mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü bu mesleği
çok seviyorum ve ona yeteneğim olduğunu
düşünüyorum.

Tablo 17. Gelecekte Doktorluk Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Doktorluk Mesleği	f	%
İyileştirme ve İnsanlara Yardım İsteği	33	46.48
İlgi Duymak	24	33.8
Çocuk Sevgisi	6	8.45
Belirli Bir Organ ve İşlevine Duyulan Merak	4	5.63
Geliri Yüksek Bir Meslek Olarak Görülmesi	4	5.63
Toplam	71	100

Tablo 17’de gelecekte doktor olmak isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılım görülmektedir. İyileştirme ve insanlara yardım isteği nedenini sunanların fazla oluşu dikkati çekmektedir. Çocuk sevgisinin öğretmenlik gibi doktorluk mesleğini seçmede de etken olduğu görülmektedir. Nedenler arasında belirli bir organ ve işlevine duyulan merakın da bu mesleği seçmede etkili olduğu görülmüştür. Geliri yüksek bir meslek olarak görülüp mesleği geliri dolayısıyla seçmek isteyenlerin varlığı da dikkati çekmektedir. Tabloda verilen nedenleri sunan öğrencilerin %67.61’ini kız öğrencilerin oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Ben ileride doktor mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü insanların birbirinde
güzelliklerini isteniyorum ve seviyorum

Ben ileride çok doktor mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü çocuklara plajim
ve sevgi benim saktır. Okulda çocuk doktoru mesleğini ^{istiyem} _{dim.}

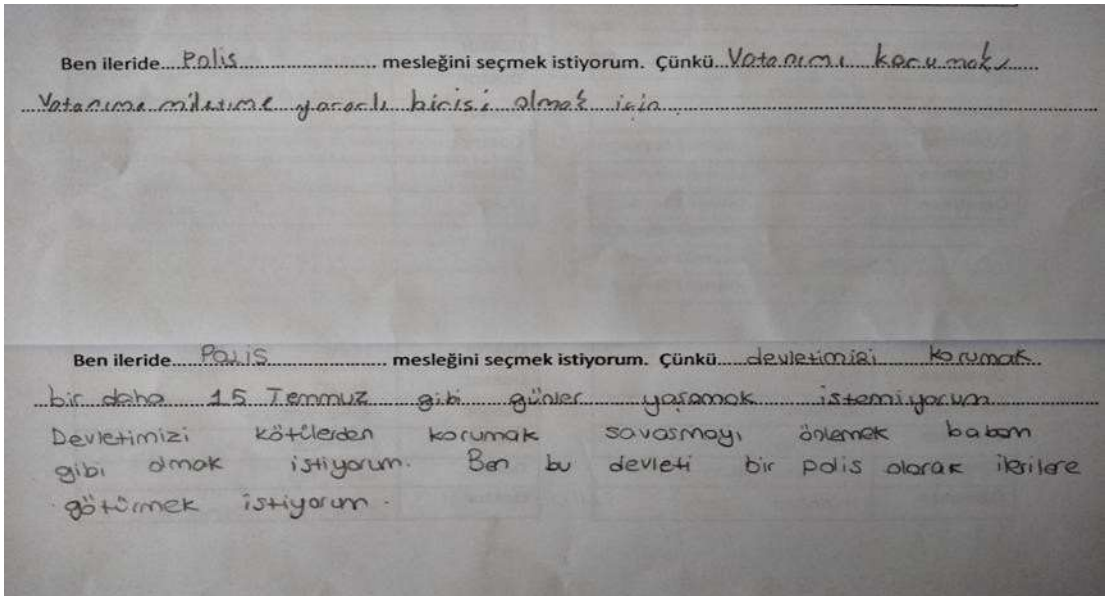
Ben ileride beyin cerrahi mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü 5 yaşında bebi
hayatını kurtuyorum ve insanlara yardım etmek bir de
beynin yapısını merak ediyorum.

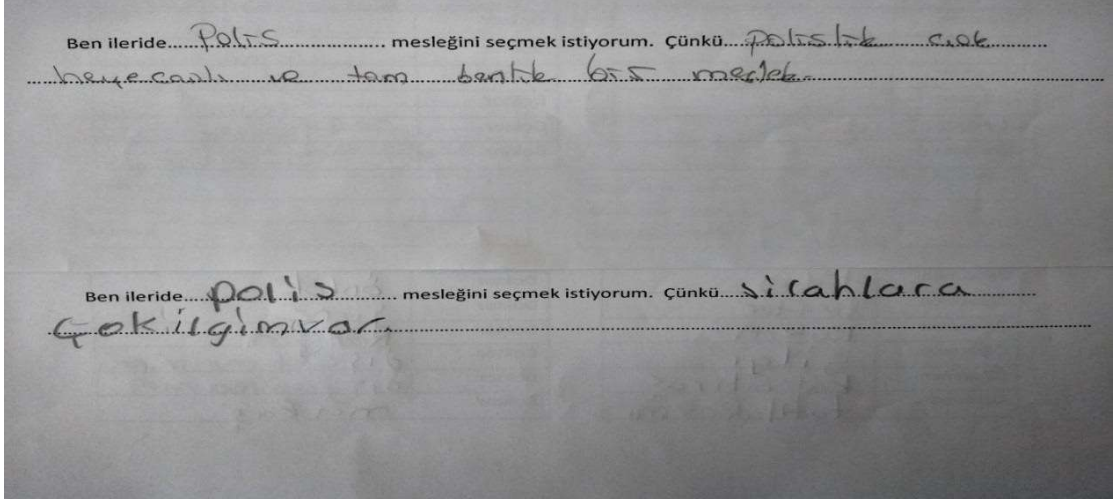
Ben ileride Kalp cerrahi mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü insanlara yardım etmesi
istiyorum. Özellikle kalp alanında kendini geliştirmek istiyorum

Tablo 18. Gelecekte Polislik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Polislik Mesleği	f	%
Vatanı Koruma İsteği	39	55.71
İlgi Duymak	21	30
Güvenlik Malzemelerine İlgi	3	4.29
Vatana Hizmet Etme ve Yararlı Olma İsteği	3	4.29
Macera Dolu Olarak Görülmesi	4	5.71
Toplam	70	100

Tablo 18’de de görüldüğü gibi en fazla sunulan neden vatani koruma isteğidir. Araştırmada gelecekte polis olmak isteyen ve bu nedenleri sunan öğrencilerin %71.43’ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu durum polislik mesleğinin erkek mesleği olarak görüldüğü algısını doğrular niteliktedir. Özellikle erkek öğrencilerin silah, jop, kelepçe, çelik yelek vb. güvenlik malzemelerine olan ilgileri, kelime ilişkilendirme testinde verdikleri cevap kavramlarla da görülmektedir. Kelime ilişkilendirme testinde polis anahtar kavramına tutuklamak, yakalamak, çatışma, savaş gibi cevap kavram verenlerin bu mesleği seçmek istediği ve bu mesleği macera dolu olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Verilen nedenlerin üzerinde, kelime ilişkilendirme testinde de ifade edildiği gibi 15 Temmuz’un etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 19. Gelecekte Askerlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Askerlik Mesleği	f	%
Vatani Koruma İsteği	22	52.38
İlgi Duymak	8	19.05
Savaş ve Savunma	4	9.52
Malzemelerine İlgi		
Vatana Hizmet Etme İsteği	4	9.52
Macera Dolu Olarak	4	9.52
Görülmesi		
Toplam	42	100

Tablo 19’da gelecekte askerlik mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılım incelendiğinde sunulan nedenlerin polislik mesleğini seçmek isteyenlerin nedenleriyle aynı olduğu görülmektedir. Bu mesleği seçmek isteyenlerin gelecekte uzman çavuş, astsubay, bordo bereli gibi meslekleri yapmak istedikleri görülmüştür. Verilen nedenleri sunanların %76.19’unu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Askerlik mesleğinin daha çok erkek öğrencilerin dikkatini çektiğine rastlanılmıştır.

Ben ileride Bordobereli mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü Vatanı savunmak istiyorum.

Ben ileride Özel Harekats mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü Onlara karşı bir ilgim var ve çok seviyorum onları gördüce dayguları varım

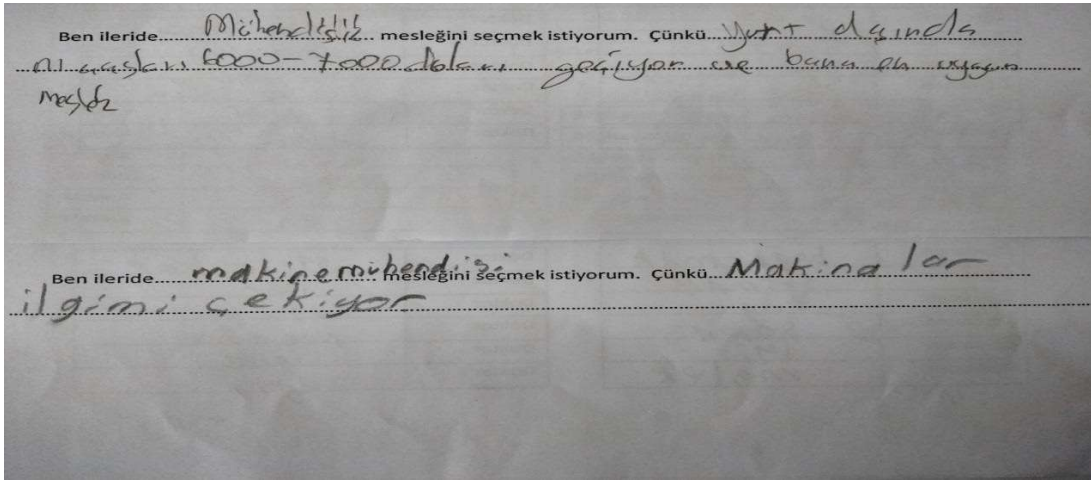
Ben ileride Asker mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü Vatanı milletini, Beyoğlunu Korumak istiyorum.

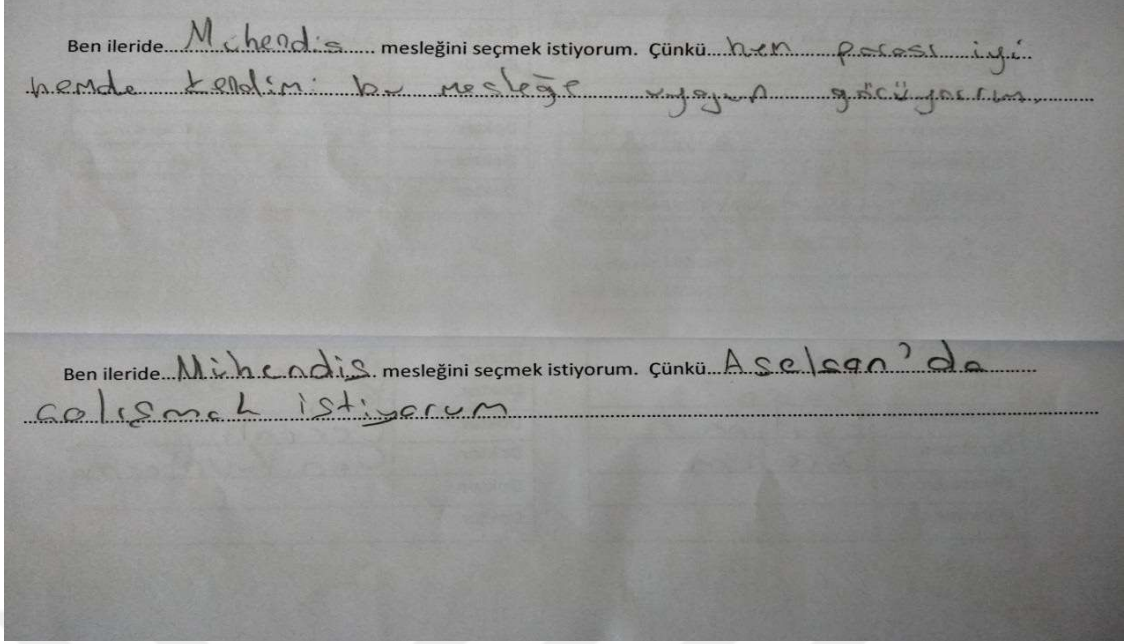
Ben ileride Asker-Pilot mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü harika bir meslek ben küçükliğümden beri asker olmak istiyordum

Tablo 20. Gelecekte Mühendislik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Mühendislik Mesleği	f	%
İlgi Duymak	30	73.17
Teknolojik Gelişmelere	7	17.07
Duyulan Merak		
Buluş Yapabilme	2	4.88
Düşüncesi		
Geliri Yüksek Bir Meslek	2	4.88
Olarak Görülmesi		
Toplam	41	100

Tablo 20’de gelecekte mühendislik mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılımda mühendislik mesleğine ilgi duymanın fazla olduğu görülmektedir. Teknolojide yaşanan gelişmelerin bu mesleği seçmede etkili olduğu ve teknolojik gelişmelerin ilgi çekici bulunduğu söylenebilir. Verilen nedenler arasında mühendisliği buluş yapabilme düşüncesi ile seçmek isteyen öğrencilerin olduğu da görülmektedir. Kelime ilişkilendirme testinde mühendisliğin geliri yüksek bir meslek görülüp para cevap kavramı ile ifade edilmesi, verilen nedenlerden olan geliri yüksek bir meslek olarak görülmesi ile de ilişkilendirilebilir. Mühendislik mesleğini seçmek isteyenlerin %80.49’unu erkek öğrencilerin oluşturduğu ve mühendisliğin de erkek mesleği olarak görüldüğü algısını doğrular nitelikte sonuçlara ulaşıldığı söylenebilir.

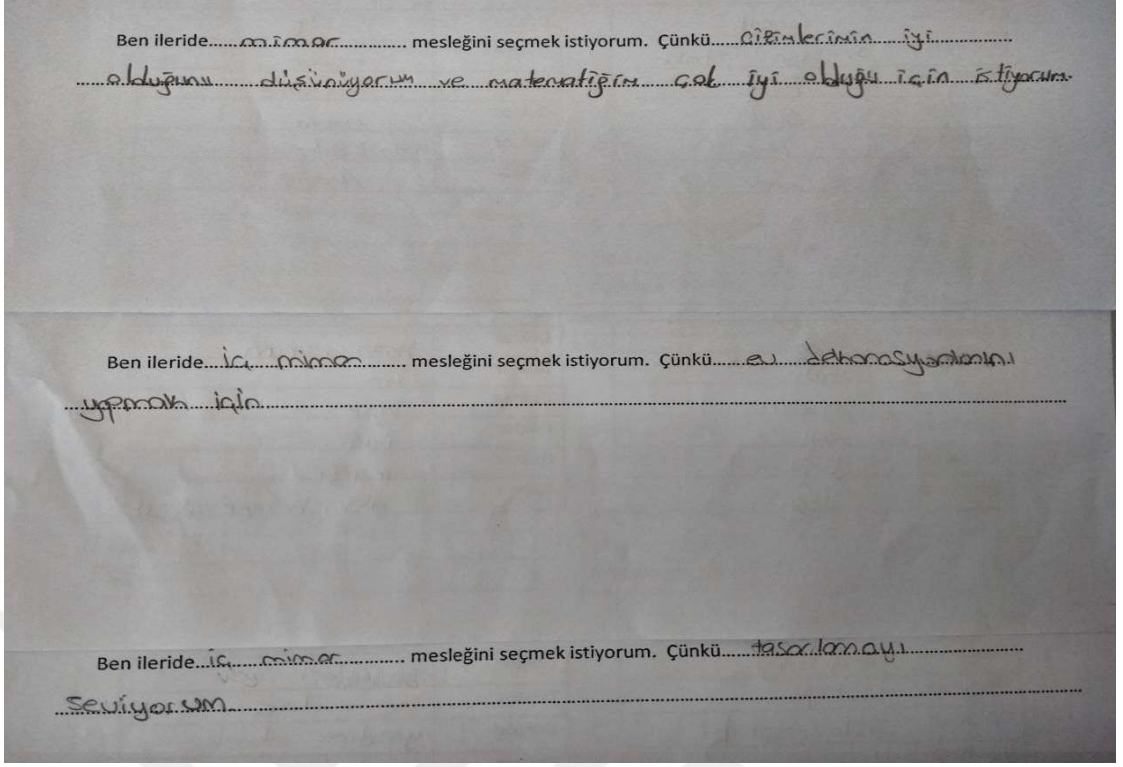

Tablo 21. Gelecekte Mimarlık Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Mimarlık Mesleği	f	%
İlgi Duymak	12	54.55
Çizim Yeteneği Olduğu	6	27.27
Düşüncesi		
Tasarım Sevgisi ve Merakı	4	18.18
Toplam	22	100

Tablo 21’de gelecekte mimarlık mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılımda mesleğin, çizim yapmak isteği, tasarım sevgisi ve ilgisinden dolayı seçilmek istendiği görülmektedir. Bu mesleği gelecekte seçmek isteyenlerin %68.18’inin, tasarım ve çizime daha yatkın olarak görülen kız öğrencilerden oluştuğu dikkati çekmiştir.

Tablo 22. Gelecekte Avukatlık Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Avukatlık Mesleği	f	%
İlgi Duymak	8	38.1
Adaleti Sağlama İsteği	7	33.33
Konuşma ve Ezber Yeteneğine İlgi	3	14.29
Hakkı Savunma İsteği	2	9.52
Geliri Yüksek Bir Meslek Olarak Görülmesi	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 22’de gelecekte avukatlık mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılımda dikkati çeken ilk neden, kelime ilişkilendirme testinde de ifade edildiği gibi konuşma ve ezber yeteneğine ilgi duyuluyor oluşudur. Verilen cevaplar göz önüne alındığında toplumdaki adalet sisteminin yetersiz bulunduğu ve toplumda bir haksızlığın olduğu algısının doğurduğu rahatsızlığın bu mesleği seçmede etkili olduğu görülmektedir.

Mesleğin gelirine dair algının, hem kelime ilişkilendirme testinde hem de mesleği seçme nedeninde görüldüğü söylenebilir. Cinsiyet bazında ele aldığımızda bu mesleği gelecekte seçmek isteyenleri %71.43'ünü kız öğrencilerin oluşturduğu görülmüştür.

Ben ileride.....Avukat..... mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü.....İnsanları savunmak hak ettikleri cezaları almalarını insanlara atılan pft cezaları ortaya çıkartmak istiyorum.

Ben ileride.....avukat..... mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü.....kışık yasalardan beri ilgim mesabım yeteneğim var.

Ben ileride.....Avukat..... mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü.....gırtları islergiydiği rübe ve gelini yüzünden

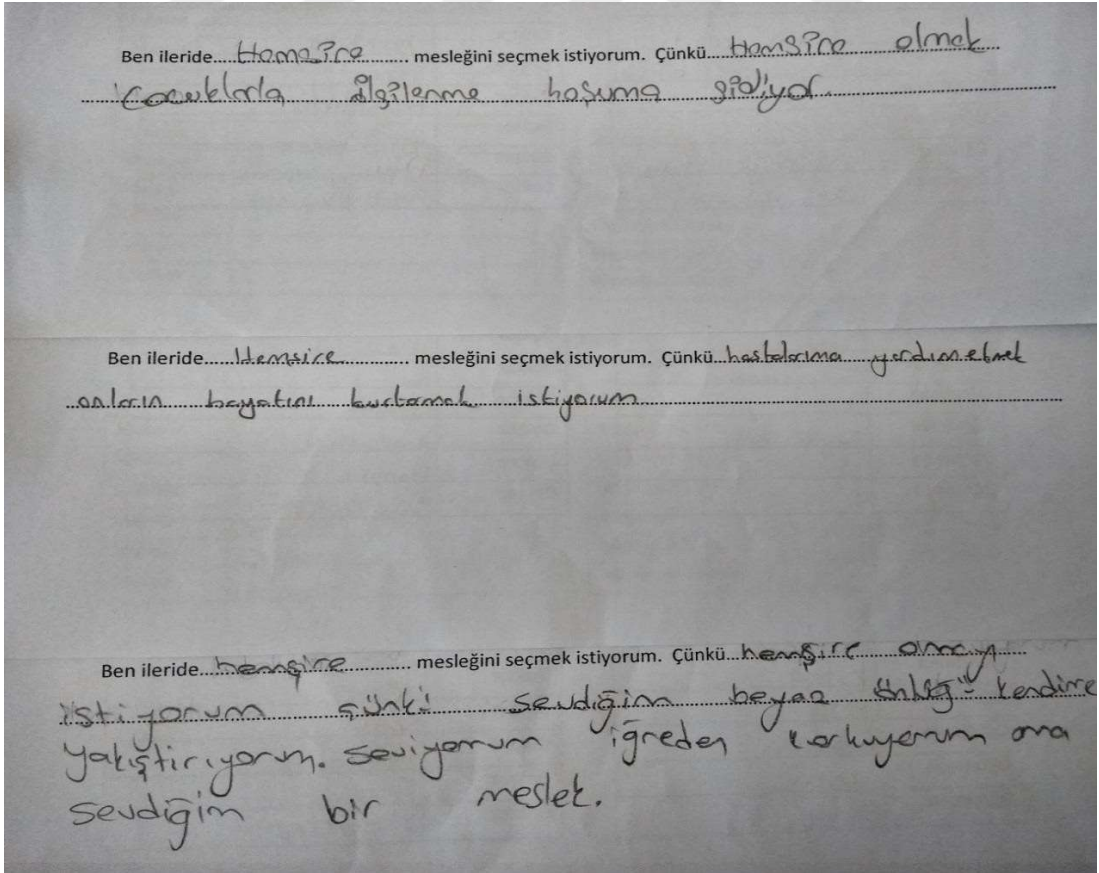
Ben ileride.....avukat..... mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü.....ülkemizdeki adalet sistemini ar buluyorum.

Ben ileride.....Avukat..... mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü.....çok para var.....

Tablo 23. Gelecekte Hemşirelik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Hemşirelik Mesleği	f	%
İlgi Duymak	11	61.11
İnsanlara Yardım İsteği	4	22.22
Çocuk Sevgisi	3	16.67
Toplam	18	100

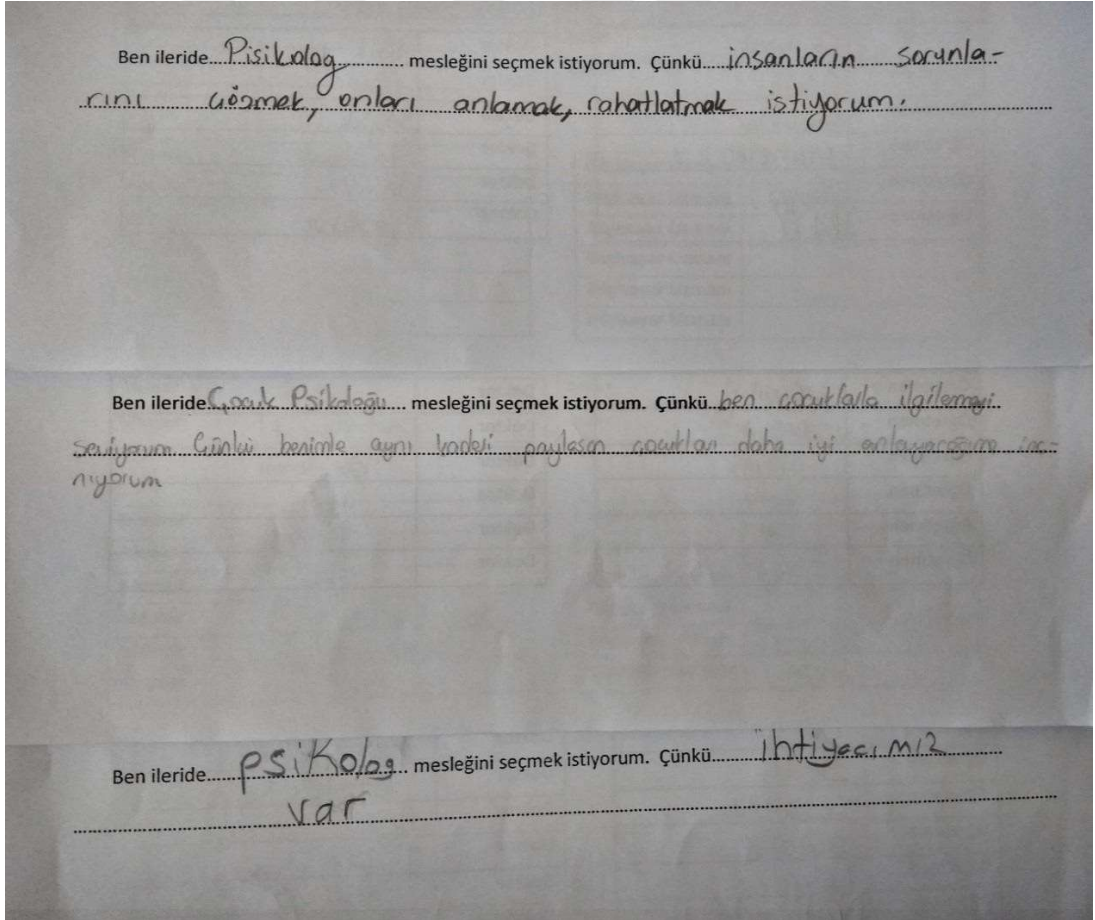
Tablo 23'te gelecekte hemşirelik mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılımda, öğretmenlik ve doktorluk mesleğinde de neden olarak sunulan çocuk sevgisinin, hemşirelik mesleğini seçmede etkili olduğu dikkati çekmektedir. Önlüğe ilgi ve insanlara yardım isteği de bu mesleği seçmede sunulan diğer nedenlerdendir. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin tamamının kız öğrencilerden oluştuğu, mesleğin bayan mesleği olarak görüldüğü algısını doğrular niteliktedir.

Tablo 24. Gelecekte Psikolog Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Psikologluk Mesleği	f	%
Sorunları Çözme İsteği	5	35.71
İnsanlara Yardım İsteği	3	21.43
Çocuk Sevgisi	3	21.43
İlgi Duymak	3	21.43
Toplam	14	100

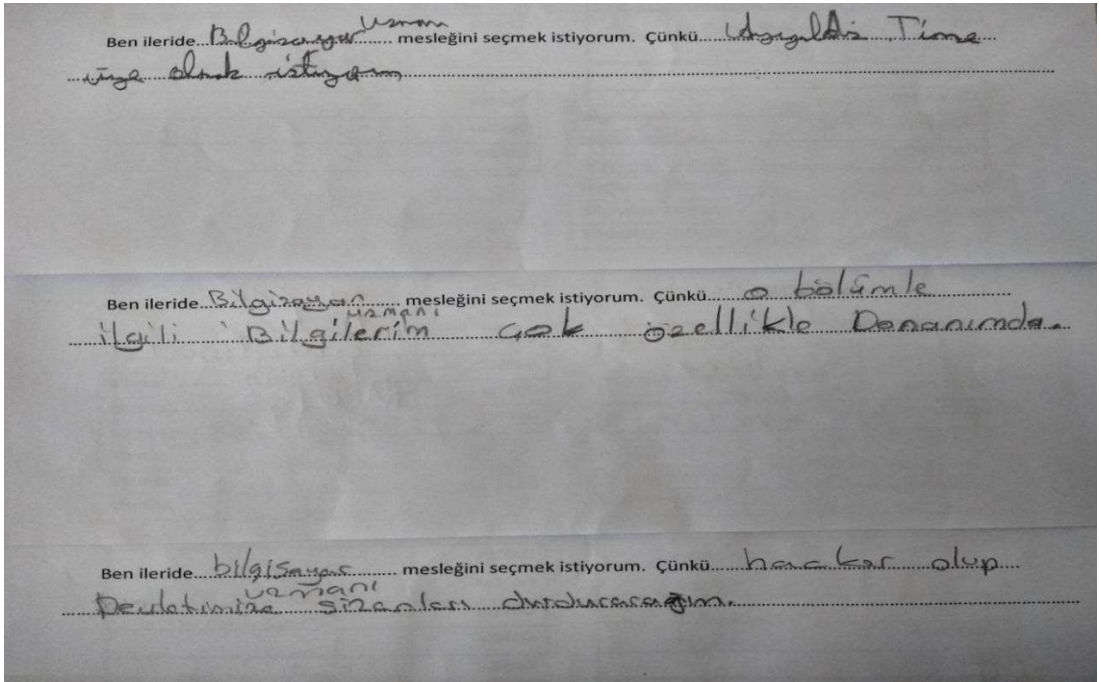
Tablo 24 incelendiğinde gelecekte psikolog mesleğini seçmek isteyenlerin sunduğu neden olarak yine öğretmen, doktor ve hemşire olmak isteyenlerin de ifade ettiği çocuk sevgisinin olduğu dikkati çekmektedir. Çocuğa olan sevginin birçok farklı meslekte o mesleği seçme üzerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin tamamının kız öğrencilerden oluşu dikkati çeken diğer bir bulgu olmuştur.

Tablo 25. Gelecekte Bilgisayar Uzmanı Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Bilgisayar Uzmanlığı Mesleği	f	%
Teknolojik Gelişmelere Duyulan Merak	9	69.23
İlgi Duymak	3	23.08
Siber Güvenliği Sağlama İsteği	1	7.69
Toplam	13	100

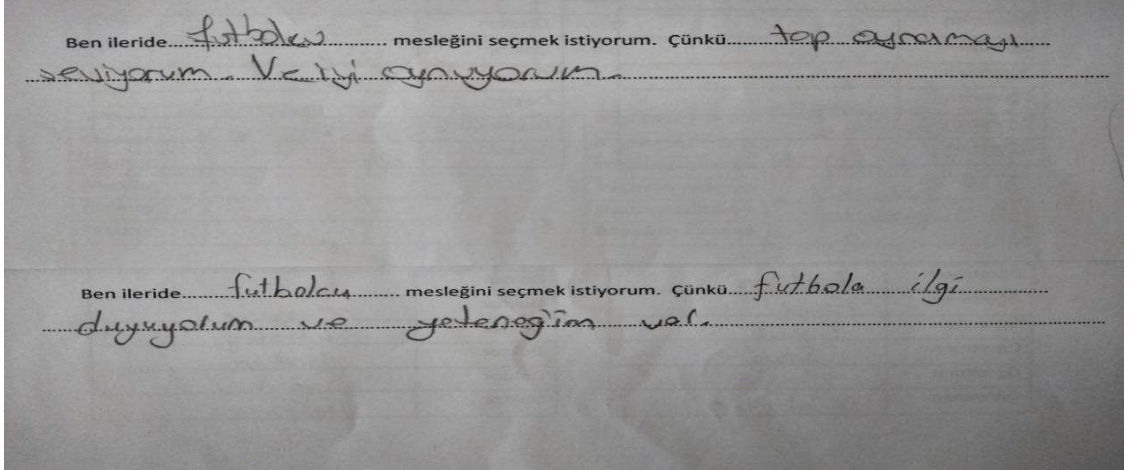
Tablo 25'te gelecekte bilgisayar uzmanı mesleğini seçmek isteyenlerin nedenlerine ilişkin dağılımda dikkati siber güvenliği sağlama isteği çekmektedir. Kelime ilişkilendirilme testinde bilgisayar uzmanı anahtar kavramına öğrencilerin hacker cevap kavramını vermesi ile siber güvenliği sağlama ilişkilendirilebilir. Hacker cevap kavramını veren öğrencinin aynı zamanda bilgisayar uzmanı olmak istediği nedenininse siber güvenliği sağlama isteği olduğu gözlemlenmiştir. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin %92.31'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin teknolojiye olan ilgilerinin kız öğrencilere göre daha fazla olduğu hem kelime ilişkilendirme testine hem de gelecekte seçmek istenen meslek ve nedeni sorusuna verilen cevaplarla anlaşılmaktadır.

Tablo 26. Gelecekte Futbolculuk Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Futbolculuk Mesleği	f	%
Yeteneği Olduğu Düşüncesi	4	33.33
Spora Olan İlgi	8	66.67
Toplam	12	100

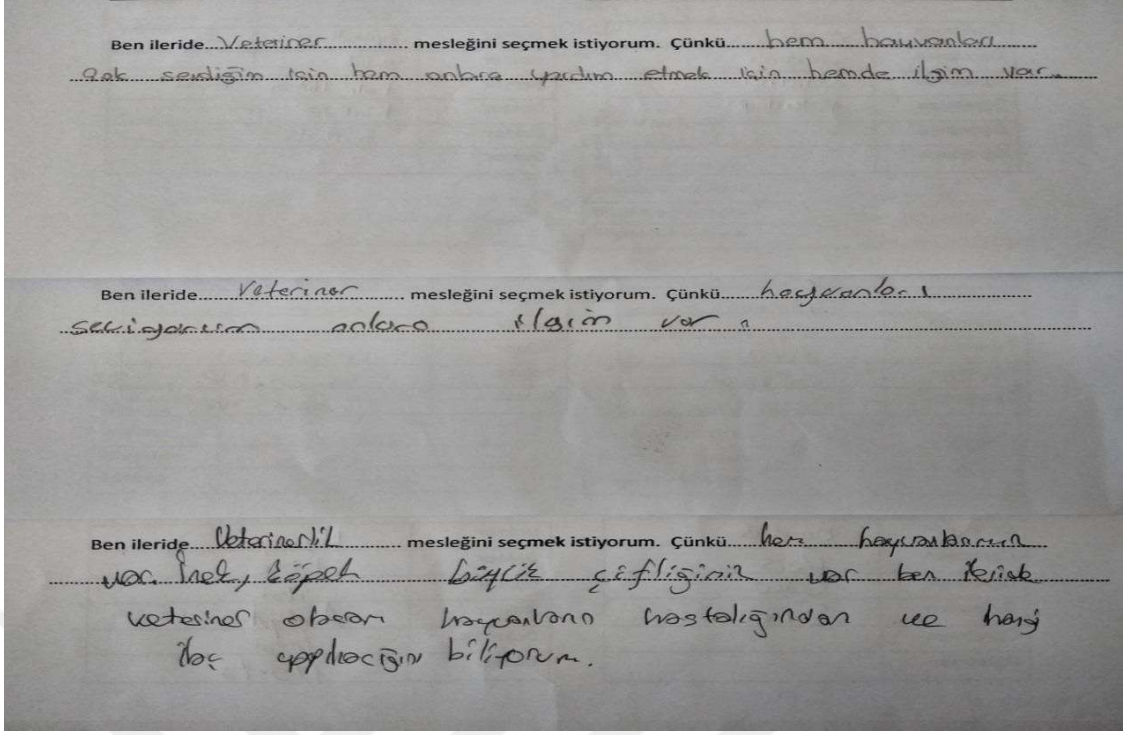
Tablo 26’da gelecekte futbolculuk mesleğini seçenlerin nedenleri görülmektedir. Bu mesleği seçmede bireyin yetenekli olduğuna olan inancı ve spora ilgisi çıkması en muhtemel cevaplardandır. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin tamamını erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu da futbolculuğun erkek mesleği olduğu algısını doğrular niteliktedir.

Tablo 27. Gelecekte Veterinerlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Veterinerlik Mesleği	f	%
Hayvan Sevgisi	12	100
Toplam	12	100

Tablo 27’de gelecekte veteriner olmak isteyenlerin nedeni görülmektedir. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin %66.67’sini erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 28. Gelecekte Hâkimlik Mesleğini Seçmek İsteyenlerin Nedenlerine İlişkin Dağılım

Hâkimlik Mesleği	f	%
Mahkeme ve Anayasaya İlgisi	5	45.45
Adaleti Sağlama İsteği	4	36.36
Cübbe ve Ezber	2	18.18
Yeteneğine İlgisi		
Toplam	11	100

Tablo 28'e bakıldığında gelecekte hâkimlik mesleğini seçmek isteyenler ile avukatlık mesleğini seçmek isteyenlerin aynı nedenleri sunduğunu söylemek mümkündür. Gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin %90.91'inin kız öğrencilerden oluştuğu görülmüştür.

Ben ileride Hakim mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü adlet bir nes
ülkenin direğidir.

Ben ileride hakim mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü insanlara adaletin
gücünü göstermek istiyorum ve her insana adaleti sağlamak
istiyorum

Ben ileride Hakim mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü Sualulara gerek-
tiği cezaı verebilmek için.

Ben ileride hakimlik mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü mahkemelere ve anayasalara
ilgi duyuyorum.

Ben ileride Hakim mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü onların ahlakı
anayasanın maddeleri ezberleyip takır takır saymaları vs.

BÖLÜM – V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen frekans-yüzde tablolarının ve kelime ilişkilendirme testinden hareketle oluşmuş kavram ağlarına ilişkin bulguların sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçlarından elde edilen çıkarımlarla da önerilerde bulunulmuştur.

5.1 Sonuçlar

Bu araştırmada yedinci sınıf öğrencilerinin mesleklere dair bilgileri, mesleklerin onların zihninde hangi kavramlar ile karşılık bulduğu ve nasıl ilişkilendirildiği ile mesleklerin seçiminde nelerin etkili olduğu sorusu kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla yoklanmıştır. Araştırmanın bulgular ve yorumlar kısmındaki verilerden şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

1. Anahtar kavram olarak verilen 10 meslek ile ilişkilendirilen toplam 1705 cevap kavrama ulaşılmış ve bu cevap kavramların dağılımında sayı ve dolayısıyla yüzde olarak birbirine yakınlığın olduğu görülmüştür.

2. Anahtar kavram olarak verilen öğretmenlik mesleğine öğrenciler tarafından 178 cevap kavram üretilmiş ve öğrencilerin cevap kavram üretmekte zorlanmadığı görülmüştür. Bu kaniya varmada öğrencilerin yaşamı boyunca öğretmenleri ile sürekli etkileşimde bulunuyor yani okullarda öğrenim görüyor olmalarının yanında çocuk yaşta oynadıkları oyunlarda öğretmenlik rolüne bürünmeleri gibi bir nedenin de etkili olabileceği söylenebilir. Verilen cevap kavramlar göz önüne alındığında, kavramların hepsi öğretmenlik mesleğini tanımlamakta ve doğru bir ilişkilendirilmenin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının öğretmenleri ile iyi bir iletişim kurduğu ve bunu da sevgi cevap kavramı ile veri toplama aracına yansıttığı görülmüştür. Öğretmenin de öğrencilerine duyduğu sevgi ve dersini severek anlatması çalışmanın ikinci kısmı olarak görülen gelecekte seçmek istenen meslek ve nedeni sorusunda öğrenciler için mesleği seçmede bir neden olmuştur. Yani öğrencilerin burada öğretmenlerini rol model aldığı ve bir kısmının da kendisi gibi olmak istediği öğretmenin adını verdiği görülmüştür. Toplumun her yaş grubunda yaygın ve

değiştirilmesi güç bir kanı olan öğretmenliğin uzun bir yaz tatili olduğu, kolay ve maddi olarak rahat görüldüğü algısı öğrencilerin gelecekte bu mesleği seçmek istemesinde etkili olmuştur. Gelecek nesillerin kaderinin, eğitimcilerin elinde olduğu inancını taşıyan öğrencilerin bu mesleği iyi nesiller yetiştirmek için gelecekte olmak istediği görülmüştür. Buradan öğretmenlik mesleğinin üstlendiği sorumluluğun ve vizyonun önemi anlaşılmaktadır. Genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin meslek hakkında beklenen cevaplar, ilişkilendirmeler ve nedenler sunduğunu söylemek mümkündür.

3. Anahtar kavram olarak verilen doktorluk mesleğine öğrenciler tarafından 174 cevap kavram üretilmiş ve cevap kavram üretmede öğrencilerin zorlanmadığı gözlemlenmiştir. Verilen cevap kavramlardan olan önlük, ilgi duymak olarak gelecekte seçmek isteyen öğrencilerin sunduğu bir neden olmuştur. Belli bir üniformaya sahip mesleklere öğrencilerin ilgi duyup hayranlık beslediği gerçeği, mesleği olmak istemelerinde neden olarak kendine yer bulmuştur. Verilen cevap kavramların hemşire anahtar kavramında da görüldüğüne rastlanılmıştır. Doktor ile olumsuz yönde bir etkileşimi olan öğrencilerin korku cevap kavramını verdiği görülmüştür. Çocuk sevgisinin bu mesleği seçmede çocuk doktoru olarak etkisini gösterdiği bulgusuna rastlanılmıştır. Bu mesleği gelecekte seçmek isteyen öğrencilerin ameliyathaneye, cerrahi aletlere ve belli bir organın işleyişine ilgi duyduğu görülmüştür. Geliri yüksek bir meslek olarak görüldüğü algısının, mesleğin öğrenciler tarafından gelecekte seçilmesinde cazip bir neden olduğu söylenebilir. Verilen cevap kavramların tamamının doktorluk mesleğini tanımlıyor olmasında öğrencilerin doktor ile etkileşimde bulunması, hasta olduklarında doktora gitmeleri ve çocuk yaşlarda oynadıkları oyunlarda doktor rolüne bürünmeleri gibi nedenlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür.

4. Anahtar kavram olarak verilen avukatlık mesleğine öğrenciler tarafından 180 cevap kavram üretilmiş ve cevap kavram üretmede öğrencilerin zorlanmadığı gözlemlenmiştir. Avukatlık mesleği dışında verilen cevap kavramlar arasında olan hâkimlik ve savcılık mesleklerinin de hukuk alanıyla ilişkilendirildiği görülmüştür. Avukatlık mesleğinin çok konuşan, ezber gücünün iyi olduğu ve çok para kazanan meslek olduğu algısına rastlanılmıştır. Bu algının aynı zamanda gelecekte bu mesleği seçmek isteyen öğrencilerin üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Toplumdaki adalet sisteminin öğrenciler tarafından yetersiz görülüp toplum üzerinde etkili olamayışı

gelecekte bu mesleği seçmek isteyen öğrencilerin bir nedeni olmuştur. Öğrencilerin cevap kavramlar üretmesinde 15 Temmuz'un öğrencilerin zihninde bıraktığı izlenimin etkili olduğu görülmüştür. Verilen cevap kavramların hepsi avukat anahtar kavramı ile yakın ilişkili kavramlar olup kavramlarda yanılı olduğu bulgusuna rastlanılmamıştır.

5. Anahtar kavram olarak verilen mühendislik mesleğine öğrenciler tarafından 170 cevap kavram üretilmiştir. Mühendis anahtar kavramının en fazla inşaat cevap kavramıyla ilişkilendirilmesi mühendisliğin sadece yada daha çok inşaat üzerine gelişmiş bir meslek dalı olduğu algısını doğurmuştur. Bu algının oluşmasında öğrencilerin yaşadıkları çevrede kentsel dönüşüm projelerinin gerçekleştiriliyor olması ile şehirlerin farklı bir görüntüye kavuşması etkili olabilir. Mühendis anahtar kavramında çizim ve tasarım gibi cevap kavramların oluşu ve bu kavramların mimar anahtar kavramında da oluşu her iki mesleğe dair ortak algıların olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin mühendislik dalları ile ilgili bilgi düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. En çok bilinen mühendislik alanlarının elektrik, makine, inşaat ve köy yerleşim yerinde öğrenim gören öğrencilerin ifade ettiği ziraat mühendisliği olduğu gözlemlenmiştir. Geleceğin mühendislik dalları olarak görülen alanlarda öğrencilerin, haklarında bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin mühendisliği geliri yüksek bir meslek olarak gördüğü bulgusuna ve bu durumun da gelecekte bu mesleği seçmede etkili olduğuna rastlanılmıştır. Tekrar sıklığı onun altında olan kavramlar da göz önüne alındığında, verilen anahtar kavram ile ilgili üretilen cevap kavramlarda uzak ilişkilendirmelerin de olduğu görülmüştür. (Mühendis-çimento, mühendis-beton gibi).

6. Mühendis anahtar kavramında görülen ziraat mühendisi cevap kavramını veren öğrencilerin araştırmaya katılan 2 köy ortaokulundan olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bu cevap kavramı vermesinde tarım ve hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı köy yerleşim yerinin etkisi olduğu görülmüştür.

7. Anahtar kavram olarak verilen hemşirelik mesleğine öğrenciler tarafından 170 cevap kavram üretilmiştir. Verilen cevap kavramların birçoğunun doktor anahtar kavramında da verildiği görülmüştür. Hemşire anahtar kavramı ile ilişkilendirilen ölüm cevap kavramının ilginç bulunduğu söylenebilir. Bu mesleği gelecekte olmak isteyen öğrencilerin tamamının kız olduğu, mesleğin bayanlar için en uygun görülen

mesleklerden biri olduğu algısını doğrulamaktadır. Çocuk sevgisinin gelecekte bu mesleği seçmede etkili bir neden olduğu görülmüştür. Verilen cevap kavramların bu meslek ile yakın ilişkili kavramlar olduğu görülmüştür.

8. Anahtar kavram olarak verilen polislik mesleğine öğrenciler tarafından 200 cevap kavram üretilmiştir. Hakkında en fazla cevap kavram üretilen meslek olmasında verilen cevap kavramlar göz önüne alındığında 15 Temmuz'un, yazılı ve görsel medyanın ve polisiye dizilerinin etkili olduğu görülmüştür. Mesleğin özellikle erkek öğrenciler tarafından gelecekte olmak istendiği görülmüştür. Silah, çelik yelek, üniforma ve telsiz gibi polislik mesleğini tanımlayan unsurlara olan ilgi gelecekte bu mesleği seçmede etkili olmuştur. Öğrencilerin zihnindeki polislik mesleğinin yakalama, kovalama ve tutuklama ile ilişkilendirildiği ve macera dolu olarak görüldüğü bulgusuna rastlanılmıştır. Macera dolu olarak görülmesi, gelecekte bu mesleği olmak istemede bir etken olmuştur. Ayrıca öğrencilerin izlediği polisiye dizilerinin de mesleği macera dolu olarak görmelerinde bir neden olmuştur demek mümkündür. Verilen cevap kavramların polislik mesleğiyle yakın ilişkili olup mesleği tanımladığı söylenebilir.

9. Anahtar kavram olarak verilen mimarlık mesleğine öğrenciler tarafından 150 cevap kavram üretilmiş, cevap kavram üretmekte öğrencilerin zorlandığı ve verilen cevap kavramların sürekli tekrar ettiği görülmüştür. Mühendislik mesleğinde verilen bazı cevap kavramların mimarlık mesleğinde de verildiği görülmüştür. Mühendislik mesleğinde mimar ve çizim cevap kavramının verilmesi, mühendisliğin de çizim yapması, mühendisin aynı zamanda mimar olarak görüldüğü algısını doğurmuştur. Aynı şekilde mimarlık mesleğine de mühendis cevap kavramı verilmiş iki meslek arasında ortak algıların olduğu ve net bir ayırımın yapılamadığı görülmüştür. Öğrencilerin cevap kavram üretmesinde, izledikleri mimari dekorasyon programının etkisinin olduğu görülmektedir. Mimarlığın, yeteneği olanların icra edebileceği bir meslek olarak görüldüğü bulgusuna rastlanılmıştır. Tasarıma ilgi ve çizim yeteneği olduğu düşüncesi gelecekte bu mesleği olmak istemede önemli bir neden olmuştur. Tekrar sıklığı onun altında olan cevap kavramlar da göz önüne alındığında birçok kavram ile mimarlık mesleği arasında uzak ilişkilendirmelerin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin cevap kavram üretmede zorlandıkları için verilen altı kutucuğu da dolduramadığı, birçoğununsa kutucukları tamamen boş bıraktığı görülmüştür.

10. Anahtar kavram olarak verilen askerlik mesleğine öğrenciler tarafından 195 cevap kavram üretildiği görülmüştür. Verilen cevap kavramlardan bir kısmının polislik mesleğine de verildiği görülmüştür. Öğrencilerin kavram üretmede zorlanmayışlarının sebepleri olarak 15 Temmuz'un öğrencilerin zihnindeki varlığı, yazılı ve görsel medya aracılığıyla gündemin takip ediliyor oluşu, vatani koruma, kahramanlık ve askerliği konu edinmiş televizyon dizilerinin izleniyor oluşu ve polis anahtar kavramında cevap kavram üretme ve mesleği seçmede de neden olabilecek özellikle erkek öğrencilerin oyun çağlarında yakalama-kovalama içeren oyunlar oynaması gibi nedenler gösterilebilir. Verilen cevap kavramların hepsi askerlik ile yakından ilişkili olup kavramlarda kavram yanlışlarına rastlanılmamıştır. Bu mesleği gelecekte olmak isteyenlerin çoğunun erkek öğrencilerden oluştuğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin fizik gücü gerektiren ve macera dolu olarak görülen mesleklerle daha ilgili oldukları ortaya çıkmıştır.

11. Anahtar kavram olarak verilen memurluk mesleğine öğrenciler tarafından 145 cevap kavram üretilmiştir. Öğrencilerin cevap kavram üretmede zorlandığı ve verilen cevap kavramların sürekli tekrar ettiği görülmüştür. Tekrar sıklığı onun altında kalan cevap kavramların çok oluşu dikkati çekmiştir. Anahtar kavrama verilen kutucukların tamamının doldurulamadığı ve birçok öğrencinin de kutucukların tamamını boş bıraktığı görülmüştür. Memur denince birçok öğrencinin aklına ilk gelen şeyin öğretmen olduğu ve bazı öğrencilerin sadece öğretmen cevap kavramını verip diğer kutucukları boş bıraktığı görülmüştür. Memur kimdir, ne iş yapar sorusuna dair öğrencilerden net ve açıklayıcı bir cevap alınmadığı söylenebilir. Öğrencilerin verdiği para cevap kavramının, toplumda da var olan memurların maaşlarının düşük olduğu algısına mı yoksa memurların devlet kurumlarında para sayan insanlar olduğu algısına mı atıfta bulunduğu hakkında net bir cevap olmadığı söylenebilir. Genel olarak bakıldığında memur mesleği hakkında öğrencilerin yeterince bilgi sahibi olmadığı gözlemlenmiştir.

12. Anahtar kavram olarak verilen bilgisayar uzmanı cevap kavramına öğrenciler tarafından 143 cevap kavram üretilmiştir. Öğrencilerin cevap kavram üretmede zorlandıkları görülmüştür. Bilgisayar uzmanı mesleğinin toplumda diğer meslekler kadar yaygın olmayışı, öğrencilerin yakın çevrelerinde bu mesleği icra edenlerin az oluşu yada hiç olmayışı da cevap kavram üretmede zorlanmalarına bir neden olabilir. Araştırmada bilgisayar uzmanı ile hacker kavramının ilişkilendirildiği

görülmüştür. Her ikisinin de bilgisayarı çok iyi bildiğine ve bilgisayar uzmanının aynı zamanda bir hacker olduğu inancına rastlanılmıştır. Bilgisayar uzmanının oyun cevap kavramıyla ilişkilendirilmesinde oyun kavramının yeterince net bir kavram olamayacağı görülmüştür. Bilgisayar ve teknoloji ile ilgili bilgileri diğerlerine göre daha fazla ve bilgisayar ile daha yakından ilgilenen öğrencilerin verilen kutucukların çoğunu doldurmuş oldukları görülmüştür. Verilen cevap kavramların çoğunun, erkek öğrencilerden alındığı ve gelecekte bu mesleği seçmek isteyenlerin de daha çok erkek öğrenciler olduğu görülmüştür.

13. Anahtar kavramlara verilen tüm cevap kavramlar göz önüne alındığında öğrencilerin meslekler hakkında genel tabloya bakıldığında yeterli görülebilecek kadar bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

14. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olan kelime ilişkilendirme testinde en yüksek kesme noktası 450 ve yukarısı çıkmıştır. Kesme noktası 450 ve yukarısına göre oluşturulmuş kavram ağına hemşire anahtar kavramında 450 kez iğne cevap kavramının verilmesiyle rastlanılmıştır. Anahtar kavram olarak verilen mesleklerde en düşük kesme noktası aralığı 189-170 aralığı ile başlamıştır. Bu aralığa da memur anahtar kavramında 170 kez tekrar etmiş öğretmen cevap kavramıyla rastlanılmıştır.

15. Verilen cevap kavramların tekrar sıklığına göre oluşturulmuş kesme noktası aralıklarına bakıldığında hızlı düşüşlerin olduğu görülmüştür. Örneğin memur anahtar kavramında 189-170 aralığından hızlı bir düşüşle 69-50 aralığına gelinmiştir. En hızlı düşüş memur anahtar kavramında olmuştur. Aynı şekilde öğretmen anahtar kavramında kesme noktası 249-200 aralığından 169-150 aralığına, avukat anahtar kavramında 249-200 aralığından 149-130 aralığına, hemşire anahtar kavramında 450 ve yukarisından 149-130 aralığına, polis anahtar kavramında 400 ve yukarisından 129-110 aralığına, mimar anahtar kavramında 249-200 aralığından 169-150 aralığına, asker anahtar kavramında 300 ve yukarisından 189-170 aralığına ve bilgisayar uzmanı anahtar kavramında da 250 ve yukarisından 149-130 aralığına doğru hızlı düşüşler olduğu görülmüştür. Kesme noktası aralıklarında hızlı düşüşlerin görüldüğü kavram ağlarında aynı zamanda öğrencilerin cevap kavram üretmede üzerinde daha fazla düşündüğü görülmüştür.

16. Kesme noktası aralıklarında hızlı düşüşlerin görülmesi, öğrencilerden alınan cevap kavramların tekrar sıklığına bağlıdır. Herkes tarafından en çok bilinen ve ilişkilendirilen cevap kavramlar doğal olarak yüksek kesme noktası aralıklarında çıkmaktadır. Kesme noktası aralıklarında düşüşler oldukça verilen cevap kavramlarda da çeşitlilik olmaktadır.

17. En fazla verilen cevap kavramların, kesme noktası 29-10 aralığında çıktığı görülmüştür. Bu aralık, çalışmada en az tekrar eden cevap kavramların aralığı olmakla birlikte kavram çeşitliliğinin en fazla olduğu aralıktır.

18. En fazla kavram ağı şekli öğretmen ve doktor anahtar kavramında (9 kez), en az kavram ağı şekli de memur anahtar kavramında (4 kez) çıkmıştır.

19. Araştırmada öğrencilerin gelecekte olmak istediği mesleklere bakıldığında kız öğrencilerin eğitim, sağlık ve hukuk alanındaki meslekleri olmak istediği, erkek öğrencilerinse fen bilimleri ve teknik bilimler, güvenlik bilimleri ve spor bilimleri alanındaki meslekleri olmak istediği görülmüştür.

20. Araştırmada gelecekte olmak istenen mesleklere verilen cevaplardan olan Kur'an kursu hocası ve imamlık mesleğinin araştırmaya dâhil olmuş İmam-Hatip Ortaokulundan geldiği görülmüştür. Okulların türünün de meslek seçimi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bekleviş'in (2007) çalışmasında tıp ve mühendislik bölümüne ilgisi olan öğrencilerin daha çok fen lisesinde okuyan öğrenciler olduğu, iktisat ve işletme bölümüne ilgisi olan öğrencilerin daha çok anadolu lisesinde okuyan öğrenciler olduğu ve sosyal ve siyasal bölümlere ilgisi olan öğrencilerinse daha çok düz liselerde okuyan öğrenciler olduğu bulgusu, okul türlerinin meslek seçimi üzerinde etkisi olduğunu destekler niteliktedir.

21. Araştırmada gelecekte veteriner olmak isteyen öğrencilerin bir kısmının tarım ve hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı araştırmaya dâhil iki köy ortaokulundan olduğu ve dolayısıyla yaşanan ortamın ve yaşantıların meslek seçmede etkili olduğu görülmüştür.

22. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin, çevrenin sosyo-ekonomik düzeyinin, anne-babanın eğitim durumu ve mesleğinin verilen cevap kavramlar üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Vurucu'nun (2010) çalışmasında meslek lisesini seçmede etki eden faktörler olarak ankete katılan öğrencilerin %29'u ailelerini, %8'i arkadaşlarını,

%6'sı çevreyi, %3'ü akrabalarını, %3'ü de meslek lisesi mezunlarını bir neden olarak göstermektedir. Bu bulgular da meslek seçiminde, yaşanan çevrenin ve ailenin etkisi olduğunu göstermektedir.

23. Öğrencilerin anahtar kavram olarak verilen mesleklere verdikleri cevap kavramlara ve gelecekte seçmek istediği mesleklere sundukları nedenlere bakıldığında yazılı ve görsel medyanın öğrenciler tarafından takip edildiği görülmüştür. Tokcan ve Yiter'in (2015) çalışmasında kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş deprem kavramına öğrencilerin Van ve Kızılay cevap kavramını verdiği görülmüştür. Depremin Van Depremi ve Kızılay ile ilişkilendirilmesi, gündemin takip edildiğinin bir göstergesi olarak bu araştırmada da çıkan sonucu desteklemektedir. Yazılı ve görsel medyanın öğrenciler tarafından takip edildiği bulgusunu destekleyen bir diğer çalışma olarak, Tokcan ve Topkaya'nın (2017) çalışmasında kelime ilişkilendirme testinde Ortadoğu anahtar kavramına öğrencilerin Suriye, savaş, Işid, Esad, göç, terör gibi cevap kavramlar vermiş olması ve dolayısıyla gündem ile ilişkilendirilmiş olması gösterilebilmektedir.

5.2 Öneriler

Yedinci sınıf öğrencilerinin çeşitli meslek grupları hakkındaki algılarını kelime ilişkilendirme testi ile yoklayan ve gelecekte öğrencilerin meslek seçiminde rol oynayan faktörleri belirleyen bu araştırmada çıkan sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğrencilere kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilen mesleklerin aynı zamanda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarafından da gelecekte seçmek istediği meslek olduğu görülmüş fakat bunun yanında gelişen ve değişen teknoloji ile birlikte geleceğin meslekleri olarak gösterilen meslekleri seçmek isteyenlerin olmadığı ve dolayısıyla bu mesleklerin öğrenciler tarafından bilinmediği görülmüştür. Öğrenciler çeşitli meslek grupları hakkında bilgilendirilmeli ve mesleklerin tanıtımına önem verilmelidir.
- Kelime ilişkilendirme testinde, teste konu olabilecek diğer konulara göre öğrencilerin, hakkında daha çok bilgi sahibi olduğu meslekler

konusu ele alınmış ve kavram yanlışlığına rastlanılmamıştır. Meslekler ile uzak ilişkilendirmelerin olduğu görülmüştür. Bu uzak ilişkilendirmeleri iyileştirebilmek için meslekler konusu üzerinde hem okulların rehberlik servisleri hem de dersinde meslekler konusunu işleyen Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencileri bilgilendirmelidir.

- Sosyal Bilgiler ders kitaplarında geleceğin meslekleri olarak gösterilen mesleklere daha çok yer verilmeli ve görseller ile zenginleştirilmelidir.
- Sosyal Bilgiler dersinde meslekler konusu işlenirken öğrencilere öğretmenin seçtiği çeşitli meslekler yada öğrencinin olmak istediği meslek ile ilgili öğrenciden bu mesleği araştırması, bununla ilgili drama, canlandırma yada resim, afiş gibi etkinliklerle sınıf ortamında sunması istenilebilir. Bu sayede çok ve farklı meslek grupları daha yakından tanınmış olur.
- Öğrencileri ilgi, yetenek ve beklentileri doğrultusunda olmak istediği mesleklere yönlendirirken aile ile işbirliği içinde olunmalı ve öğrencilerin mesleği seçmesinde etkisi olan aileye de bu konuda bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Öğrencilere gelecekte seçmek istediği meslek ile ilgili bilgiler verirken kaynak kişilere yönlendirmeler de yapılabilir.
- Öğrencilerin gelecekte olmak istediği meslek ile ilgili niçin o mesleği seçtiği konusunda sunduğu nedenlerden olan, mesleğin kolay ve rahat bir meslek olarak görülmesi, uzun tatili olduğu algısı ve çok para kazanan bir meslek dalı olduğu inancı, vb. gibi algılamalarına neden olan durumlar araştırılmalıdır.
- Sosyal Bilgiler alanında ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin meslekler hakkındaki bilgi ve tutumları üzerine ele alınmış çalışmaların eksikliğini giderebilmek için meslekler konusu farklı ölçme değerlendirme teknikleri kullanarak ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (2002). *Sosyal duygunun gelişiminde bireysel psikoloji* (Çev. H. Özgü). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Altun, A., Doğan, Y. & Uzun, E. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 6. sınıf ders kitabı*, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Aydemir, A. (2014). *Ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin beşeri coğrafya kavramlarına ilişkin algılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aytekin, A. (2005). *Meslek seçimini etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler (Isparta örneği) etiketler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Bahar, M. & Özatlı, S. (2003). Kelime İletişim Testi Yöntemi ile Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Canlıların Temel Bileşenleri Konusundaki Bilişsel Yapılarının Araştırılması. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 75-85.
- Bahar, M., Johnstone, A.H. & Sutcliffe, R.G. (1999). Investigation of students' cognitive structure in elementary genetics through word association tests. *Journal of Biological Education*, 33, 134-141.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. & Bıçak, B. (2006). *Geleneksel ve Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bekleviş, F. (2007). *Öğrencilerin mesleki ilgi alanlarının ve ailenin meslek seçimine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Bozgeyikli, H., Bacanlı, F., & Doğan, H. (2009). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin mesleki karar verme yetkinliklerinin yordayıcılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 125-136.

Bozgeyikli, H., Bacanlı, F., & Doğan, H. (2009). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Karar Verme Yetkinliklerinin Yordayıcılarının İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 125-136.

Büyüköztür, Ş., Çakmak, Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri (Geliştirilmiş 12. Baki)*. Ankara: Pegem Akademi.

Canal, M. (2013). *Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinde mesleklerle ilgili yapılan etkinliklerin öğrencilerin meslek seçimine etkisinin analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çalışkan, H. & Yiğittir, S. (2011). Özel öğretim yöntemleriyle Sosyal Bilgiler öğretimi. Tay, B. & Öcal, A. (Ed.), *Sosyal Bilgilerde ölçme ve değerlendirme (224-290, 2.baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Efiliti, E. (1998). *Mesleki rehberliğin meslek seçimine etkisi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Eren, F. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin bilişim teknolojileri algılarının kelime ilişkilendirme testi kullanılarak incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Evirgen, Ö. F., Özkan, J., Öztürk, S. & Özdural, Z. (2017). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 5. sınıf ders kitabı*, MEB Devlet Kitapları, İstanbul: Bilnet Matbaacılık.

Gezer, M. (2010). *Kariyer planlamasında meslek seçiminin önemi: meslek lisesi son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Hamamcı, Z., Bacanlı, F. & Doğan, H. (2013). İlköğretim ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinde mesleki ve eğitsel kararlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 284-299.

Işıklar, A. & Bozgeyikli, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimlerinin demografik faktörler açısından incelenmesi. *The Journal of SAU Education Faculty*, 19, 10-29.

Işıklı, M., Taşdere, A. & Göz, N. L. (2011). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla öğretmen adaylarının Atatürk ilkelerine yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 50-72.

İnel, Y., Akar, C. & Üztemur, S.S. (2016). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin yönetim biçimleri kavramlarına yönelik algılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla tespiti. *Tarih Okulu Dergisi*, 28, 523-540.

Karabıyık, E. Ü. (2012). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitabı*, Ankara: Evren Yayıncılık.

Karabıyık, E. Ü. (2015). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 6. sınıf öğrenci çalışma kitabı*, Ankara: Evren Yayıncılık.

Karadağ, A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 5 (2), 1-8.

Karadüz, E. (2004). Anlam ve Kavram İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 51-57.

Karatekin, K. & Elvan, Ö. (2016). 8. sınıf öğrencilerinin demokrasi kavramına ilişkin bilişsel yapıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (USBES Özel Sayı II)*, 16, 1405-1431.

Kars, V. (2012). *Meslek seçiminde öğrencinin karşılaştığı sorunlar ve farkındalık*, (Tıpta Uzmanlık Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Van.

Keskin E. & Örgün E. (2015). Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Sürdürülebilir Turizm Olgusunun Kavramsal Analizi: Ürgüp Örneği. *Journal of Gastronomy Studies*, 3(1):30-40.

Kırbyyık, M. (2005). *İlköğretimde mesleki yöneltmeye dair öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri: (Aftonkarahisar ili örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.

Kurt, H. & Ekici, G. (2013). Biyoloji öğretmen adaylarının 'bakteri' konusundaki bilişsel yapılarının ve alternatif kavramlarının belirlenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(8), 885-910.

Kuzgun, Y. (1994). Çağdaş insanın en önemli kararı meslek seçimi. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 325, 50-54.

Kuzgun, Y. (2014). *Mesleki rehberlik ve danışmanlığına giriş (6. Basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kuzgun, Y. (2017). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı (5. Basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu 4-5. sınıflar*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu 6-7. sınıflar*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: MEB Yayınları.

Otrar, M. & Kulaksızoğlu, A. (1997). Endüstri meslek liselerinde öğrenim görmekte olan 16-18 yaş grubundaki öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile bazı kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 293-310.

Özatlı, N.S. & Bahar, M. (2010). Öğrencilerin Boşaltım Sistemi Konusundaki Bilişsel Yapılarının Yeni Teknikler ile Ortaya Konması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10 (2), 9-26.

Özen, Y. & Gülaçtı, F. (2006). Genel lise ve imam hatip lisesi son sınıf öğrencilerinin meslekleri prestij yönünden algılamaları ve algılamalarını etkileyen bazı faktörler. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 49-68.

Özensoy, A. U. (2015). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 5. sınıf öğrenci çalışma kitabı*, Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.

Sapmaz, H. İ. (2010). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ilgi ve yetenekleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (kesitsel bir çalışma)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya (21. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.

Şimşek, M. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adayların coğrafi bilgi sistemleri (cbs) konusundaki bilişsel yapılarının ve alternatif kavramlarının kelime ilişkilendirmesi testi ile belirlenmesi. *Researcher: Social Science Studies* 1(1), 64-75.

Tokcan, H. & Topkaya, Y. (2016). Öğretmen Adaylarının Ortadoğu Algısının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla İncelenmesi (Kilis ve Niğde Örneği). *XV. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 11-14 Mayıs 2016, Bodrum, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

Tokcan, H. & Yiter, E. (2017). 5. sınıf öğrencilerinin doğal afetlere ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi (kit) aracılığıyla incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 18(1), 115-129.

Tokcan, H. (2015). *Sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi

Ünal vd. (2017). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitabı*, Ankara: MEB Devlet Kitapları.

Ünal, F. & Er, H. (2017) Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde öğretimi zor olan soyut kavramlara ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 6-24.

Vurucu, F. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yelken, K. (2008). *Ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin üniversite tercihlerini ve meslek seçimini etkileyen faktörler (Sakarya il merkezi örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Yeşilyaprak, B. (2012). *Eğitimde rehberlik hizmetleri (20. Basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, S. (2001). *Kişilik ve meslek seçimi arasındaki ilişki ve bir uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

İnternet Kaynakları

(http1) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts

(http1) <http://finans.mynet.com/haber/detay/ekonomi/turkiyede-en-cok-tercih-edilen-meslekler/2806/>

EKLER

Ek 1. Araştırma İzni

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 98862767-302.08.01-E.493
Konu: Araştırma İzni

19/12/2016

Sayın Ayten KARACA
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 16.12.2016 tarih ve 69972237-302.08.01.-E.2122 sayılı yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Kubilay YAZICI
Müdür V.

EK: İlgili Yazı ve Ekleri (3 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Doç.Dr.Kubilay YAZICI tarafından 19.12.2016 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu:<http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=F1A49D6DX3>

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Tel:0388 225 43 30 Fax:0388 225 27 30
web: <http://www.ohu.edu.tr/ebe> e-mail: ebe@ohu.edu.tr

Ek 2. Araştırma İzni

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 98862767-302.08.01-E.493
Konu: Araştırma İzni

19/12/2016

Sayın Ayten KARACA
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 16.12.2016 tarih ve 69972237-302.08.01.-E.2122 sayılı yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Kubilay YAZICI
Müdür V.

EK: İlgi Yazı ve Ekleri (3 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Doç.Dr.Kubilay YAZICI tarafından 19.12.2016 tarihinde e-İmzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: <http://eimza.ohu.edu.tr/eimza-default.aspx?Code=F1A49DeDN3>

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Tel:0388 225 43 30 Fax:0388 225 27 30
web: <http://www.ohu.edu.tr/ebe> e-mail: ebe@ohu.edu.tr

Ek 3. Araştırma İzni

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 69972237-302.08.01-E.2122
Konu : Ayten KARACA'nın Araştırma İzni

16/12/2016

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a)09.11.2016 tarihli ve 98862767-302.08.01-E.443 sayılı yazımız.
b)Niğde Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 07.12.2016 tarihli ve 61900286-605-E.13821648 sayılı yazısı.

Enstitünüz Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ayten KARACA, Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA danışmanlığında “Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Meslek Grupları Hakkındaki Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) Aracılığıyla İncelenmesi ve Öğrencilerin Gelecekte Meslek Seçiminde Rol Oynayan Faktörlerin Belirlenmesi” konulu tez çalışması kapsamında çalışma yapmasının uygun görüldüğüne dair Niğde Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün ilgi b)’de kayıtlı yazısı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAYRAK
Rektör Yardımcısı

Ek:
1-İlgi yazı (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr.Mustafa BAYRAK tarafından 16.12.2016 tarihinde e-İmzalanmıştır.
Doğrulama Kodu:<http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=9819AE3AN6>

Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Başkanlığı Bor Yolu Üzeri Merkez Yerleşke NİĞDE
Telefon : (0388) 225 2708 Faks : (0388) 225 27 01 www.oidb@ohu.edu.tr

Ek 4. Araştırma İzni

**T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 61900286-605-E.13821648
Konu: Tez Uygulama İzni

07/12/2016

ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi :a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 10.11.2016 tarih ve 1860 sayılı yazınız.

İlgi (b) yazınız gereği Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ayten KARACA, Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA danışmanlığında Niğde İl Merkezindeki Müdürlüğümüze bağlı ekli onayda belirtilen ortaokullarda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine yönelik tez uygulaması ile ilgili Valilik Makamının 02.12.2016 tarih ve 13642826 sayılı onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Adnan TÜRKDAMAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki :I-Valilik Onayı (1 Sayfa)

07 -12- 2016
Hasan Hüseyin ÖZTEKİN
Sürekli İşçi

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr.Mustafa BAYRAK tarafından 16.12.2016 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu:<http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=9819AE3AX6>
Yukarı Kayabaşı Mh Dışarı Cami Sok. 51200/NİĞDE
Elektronik Ağ: www.nigde.meb.gov.tr
e-posta: arge51@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.ÇELLEBİ Bilgisayar İşletmeni
Tel: (0 388) 232 32 72 - 142
Faks: (0 388) 232 32 74

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e285-a3d8-3288-a633-8bc0 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 5. Araştırma İzni

T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61900286-605-E.13642826
Konu : Tez Uygulama İzni

02/12/2016

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :a)Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve
Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Ömer Halisdemir Üniversitesinin 10.11.2016 tarih ve 1860 sayılı yazıları.

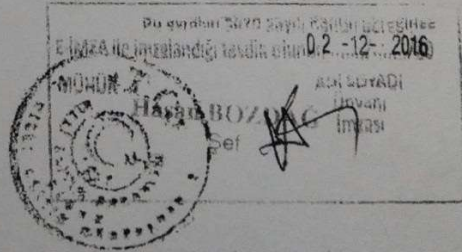
İlgi (a) yönerge doğrultusunda ve Ömer Halisdemir Üniversitesinin ilgi (b) yazısı gereği Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ayten KARACA, Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA danışmanlığında Niğde İl Merkezindeki Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen ortaokullarda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerine yönelik "Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Meslek Grupları Hakkındaki Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) Aracılığıyla İncelenmesi ve Öğrencilerin Gelecekte Meslek Seçiminde Rol Oynayan Faktörlerin Belirlenmesi" konulu tez uygulaması Müdürlüğümüzce uygun mütalâa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Fatih ALTAN
İl Millî Eğitim Müdürü V.

O L U R
02/12/2016

Adnan TÜRKDAMAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Yukarı Kayabaşı Mh. Dışarı Cami Sok. 51200-NİĞDE
Elektronik Ağ: www.nigde.meb.gov.tr
e-posta: arge51@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.ÇELİKLİ Bilgisayar İşletmeni
Tel: (0 388) 232 32 72 - 142
Faks: (0 388) 232 32 74

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4023-b38f-3d1e-b74b-213a kodu ile teyit edilebilir.

Ek 6. Kelime İlişkilendirme Testi (Veri Toplama Aracı)

KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ

Sevgili Öğrenciler, bu form sizin çeşitli meslek grupları hakkındaki algılarınızı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla aşağıda verilen meslekleri gördüğünüzde aklınıza gelen kelimeleri yanlarındaki boşluklara yazmanız istenmektedir. Her bir meslek için harcamanız gereken süre 1 dakikadır. Bu çalışmadaki veriler bunun dışında kullanılmayacaktır. Samimi cevaplarınız ve ilginiz için teşekkürler...

AYTEN KARACA

Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

CİNSİYET: Kız() Erkek()

OKULU:

ANNENİN ÖĞRENİM DURUMU:

Okuma-Yazma Bilmiyor() İlkokul() Ortaokul() Lise() Üniversite() Lisansüstü(Yüksek Lisans-Doktora) () Diğer.....

BABANIN ÖĞRENİM DURUMU:

Okuma-Yazma Bilmiyor() İlkokul() Ortaokul() Lise() Üniversite() Lisansüstü(Yüksek Lisans-Doktora) () Diğer.....

ANNENİN MESLEĞİ:

Ev Hanımı() İşçi() Memur() Diğer.....

BABANIN MESLEĞİ:

Çalışmıyor() İşçi() Memur() Diğer.....

AİLENİN AYLIK GELİRİ:

0 - 500TL ()

2500 - 4000TL ()

9000TL ve Üzeri ()

500 - 1500TL ()

4000 - 6000TL ()

1500 - 2500TL ()

6000 - 9000TL ()

Öğretmen	
Öğretmen	
Öğretmen	
Öğretmen	
Öğretmen	
Öğretmen	

Doktor	
Doktor	
Doktor	
Doktor	
Doktor	
Doktor	

Avukat	
Avukat	
Avukat	
Avukat	
Avukat	
Avukat	

Mühendis	
Mühendis	
Mühendis	
Mühendis	
Mühendis	
Mühendis	

Hemşire	
Hemşire	
Hemşire	
Hemşire	
Hemşire	
Hemşire	

Polis	
Polis	
Polis	
Polis	
Polis	
Polis	

Mimar	
Mimar	
Mimar	
Mimar	
Mimar	
Mimar	

Asker	
Asker	
Asker	
Asker	
Asker	
Asker	

Memur	
Memur	
Memur	
Memur	
Memur	
Memur	

Bilgisayar Uzmanı	
Bilgisayar Uzmanı	
Bilgisayar Uzmanı	
Bilgisayar Uzmanı	
Bilgisayar Uzmanı	
Bilgisayar Uzmanı	

Ben ileride mesleğini seçmek istiyorum. Çünkü

.....

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Ayten KARACA
Doğum Yeri ve Tarihi : NİĞDE, 25.08.1993
Medeni Hali : Bekâr
İletişim Bilgileri : aytenkaraca51@gmail.com
0530 201 12 51 (GSM)

EĞİTİM

2007-2011 Niğde Atatürk Lisesi
2011-2015 Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
2012-2013 Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
2015-2018 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

YABANCI DİL

İngilizce 70,00 YÖKDİL (Mart-2018)

YAYINLARI

Tokcan, H. & KARACA, A. (2016). Öğretmen Adaylarının Bağımsız Türk Cumhuriyetleri Bayrak ve Başkent Bilgisi. II. Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu, Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, Nizip, 5-7 Mayıs 2016. (E kitap e-ISBN: 978-605-318-655-7).

